બાબ ૧૩૬ :- જનાબત કી હાલતમેં અલ્લાહકા ઝિક્ર કરના

૭૩૦. ઉમ્મુલ મુઅમેનીન આયેશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ, ''હર વકત અલ્લાહકા ઝિક્ર કરતે થે.''

બાબ ૧૩૭. :- બેવુઝુ ખાના દુરસ્ત હૈ ઔર વુઝુ ફૌરન કરના વાજીબ નહીં.

૭૩૧. ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ બયતુલ ખલાસે નિકલે, ઔર ખાના પેશ કિયા ગયા, સહાબાને આપકો વુઝુ યાદ દિલાયા, આપને ફરમાયા,''કયા મૈં નમાઝકા ઈરાદા કર રહા હું જો વુઝુ કરૂં?''

૭૩૨. ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ કે પાસ થે, આપબયતુલ ખલાસે નિકલે, ખાના પેશ કિયા ગયા, સહાબાને કહા, ''કયા આપ વુઝુ નહીં કરેંગે?''

આપને ફરમાયા,''કયા નમાઝ પઢની હૈ જો વુઝુ કરૂં?''

૭૩૩. ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ, પાખાનેકો તશરીફ લે ગએ, જબ લૌટ કર આએ તો, ખાના લાયા ગયા, સહાબાને કહા, ''યા રસૂલુલ્લાહ ! આપ વુઝુ કયું નહીં કર લેતે?''
આપને કહા, ''કયા (મુજે) નમાઝ પઢની હૈ?''

૭૩૪. ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ બયતુલ-ખલાસે હાજત કર કે ફારીગ હુએ ઉસ વકત ખાના લાયા ગયા, આપને ખાયા ઔર પાનીકો હાથ ના લગાયા.

દુસરી એક રિવાયતમેં ઐસા હૈ કે, સહાબાને કહા ''આપને વુઝુ નહીં કિયા.''

આપને ફરમાયા,''મૈં નમાઝ થોડે હી પઢના ચાહતા થા જો વુઝુ કરૂં?''

(ઉમર બિન દિનાર કી હજરત સઇદ બિન હુવૈરીષસે રિવાયત હૈ)

બાબ ૧૩૮ :- પાખાના જાતે વકત કયા કહેં ?

૭૩૫. અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ જબ બયતુલ-ખલા (પાખાના) જાતે તો કહેતે, ''અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અઊઝોબેકા મિનલ ખુબશે વલ ખબાઇશ.''
તરજુમા :- યા અલ્લાહ મૈં તેરી પનાહ ચાહતા હું બચને નાપા કી ઔર શયતાનસે.
હુશૈમ કી હદીષ મૈં હૈ જબ આપ કનીફકો જાતે, યાને કે પાખાના કરને કી જગહકો જાતે તો યે કહતે.
૭૩૬. અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ જબ બયતુલ-ખલા (પાખાના) જાતે તો યે અલફાઝ કહેતે, ''અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અઊઝોબેકા મિનલ ખુબશે વલ ખબાઇશ.''
તરજુમા :- યા અલ્લાહ મૈં તેરી પનાહ ચાહતા હું બચને નાપા કી ઔર શયતાનસે.

બાબ૧૩૯ :- બૈઠે બૈઠે સો જાનેસે વુઝુ નહીં ટૂટતા.

૭૩૭. અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નમાઝ ખડી હુઇ ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ, એક શખ્સ કે કાનમેં બાતેં કર રહે થે, ફિર ઉસસે યહાં તક બાતેં કરતે રહૈ કે સહાબા સો ગએ, ફિર આપ તશરીફ લાએ ઔર ઉન કે સાથ નમાઝ પઢી.

૭૩૮.. અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ઇશાં તો એક શખ્સ બોલા કે મુજે કુછ કહેના હૈ.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ ખડે હોકર એક શખ્સસે કાનમેં બાતેં કરને લગે કી નમાઝ કી તકબીર હો ગઇ, આપ બદસ્તુર બાતેં કરતે રહે, યહાં તક કે આપકે અસહાબ સો ગએ ફીર ફિર આપ તશરીફ લાએ ઔર આપને નમાઝ પઢાઈ.

૭૩૯.. કતાદહને કહા મૈંને અનસસે સુના કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ કે અસ્હાબ રદીઅલ્લાહો અન્હુમ, સોતે થે ફિર નમાઝ પઢતે થે ઔર વુઝુ નહીં કરતે થે.

અબાને કહા, ''મૈંને કતાદહસે પુછા, કયા તુમને ખુદ યે અનસસે સુના?''

ઉન્હોંને કહા, ''હાં, અલ્લાહકી કસમ''

૭૪૦. અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ઇશાંકી નમાઝ કી તકબીર હો ગઇ તબ એક શખ્સ બોલા કે મુજે આપસે કુછ કહેના હૈ.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ ખડે હોકર ઉસસે કાનમેં બાતેં કરને લગે, યહાં તક કે સબ સહાબા, યા કુછ સહાબા સો ગએ ફીર ફિર આપ તશરીફ લાએ સહાબાને નમાઝ પઢી.

કિતાબુસ્સલાત
(નમાઝ કે મસાઇલ)
અઝાનકી શરૂઆત

૭૪૧. અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જબ મુસલમાન મદીના શરીફમે આએ તો મુકર્રર વક્ત પર નમાઝ પળહ લિયા કરતે થે ઔર કોઇ શખ્શ અઝાન નહીં દેતા થા. એક દિન ઇન મુસલમાનોંને મશ્વરા કિયાકે, નમાઝકી ઇત્તેલા કે લિયે ઇસાઇ લોગોં કી તરહાં, નાકૂસ બજાયા જાય યા યહુદીઓં કી તરહા નરશિંગા બજા લિયા જાએ ઔર હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને મશ્વરા દિયા એક આદમી નમાઝકી ઇત્તેલા કે લિયે મુકર્રર કર દિયા જાએ જો લોગોંકો નમાઝ કે લિયે ઇત્તેલા દે. જીસ પર રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અય બિલાલ ઊઠો ઔર નમાઝ કે લિયે એલાન કર દો.''

બાબ : ૧૪૧ : કદકામતીસ સલાત કે સિવાય અઝાન કે કલેમાત દો દો બાર ઔર તકબીર કે કલેમાત એક એક બાર કહે જાએં.

૭૪૨ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ''અઝાનકે કલેમાત દો દો બાર ઔર એકામત કે કલેમાત એક એક બાર કહનેકા હજરત બિલાલકો હુકમ દિયા ગયા.'' ઔર યહ્યાને ઇબ્ને ઉલય્યહસે યે ઇજાફા કિયા હૈ કે, મૈંને ઇસે હઝરત અય્યુબસે પૂછા તો ઉન્હોંને કહા કે 'એકામતમેં સિર્ફ કદકામતીસ સલાત કે અલ્ફાઝ દો દો મરતબા કહે જાએ.'

૭૪૩. અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ, કે સહાબાને બાહમી તૌર પર ઇસ ચીઝકા તઝકિરા કિયા કે લોગોંકો નમાઝ કે અવકાતકા પતા ચલે ઇસ લિયે કીસી ચીઝકો મુઅય્યન કરની ચાહીએ. ઇસ પર બાઅઝ લોગોંને કહા 'ઇસ કે લિયે આગ કી રોશની કરની ચાહીએ. યા નાકૂસ બજાના ચાહિએ.'

ચૂનાંચે હજરત બિલાલકો હુકમ દિયા ગયા કે અઝાન કે કલેમાત દો દો બાર કહેં ઔર ઇકામત કે કલેમાત એક-એક બાર કહેં.

૭૪૪: એક ઔર રિવાયતસે ભી એસી હી હદીષ મનકૂલ હૈ

૭૪૫: અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હોકો હુકમ દિયા ગયા કે અઝાન કે કલેમાત દો દો બાર ઔર ઇકામત કે કલેમાત એક એક બાર કહાં કરેં.

બાબ ૧૪૨ :- અઝાન કહેને કી તરકીબ

૭૪૬: અબુ મહઝૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ને ઉન્હેં ઇસ તરહાં અઝાન શિખાઇ હૈ જો નીચે લીખી હુઇ હૈ.

''અલ્લાહો અકબર, અલ્લાહો અકબર,
અશહદુ અલ્લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ,
અશ્હદુ અલ્લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ.
અશહદુ અન્ન મુહમ્મદ રસૂલલ્લાહ.
અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદર્રસૂલલ્લાહ''
ઇસ કે બાદ નયે સિરે સે,
અશ્હદો અલ્લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ દો બાર ઔર
અશ્હદો અન્ના મુહમ્મદર રસૂલુલ્લાહ દો બાર કહેં.
ફિર હય્યા અલસ્સલાહ, હય્યા અલસ્સલાહ,
હય્યા અલલફલાહ, હય્યા અલલ ફલાહ, દો બાર કહેં.

ઔર ઇસ્હાકસે રિવાયત હૈ કે, ઇસ કે બાદ, ''**અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર લા ઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ,** કહેં.''

બાબ ૧૪૩ :- એક મસ્જીદ કે લિયે દો મુઅઝઝીન રખના.

૭૪૭ : અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકે, દો મુઅઝઝીન થે, હજરત બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હો ઔર હજરત ઊમ્મે મકતૂમ રદીઅલ્લાહો અન્હો જો નાબીના થે.

૭૪૮ : એક ઔર રિવાયતસે ભી એસી હી હદીષ મનકૂલ હૈ

બાબ ૧૪૪ :- નાબીના અઝાન દે શકતા હૈ બશર્તે દેખનેવાલા ઊસ કે સાથ હો.

૭૪૯ : ઊમ્મૂલ મુઅમેનીન હજરત આયેશા સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસેરિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે લિયે અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમ્મે મકતુમ (જો) નાબીના (થે વો) અઝાન દિયા કરતે થે.

૭૫૦ : એક ઔર રિવાયતસે ભી એસી હી હદીષ મનકૂલ હૈ

બાબ ૧૪૫ :- અગર કીસી કૌમકો દારૂલ કુફ્રમેં અઝાન દેતે હુએ સુને તો ઊન પર હમલા કરને કી મનાઇ.

૭૫૧: હજરત અનસ બિન માલિકસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ દુશ્મન પર સુબ્હ સવેરે હમલાવર હોતે થે ઔર અઝાનકી આવાઝ કાન લગાકર સુનતે, અગર દુશ્મનોં કે શહરસે અઝાનકી આવાઝ સુનનેમે આતી તો ઉન પર હમલા ના કરતે.

એક બાર એક શખ્શકો અલ્લાહો અકબર, અલ્લાહો અકબર કહેતે સુના તો ફરમાયા,' યે શખ્સ મુસલમાન હૈ,' ઇસ કે બાદ ઉસને, ''અશ્હદુ અલ્લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ, અશ્હદુ અલ્લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ'' કહેતે સુના તો, ફરમાયા,''અય શખ્સ તુને દોજખસે નજાત પાઇ.ઇસ કે બાદ જબ લોગોંને દેખા તો વો બકરીયાં ચરાનેવાલા (ચરવાહા) થા.''

બાબ ૧૪૬ :- અઝાન સુનને વાલા વોહી કલેમાત કહે જો મુઅઝઝીન કહેતા હૈ, ફિર રસૂલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વઆલેહી વ સલ્લમ પર દરૂદ ભેજે ઔર ઊન કે લિયે વસીલેકા સવાલ કરે.

૭૫૨: હજરત અબુ હજરત સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા યે હુકમ બયાન કિયાકે, ''જબ તુમ અઝાન સુનો તો મુઅઝઝીન કે અલ્ફાઝ દોહરાતે જાઓ.'

૭૫૩ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ઊન્હોંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે, જબ મુઅઝઝીનકો (અઝાન દેતે દેતે હુએ) સુનો તો જો મુઅઝઝીન કહતા હૈ વોહી કહો, ફિર મુજપર દરૂદ ભેજો ક્યું કે જો મુજ પર દરૂદ ભેજતા હૈ ઊસ પર અલ્લાહ અપની ૧૦ (દસ) રહેમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ. ઇસ કે બાદ અલ્લાહ ત્આલાસે મેરે લિયે (મકામે મહેમુદકા) વસીલા ચાહો, કયું કે યે જન્નતમેં એક મંઝીલ હૈ, જો અલ્લાહ અપને બંદોમેંસે કીસી બંદેકો અતા કરેગા ઔર (ઇન્શાઅલ્લાહ) વો મૈં હી હોઊંગા. (યે મુઝે ઊમ્મીદ હૈ)'' (અલ્લાહ આપકો મકામે મહમૂદ પર ફાઇઝ ફરમાએ) તો જો કોઇ ભી મેરે લિયે મકામે મહેમૂદ કે વસીલે કી દુઆ કરેગા ઊસ કે લિયે મેરી શફાઅત વાજીબ હો જાએગી.

૭૫૪: હઝરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોં સે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ મુઅઝઝીનકો અલ્લાહો અકબર.. અલ્લાહો અકબર.. કહેતે સુને તો સુનનેવાલા ભી ઇન્હી અલ્ફાઝકો ફિરસે કહે, ઔર જબ વો અશહદુ અલ્લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ ઔર અશહદુ અન્ન મુહમ્મદુર-રસૂલુલ્લાહ કહે તો સુનનેવાલા ભી યહી અલ્ફાઝ ફિરસે કહે, ઔર જબ મુઅઝઝીન હય્યા અલસ્સલાહ કહે તો સુનનેવાલે કો, લા હવલા વલા કુવ્વતા ઇલ્લા બિલ્લાહ કહેના ચાહિયે. ઔર જબ મુઅઝઝીન હય્યા અલલ ફલાહ કહે તો, સુનનેવાલેકો લા હવલા વલા કુવ્વતા ઇલ્લાબિલ્લાહ કહેના ચાહિએ. ઇસ કે બાદ મુઅઝઝીન જબ અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર ઔર લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ કહે તો સુનને વાલેકો ભી યહી અલ્ફાઝ ફિરસે કહેને ચાહિયે.''

ઔર જબ સુનનેવાલેને ઇસકો ખુલુસ દિલસે યકીન કે સાથ કહા તો વો જન્નતમેં દાખિલ કિયા જાએગા.

૭૫૫ : હઝરત સઅદ બિન અબી વકકાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા ફરમાન બયાન કિયા,''મુઅઝઝીન કી અઝાન સુનકર જીસને યું કહા, અશ્હદો અલ્લા ઇલાહા ઇલ્લલ્લો, વાહદુહુ લા શરીકલહુ વશ્હદો અન્ના મુહમ્મદન

અબ્દોહુ વરસૂલોહું, રદીતો બિલ્લાહે રબ્બંવ, વ બે મુહમ્મદીર-રસૂલંવ-વ બિલ ઇસ્લામે દિનં. તો ઊસકી મગફિરત કી જાતી હૈ.''

બાબ ૧૪૭ :- અઝાનકી ફઝીલત ઔર અઝાનકો સુનતે હી શયતાન ભાગ જાતા હૈ.

૭૫૬ : તલ્હા બિન યાહ્યાને અપને ચાચાકો રિવાયત કી કે વો હજરત મુઆવિવહ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસે બૈઠે હુએ થે, ઇતનેમેં ઉન્હેં નમાઝ કે લિયે મુઅઝઝીન બુલાને આયા, ઇસ પર હજરત મુઆવિયહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા કે, મૈને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે, ''કયામત કે દિન મુઅઝઝીન કી ગરદન સબસે જ્યાદા લમ્બી હોગી.''

૭૫૭ : એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ હજરત મુઆવિવહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મનકૂલ હૈ.

૭૫૮ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહસે રિવાયત હૈ મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે સુના હૈ કે, '' નમાઝ કે લિયે (દિયે જાનેવાલી) અઝાન કે અલ્ફાઝ સુનકર શયતાન ઇતની દૂર ભાગ જાતા હૈ જૈસે રવહાઅ.

અઅમશને કહા મૈંને અબુ સુફિયાનસે પૂછા 'રવહાઅ' કહાં હૈ ?'

તો ઉન્હોંને બતાયા, 'રવહાઅ, મદીનાસે છત્તીસ મીલ કે ફાસલે પર આબાદ હૈ.'

૭૫૯: એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ મનકૂલ હૈ.

૭૬૦ : હજરત અબુ હરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઈર્શાદ ફરમાયા,''અઝાનકી આવાઝ સુનતે હી શયતાન પાદતા હુઆ ભાગતા હૈ, તા કે અઝાન કે કલેમાત ના સુન શકે, ઔર અઝાન ખત્મ હોને પર શયતાન વાપસ લૌટ આતા હૈ, ઔર લોગોં કે દિલોંમે વસવસે ડાલતા હૈ. ફિર ઇકામત કી આવાઝ સુનતા હૈ તો ફીર ભાગ જાતા હૈ, તા કે ઇકામત કી આવાઝ સુનાઇ ના પડે. ઔર જબ તકબીર ખત્મ હો જાતી હૈ તો ફિર લૌટ કર લોગોં કે દિલોંમેં વસવસે ડાલતા હૈ.''

૭૬૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુઅઝઝીન જબ અઝાન દેતા હૈ તો શયતાન વહાંસે પીઠ ફેરકર દૌડતા હુઆ ભાગ ખડા હોતા હૈ,''

૭૬૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ મનકૂલ હૈ.

૭૬૩: હજરત અબુ હરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઈર્શાદ ફરમાયા,''અઝાનકી આવાઝ સુનતે હી શયતાન પાદતા હુઆ ભાગતા હૈ, તા કે અઝાન કે કલેમાત સુન ના ।શકે, ઔર અઝાન ખત્મ હોને પર શયતાન વાપસ લૌટ આતા હૈ, ફિર ઇકામત કી આવાઝ સુનતા હૈ તો ફીર ભાગ જાતા હૈ તા કે ઇકામત કી આવાઝ સુનાઇ ના ।પડે. ઔર જબ તકબીર ખત્મ હો જાતી હૈ તો ફિર લૌટ કર

લોગોં કે દિલોંમેં વસવસે ડાલતા હૈ ઔર ઊંસે યાદ દીલાતા હૈ કે ફલાં ચીજ યાદ કર હાલાંકી વો ચીજેં ઉંસે યાદ નહી હોતી યહાં તક કે વો નમાજ ભુલ જાતા હે કી ઉંસને કીતની રકઅત અદા કી હૈ''

૭૬૪ : એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ હજરત અબુ હરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ,ઇસમૈં યે હૈ કે, નમાજીકી સમજમેં નહી આતા કે કીસ તરહા નમાજ પળહે.

બાબ ૧૪૮ : તકબીરે અહેરામકે સાથં રૂકુઅમેં જાતે વક્ત ઔર રૂકુઅસે સર ઉઠાતે વક્ત અપને દોનોં હાથ ઉઠા કર રફ-એ-યદૈન કરનેકા બયાન:

૭૬૫ : હઝરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો દેખા કે, આપ જબ નમાઝ કે લિયે ખડે હોતે તો અપને દોનોં હાથ અપને કાંધોં તક ઉઠાતે, ફીર અલ્લાહો અકબર કહેતે ઔર ઇસી તરહાં રૂકુઅમેં જાતે વક્ત ઔર રૂકુઅસે સર ઉઠાતે વક્ત અપને દોનોં હાથ ઉઠાતે થે ઔર સજદે કે દરમ્યાન દોનોં હાથ નહીં ઉઠાતે થે (યાને કે રફએ-યદૈન ના કરતે)

૭૬૬ : હઝરત ઇબ્ને ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ જબ નમાઝ કે લિયે ખડે હોતે તો અપને દોનોં હાથ અપને કાંધોં તક ઉઠાતે ઔર ફીર અલ્લાહો અકબર કહેતે.

૭૬૭ : હઝરત ઇબ્ને ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ જબ નમાઝ કે લિયે ખડે હોતે તો અપને દોનોં હાથ અપને ગૂંઠો તક ઉઠા કર અલ્લાહો અકબર કહેતે ઔર જબ સજદેસે સર ઉઠાતે તો ઐસા નહીં કરતે થે (મતલબ કે સજદે કે વક્ત રફએ યદૈન નહીં કરતે થે)

૭૬૮ : હઝરત અબુ કુલાબાસે રિવાયત હૈ કે, ઉન્હોંને માલિક બિન હુવૈરિસકો નમાઝ પળહતે દેખા. ઉન્હોંને નમાઝ પળહને કે લિયે તકબીર પળહી ઔર દોનોં હાથોંકો ઉઠાયા ઔર ફિર રૂકુઅમેં જાતે વક્ત દોનોં હાથોંકો ઉઠાયા ઔર રૂકુઅસે સર ઉઠા કર ભી (ઐસા હી) કિયા ઔર કહા કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલીહી વ સલ્લમ ઐસા હી કરતે થે.

૭૬૯ : માલિક બિન હુવૈરિસ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ તકબીર કહેતે તો અપને દોનોં હાથ અપને કાનોં તક ઉઠાતે થે. ઔર (જબ) રૂકુઅસે સર ઉઠાતે તો સમેંઅ્-અલ્લાહુ-લેમન હમીદહ કહેતે હૈં એ ઉઠાતે ઔર દોનોં હાથ ઉઠાતે થે. (રફઅ-યદૈન કરતે થે)

૭૭૦ : માલિક બિન હુવૈરિસ કી રિવાયત હૈ (રદીઅલ્લાહો અન્હો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ તકબીર કહેતે તો અપને દોનોં હાથ અપને કાનોં તક ઉઠાતે થે.

બાબ ૧૪૯ :- નમાઝમેં રૂકુઅ સુજુદમેં ઝુકને ઔર ઉઠને કે વક્ત તકબીર કહેને કે ઔર રૂકુઅસે સર ઉઠાને કે બાદ. સમેઅ અલ્લાહુ લેમન હમીદહ કહેનેકા હુકમ.

૭૭૧ : અબુ સલમા બિન અુબ્દુર્રેહમાન કી રિવાયત હૈ કે, જબ અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને લોગોંકો નમાઝ પળહ કર દીખાઇ, જીસમે (વો) હર બાર ઝુકતે ઔર ઉઠતે વક્ત અલ્લાહો અકબર કહેતે. ફિર ઉન્હોંને નમાઝસે ફારીગ હોકર કહા, ''બ-નિસ્બત તુમ સભી લોગોં કે, મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જૈસી (હી) નમાઝ પળહતા હું.''

૭૭૨: ઇબ્ને જુરૈજ કી રિવાયત હૈ કે, અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ નમાઝ પળહને કે લિયે ખડે હોતે તો તકબીર કહેતે, ફિર રૂકુઅ કે વક્ત તકબીર કહેતે, ઔર રૂકુઅસે સર ઉઠાતે વક્ત ''સમીઅલ્લાહુ લેમન હમીદહ'' કહેતે. ઔર ફિર ઐસે હી ખડે ખડે, ''રબ્બના લકલ હમ્દ'' પળહતે ઔર ફિર જબ સજદેમેં જાતે તો તકબીર કહેતે, સજદેસે સર ઉઠાતે વકત ભી (તકબીર કહેતે) ઔર દો રકઅતોં કે બાદ જબ કયામ કરતે તો અલ્લાહો અકબર કહેતે (હુવે ખડે હોતે).

ઇસ કે બાદ હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, ''બ-નિસ્બત તુમ સભી લોગોં કે, મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જૈસી (હી) નમાઝ પળહતા હું.''

૭૭૩: અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો ફરમાયા,''જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, નમાઝ કે લિયે કિયામ કરતે તો,કિયામમેં અલ્લાહો અકબર કહેતે થે. ફિર રૂકુઅ કે વક્ત તકબીર કહેતે, ઔર રૂકુઅસે સર ઉઠાતે વક્ત ''સમીઅલ્લાહુ લેમન હમીદહ'' કહેતે. ઔર ફિર ઐસે હી ખડે ખડે, ''રબ્બના લકલ હમ્દ'' પળહતે ઔર ફિર જબ સજદેમેં જાતે તો તકબીર કહેતે, સજદેસે સર ઉઠાતે વકત ભી (તકબીર કહેતે) ફીર તમામ રકઅતોંમે ઐસેહી કરતે યહાં તક કે નમાજ ખતમ હો જાતી. ઔર દો રકઅતોં કે બાદ જબ કયામ કરતે તો અલ્લાહો અકબર કહેતે (હુવે ખડે હોતે).

ઇસ રિવાયતમેં અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને યે નહીં કહા કે, ''બ-નિસ્બત દૂસરોં કી મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે જૈસી (હી) નમાઝ પળહતા હું.''

૭૭૪ : અબુ સલમા બિન અબ્દુરર્હમાનસે રિવાયત હૈ કે, મરવાનને અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકો જબ મદીનાકા હાકીમ બનાયા તો વોહ ફર્ઝ નમાઝ કે લિયે ખડે હોતે વક્ત તકબીર કહેતે થે.

ઇસ કે બાદ ઉન્હોંને (ઇસી)હદીષકો અબુ ઇબ્ને જુરૈજ કી તરહાં બયાન કિયા.ઇસમેં ઇસકા ઝિક્ર હૈ કે, અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને નમાઝસે ફારીગ હોકર અહેલે મસ્જિદસે કહા, ''કસમ હૈ ઉસ ઝાત કી જીસ કે કબજેમેં મેરી જાન હૈ.કે, ''તુમ લોગોં કી નિસ્બત મેરી નમાઝ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ નમાઝસે જયાહદ મુસાબેહતવાલી હૈ.''

૭૭૫ : અબુ સલમા કી રિવાયત હૈ કે,અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હો ઝુકતે ઔર ઉઠતે વક્ત હર નમાઝમેં તકબીર કહેતે થે.

હમને પુછા,‘‘યે તકબીર કૈસી ?’’

તો ઉન્હોને જવાબ દિયા,‘‘યે તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ હૈ.’’

૭૭૬: અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, જબ વો નમાઝ કે લિયે ઝુકતે યા ઉઠતે તો અલ્લાહો અકબર કહતે ઔર ફરમાતે, ‘‘રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ, ઐસા હી કરતે થે’’

૭૭૭: મુતર્રિફસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને ઔર ઇમરાન બિન હષીનને હજરત અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુ કે પીછે નમાઝ પળ્હી. વો જબ સજદા કરતે તો તકબીર કહતે, સજ્દેસે સર ઉઠાતે તો તકબીર કહેતે, ઔર જબ દો રકઅતેં પળ્હકર ખડે હોતે તો તકબીર કહેતે થે, તો જબ હમ નમાઝસે ફારિગ હુએ તો હજરત ઇમરાનને મેરા હાથ પકડકર કહા કે, ‘‘ઇન્હોંને રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ કે જૈસી હી નમાઝ પળ્હાઇ હૈ, યા ઐસા કહા કી, ઇન્હોંને મુજે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ યાદ દિલા દી.’’

બાબ ૧૫૦ :- હર રકઅતમેં સૂર-એ ફાતેહા પળ્હના વાજીબ હૈ. જો કોઇ સૂર-એ-ફાતેહા ના પઢ સક્તા હો તો કુરઆન કી જો આયતે યાદ હો વો પળ્હે.

૭૭૮: ઊબાદહ બિન સામિત રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,‘‘જો કોઇ (નમાઝમેં) સૂર-એ-ફાતેહા ના પળ્ે તો ઊસકી નમાઝ (કામિલ) હી નહીં હોતી.

૭૭૯: ઊબાદહ બિન સામિત રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયાકે, ઊસકી નમાઝ (કામિલ) હી નહીં, જીસને સૂર-એ-ઊમ્મુલ કુરઆન (સૂર-એ-ફાતેહા) કી કિરાઅત નહીં કી.

૭૮૦: ઊબાદહ બિન સામિત રદીઅલ્લાહો અન્હોસેસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,‘‘જીસને ઊમ્મુલ કુરઆન (સૂર-એ-ફાતેહા) નહીં પળ્હી ઉસકી નમાઝ(કામિલ) હી નહીં હુઇ.

૭૮૧ : એક ઔર રિવાયતસે ભી એસી હી હદીષ મનકૂલ હૈ

૭૮૨ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,‘‘જીસને નમાઝમેં ઉમ્મુલ કુરઆન સૂર-એ-ફાતેહા કી કિરઅત નહીં કી તો ઉસકી નમાઝ મુકમ્મીલ નહીં હુઇ.બલ્કે ઊસકી નમાઝ નાકિસ રહી.’’ યે કલેમા આપને તીન બાર દોહરાયા. લોગોં ને પૂછા, ‘‘જબ હમ ઇમામ કે પીછે હો તબ ક્યા કરેં?’’

અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, ‘‘ઊસ વક્ત તુમ, ઊસે આહિસ્તા (દિલમેં) પળ્હ લિયા કરો. ક્યું કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે અલ્લાહકા યે કૌલ સુના હૈ કે, ‘‘નમાઝ મેરે ઔર મેરે બંદો કે લીયે આધી-આધી તકસીમ હો ચુકી હૈ ઔર મેરા બંદા જો સવાલ કરતા હૈ ઉસે પુરા કિયા જાતા હૈ, જબ કોઇ શખ્સ અલહમ્દો

લિલ્લાહે રબ્બીલ આલમીન પળ્હતા હૈ તો અલ્લાહ અઝ વ જલ્લ ફરમાતા હૈ, 'મેરે બંદેને મેરી તારીફ કી,'

ઔર જબ નમાઝમેં અર્રહમાનીર-રહીમ કહેતા હૈ તો અલ્લાહ ફરમાતા હૈ 'મેરે બંદેને મેરી તવસીફ કી,'

જબ માલી કે યવમીદ દીન કહતા હૈ તો અલ્લાહ અઝ-વ-જલ્લ ફરમાતા હૈ 'મેરે બંદેને મેરી બુઝુર્ગી બયાનકી, ઔર યે (ભી) કહેતા હૈ કે, મેરે બંદેને અપને સબ કામ મેરે સુપુર્દ કર દિયે.''

ઔર જબ વો ''ઇય્યાકા નઅબુદુ વ ઇય્યાક નસ્તઇન' કહેતા હૈ તો અલ્લાહ અઝ-વ-જલ્લ ફરમાતા હૈ,' યે મેરે ઔર મેરે બંદે કે દરમ્યાનકા મામલા હૈ, મેરા બંદા જો ભી સવાલ કરેગા ઉસે દિયા જાએગા.'

જબ, ''અહેદે-નસ-સિરાતલ મુસ્તકીમ, સિરાતલ-લઝીના અન-અમતા અલયહિમ ગયરીલ મગદૂબે અલયહિમ વલદ-દૉલ્લીન'' પળ્હતા હૈ તો અલ્લાહ ફરમાતા હૈ 'યે મેરે ઔર મેરે બંદે કે લિયે હૈ ઔર મેરા બંદા જો ભી સવાલ કરેગા ઉસે દિયા જાએગા.'

સુફિયાનને કહા, યે હદીષ મેરી દરખ્વાસ્ત પર અલા-અ બિન અબ્દુર્રહમાન બિન યઅકુબને ઊસ વક્ત બયાન કી જબ કે વો બીમાર થે. ઔર મૈં ઊનકી અયાદત કે લિયે ઉન કે ઘર ગયા થા.

૭૮૩ : એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ હજરત અબુ હરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ

૭૮૪ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસને નમાઝ પળ્હી ઔર સૂર-એ-ફાતેહા કી કિરઅત નહીં કી તો ઉસકી નમાઝ ના મુકમ્મીલ હૈ. બાકી હદીષ આગે વાલી હદીષ જૈસી હૈ ઔર યે હૈ કે નમાઝ મેરે ઔર મેરે બંદો કે લીયે આધી-આધી તકસીમ હો ચુકી હૈ.

આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને યે જુમલા તીન બાર કહા. જૈસા કી ઊનકી હદીષમેં હૈ.

૭૮૫: અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસને નમાઝ પળ્હી ઔર સૂર-એ-ફાતેહા કી કિરઅત નહીં કી તો ઉસકી નમાઝ ના મુકમ્મીલ હૈ.

૭૮૬: અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા. ''કિરઅત કે બિના નમાઝ દુરસ્ત નહીં હોતી.

ઇસ કે બાદ અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને જો નમાઝ જહરી (બલંદ આવાઝ કે સાથ કિરઅત) પળ્હી તો વો નમાઝ હમને ભી જહરી પળ્હી ઔર જો નમાઝ સિર્રી (ખામોશીસે) પળ્હી તો વો નમાઝ હમને ભી સિર્રી પળ્હી.''

અતા રહમતુલ્લાહ અલયહેને અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત કી કે, ''નમાઝકી હર રકઅતમેં કિરઅત કરના ચાહિયે.''

૭૮૭: રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને જીસ તરહાં હમે કિરઅત સુનાઇ ઉસી તરહાં હમને આપકો ભી કિરઅત પળહકર સુનાઇ, ઔર જીસ નમાઝોમેં કિરઅત સિર્રી તૌર પળહી તો હમનેભી વૈસે હી હમને ઉંનકો પળહકર સુનાઇ.

ઇસ પર એક શખ્સને કહા, ''અગર મૈં સૂર-એ-ફાતેહા કે સિવા કુછ ઔર પઢું તો કયા હર્જ હૈ ?'' જવાબ દિયા, ''તુમ સૂર-એ-ફાતેહા પળહને કે બાદ કુરઆન કી આયતેં પળહો તો તુમ્હારે લિયે બહેતર હૈ ઔર અગર સિર્ફ સૂર-એ-ફાતેહા પળહો તો વો ભી કાફી હૈ.''

૭૮૮: અતા રહમતુલ્લાહ અલયહ ને કહા, અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકા કૌલ હૈ કે, ''હર નમાઝમેં કિરઅત હૈ ઔર જીસ નમાઝમેં નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને જહરી કિરઅત કી હમેં તાલીમ દી, વો હમને તુમ્હેં સુનાદી. ઔર જીન નમાઝોંમેં આપને શીરી કિરઅત ફરમાઇ હમનેં તુમ્હેં વૈસે હી અદા કર કે દિખાદી. જીસ કીસીને ભી (નમાઝમેં) સૂર-એ-ફાતેહા કી કિરઅત કી તો ઊસકી નમાઝ મુકમ્મલ હુઇ ઔર જીસને ઇસ કે સાથ જયાદા કોઇ ઔર સૂરત યા આયત પળહી તો વોહ બેહતર હૈ.''

૭૮૯ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ મસ્જીદમેં તશરીફ ફરમાતે કે ઇતનેમેં એક શખ્સ આયા, ઉસને નમાઝ પળહને કે બાદ આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો સલામ કિયા તો આપને જવાબ દિયા ઔર ફરમાયા,'''જાઓ નમાઝ પળહો તુમને નમાઝ નહીં પળહી.''

તો ઉસને વાપસ આ કર ફિરસે પહેલે જૈસી નમાઝ પળહી. ફિર આકર નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો સલામ કિયા આપને કહા, ''જાઓ નમાઝ પળહો, તુમને નમાઝ નહીં પળહી.''

તો વો ફિરસે વાપસ આયા ઔર પહેલે જૈસી નમાઝ પળહી ઔર આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો સલામ કિયા. ઇસી તરહાં વો નમાઝ પળહતા, આકર સલામ કરતા રહા ઔર આપ યહી ફરમાતે, ''જાઓ નમાઝ પળહો તુમને નમાઝ નહીં પળહી.''

આખિર ઊસ શખ્સને અરજ કિયા, ''યા રસૂલુલ્લાહ ! કસમ હૈ ઉસ ઝાત કી જીસને આપકો રસૂલેઆલા બનાયા, મૈં ઇસસે ઔર અચ્છી તરી કે કી નમાઝસે વાકિફ નહીં હું આપ હી મુજે શિખા દેં.''

ઇર્શાદ ફરમાયા,''જબ તુમ નમાઝ કે લિયે ખડે હો જાઓ તો સબસે પહેલે અલ્લાહો અકબર કહો. (ઔર રકાત બાંધો) ફિર જીતનાભી કુરઆન આસાનીસે પળહ શકતે હો પળહો, બાદમેં રૂકુઅ કરો ઔર આરામસે સીધે ખડે હો જાઓ, બાદમેં ઇત્મિનાનસે સજદા કરો, ફિર સજદેસે સર ઊઠા કર ઇત્મિનાનસે મૈં બેઠો (કાએદહ કરો). ઔર ઇસી તરહાં અપની નમાઝકી હર રકઅતમેં કિયાં કરો.''

૭૯૦ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્સને મસ્જીદમેં દાખિલ હો કર નમાઝ પળ્હી, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઊસ વક્ત મસ્જીદ કે કોનેમેં બૈઠે થે.
ઇસ કે બાદ જૈસી ઉપર મઝકુર હૈ વૈસી હી હદીષ બયાન કી ઔર આખિરમેં ઇતના ઇજાફા કિયા કે, ''તુમ જબ નમાઝ કે લિયે ખડે હો જાઓ તો અચ્છી તરહાં વુઝૂ કરો ઔર ફિર કિબ્લા કી તરફ રૂખ કર કે ખડે હો ઔર ઊસ કે બાદ તકબીર કહો.''

બાબ **૧૫૧ :- મુક્તદીકો ઇમામ કે પીછે બુલંદ આવાઝસે કુરઆનકી કિરઅત કરનેકી મનાઇ હૈ.**

૭૯૧ : હજરત ઇમરાન બિન હસીન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને હમેં જોહર યા અસર કી નમાઝ પળ્હાઇ, નમાઝ ખત્મ હોને પર ફરમાયા,''તુમમેંસે કીસી મુકતદીને 'સબ્બે હિસ્મે રબ્બેકલ અઅલા ' પળ્હી ?''
તો એક મુક્તદીને કહા, ''યા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ મૈંને સવાબ હાંસિલ કરને કે ઇરાદેસે પળ્હીથી.''
તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇર્શાદ ફરમાયા,''મુજે ઐસા લગા જૈસે તુમમેંસે કોઇ મુજસે કુરઆન છીન રહા હૈ.''
૭૯૨ : હજરત ઇમરાન બિન હસીન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને હમેં જોહર કી નમાઝ પળ્હાઇ,એક મુક્તદીને સબ્બે ઇસ્મે રબ્બેકલ અઅલા પળ્હના શુરુ ક્યિા?''
નમાઝ ખત્મ હોને પર ફરમાયા,''તુમમેંસે કીસી મુકતદીને ક્રિઅત કી યા ફરમાયા તુમમેંસે કૌન ક્રિઅત કર રહા થા?''
તો એક મુક્તદીને કહા, '' મૈં''
તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇર્શાદ ફરમાયા,''મુજે ઐસા લગા જૈસે કોઇ મેરી ક્રિઅતમેં ખલલ ડાલ રહા હૈ.''
૭૯૩ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ હજરત ક્તાદહસે રિવાયત ક્રતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને હમેં જોહર કી નમાઝ પળ્હાઇ ઔર ઇર્શાદ ફરમાયા,''મુજે ઐસા લગા જૈસે તુમમેંસે કીસીને મેરી ક્રિઅતમેં ખલલ ડાલા હૈ.''

બાબ :- ૧૫૨ : બિસ્મીલ્લાહ-હિર-રહમા નિર-રહીમ જહરી તરીકેસે નહીં પળ્હને કે દલાઇલ

૭૯૪ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ, હજરત અબુબક્ર, હજરત ઉમર ઔર હજરત ઉસ્માન

રદીઅલ્લાહુ અન્હુમા કે સાથ નમાઝ પળ્હી. લેકીન ઊનમેંસે કીસી એક કો ભી જહરી (બુલંદ આવાઝસે) બિસ્મીલ્લાહ હિર-રહમા નિર-રહીમ પળ્હતે હુએ નહીં સુના.
શોઅબા રદીઅલ્લાહો અન્હો ઇન્હીં અસનાદસે રિવાયત કરતે હૈ કે, મૈંને કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે પૂછા ''કયા યે હદીષ આપને ખુદ હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી જુબાનસે સુની હૈ '' તો ઉન્હોંને ફરમાયા,''હાં, હમને ઉનસે યે મસ્અલા પૂછા તો ઉન્હોંને યે હદીષ સુનાઇ થી.
૭૯૫ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત કરતે હૈ.
૭૯૬: હજરત અબ્દહસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઉમર ઇબ્ને ખતાબ રદીઅલ્લાહો અન્હો યે કલેમાત બુલંદ આવાઝસે પળ્હતે થે (ષના) ''સુબ્હાન-કલ્લા હુમ્મા, વબે હમ્દકા વ તબાર-કસ્મોકા વત્આલા જદ્દોકા વ લાઇલાહા ગયરોકા.''
ઔર કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા મૈંને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક, હજરત ઉમર ઔર હજરત ઉસ્માન રદીઅલ્લાહુ અન્હુમ કે પીછે નમાઝ પળ્હી હૈ, યે અલહમ્દો લિલ્લાહો રબ્બીલ આલમીનસે (નમાઝ મેં) કિરઅત શરૂ કરતે થે ઔર સૂર-એ-ફાતેહા કે પહેલે યા બાદમેં બિસ્મીલ્લાહ-હિર-રહમા નિર-રહીમ જહરી તરીકેસે નહીં પળ્હતે થે.
૭૯૭ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત કરતે હૈ.

બાબ ૧૫૩ :- સૂર-એ-તૌબા કે સિવાય બીસ્મીલ્લાહ હિરરહમા નિરરહીમકો હર સૂરતકા હિસ્સા હોના કહેને વાલોં કી દલીલ.

૭૯૮: હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,એક દિન હમ રસૂલે કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલમ કી મજલીસમેં બૈઠે થે કે આપ પર વહી આને કે આસાર તારી હુએ ફિર આપને મુસ્કુરાતે હુએ સર ઉઠાયા,
જીસ પર હમને સવાલ કિયા,''યા રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલમ) આપ કયું મુસ્કુરા રહે હૈ ?''
તો ફરમાયા,''મુજ પર અભી અભી કુરઆને કરીમ કી એક સૂરા નાઝીલ હુઇ હૈ''
તો આપને બીસ્મીલ્લાહ-હિર-રહમા નિર-રહીમ પળ્હકર, ઇન્ના આઅતયના કલ કૌષર કી સૂરત પળ્હી ઔર ફરમાયા,''કયા તુમ જાનતે હો કૌષર કીસે કહતે હૈ ?''
હમને કહા, ''અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ હી બેહતર જાનતે હૈ''
તો સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલમને ઇર્શાદ ફરમાયા,''કૌષર એક નહરહૈ જીસકા અલ્લાહ અઝ્ઝ-વ-જલ્લને મુજસે વાદા ફરમાયા હૈ, ઉસમેં બહોતસી ખુબીયા હૈ ઔર

કયામત કે દિન મેરે ઉમ્મતી ઇસ હૌઝકા પાની પીને કે લિયે આએંગે, ઇસ હૌઝ પર ઇતને પ્યાલે હોંગે જીતને આસમાન કે તારે હૈ. વહાંસે એક શખ્સકો ભગાયા જાએગા, તો મૈં કહુંગા યા રબ યે મેરા ઉમ્મતી હૈ, અલ્લાહ ત્આલા ફરમાએગા, નહીં યે આપકા ઉમ્મતી નહીં હૈ, યે ઉનમેંસે હૈ જીન્હોંને આપકી અહાદીષમે બાદમેં ઇજાફા કિયા. (નયી બાતેં જોડી)''

હજરત ઇબ્ને હજરને ઇસ હદીષમેં ઇજાફા કિયા હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હમ લોગોં કે સાથ મસ્જીદમેં તશરીફ ફરમા થે, ''ઔર અલ્લાહને ફરમાયા યે વો શખ્સ હૈ જીસને આપ કે બાદ નઇ બાતેં જોડી (અહાદીષમેં ઇજાફા કિયા).''

૭૯૯ : હજરત અનસ ઇબ્ને માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોને રિવાયત કી હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ પર વહી આને કે આસાર તારી હુએ, ઇસ હદીષમેં હૌઝે કવષર કે પ્યાલોં કી તાદાદ સિતારોં જીતની હોનેકા ઝિક્ર નહીં હૈ બલ્કે ઐસી રિવાયત હૈ કે, હવઝે કૌષર એક બહેતરીન નહર હૈ જીસકા મુજે અલ્લાહને અતા કરનેકા વાદા કિયા હૈ કે, જન્નતકા યે હવઝે કૌષર આપકો દિયા ગયા હૈ.

બાબ ૧૫૪ :- તકબીરે તહરીમા કે બાદ દાયાં હાથ સીનેકે નીચે ઔર નાફકે ઉપર બાએં હાથ પર બાંધને ઔર સજદા કરને વક્ત મુંહોં કે બરાબર હાથ રખને કે બયાન મેં.

૮૦૦: હજરત વાઇલ બીન હજર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ઊન્હોંને રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો દેખા કે આપને નમાઝ શરૂ કરતે વક્ત અપને દોનોં હાથ ઉઠાએ ઔર અલ્લાહુ અકબર કહા, ઇસ હદીષ કે રાવી હમ્માનસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને, દોનોં હાથ કાનોં તક ઉઠાએ ફિર ચાદર ઓઢલી ઇસ કે બાદ સીધા હાથ ઉલ્ટે હાથ પર રખ્ખા ફિર આપને ચાદરમેંસે હાથ બહાર નિકાલકર દોનોં કાનોં તક ઊઠા કર તકબીર પળ્હી. ઇસ કે બાદ રૂકુઅમેં ગએ ઔર કિયામ કી હાલતમે, સમેઅ-અલ્લાહુ-લે-મન હમિદહ પળ્હા ઔર ફિરસે હાથ ઊઠાકર કાનોં તક લે ગએ (રફએ-યદૈન) કિયા ઔર આપને દોનોં હાથોં કી હથેલિયોં કે બીચ (સર રખકર) સજદા કિયા.

બાબ ૧૫૫ :- નમાઝમેં તશહહુદ પળ્હનેકા બયાન,

૮૦૧ : હજરત અબ્દુલાહ બિન મશઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ હમ લોગ નમાઝ પળ્હતે હુએ યું કહા કરતે થે, સલામ હૈ અલ્લાહ પર સલામ હૈ ફલાં શખ્સ પર, ચુનાંચે એક દિન રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલા બઝાતે ખુદ સલામ હૈ ઔર વો તમામ બુરાઇઓંસે પાક-વ-સાફ હૈ ઇસ લિયે તુમ લોગ તશહહુદમે યે કલેમાત પળ્હાં કરો, ''અત્તાહિય્યાતો લિલ્લાહે વસલ્લવાતો વત્તય્યબાતો, અસસલામો અલયકા, યા અય્યોહન નબીય વ રહમતુલ્લાહે વ બરકાતો હુ, અસસ્લામો અલયકા વ અલા ઇબાદિલ્લાહિલ સાલેહિન, અશ્હદોઅલ લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહો વશ્હદો અન્ન મુહમ્મદન અબ્દોહુ વ રસૂલોહું''

ક્યું કી ઇન કલેમાતકો અદા કરનેસે હર નેક બંદે કે જો જમીન પર હો યા આસમાન પર હો ઉંસે સલામ પહુંચ જાતા હૈ. ઇસ કે બાદ નમાઝી જો ચાહે વો દુઆ કરે,

૮૦૨ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ. ઇસ રિવાયતમેં ઝિક્ર નહીં કે હૈ ફિર ઇસ કે બાદ જો ઉસકા જી ચાહે દુઆ કરે.

૮૦૩ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ. ઇસ રિવાયતમેં ઝિક્ર હૈ ફિર ઇસ કે બાદ હસ્બે ખ્વાહિશ દુઆ કરે.

૮૦૪ : હજરત અબ્દુલાહ બિન મશઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ હમ લોગ તશહહુદમે બૈઠતે થે, ઇસકે બાદ એસી હી હદીષ રિવાયત કી હૈ ઇસ રિવાયતમેં ઝિક્ર હૈ ફિર ઇસ કે બાદ હસ્બે ખ્વાહિશ દુઆ કરે.

૮૦૫. : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસ્ઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મેરા હાથ અપને હાથમેં પકડકર ઉપર લીખા હુઆ તશહહુદ ઇસ તરહાં શિખાયા જૈસા કે આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ મુજે કુરઆન કી સુરતેં શિખાયા કરતે થે. ઇસ કે બાદ એસી હી હદીષ રિવાયત કી હૈ જો ઉંપર(હદીષ ૮૦૧) ગુજરી હૈ.

૮૦૬ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હમકો ઇસ તરહાં તશહહુદ શિખાતે થે જૈસે કી કુરઆને કરીમ કી આયતે મુબારકા શિખાયાં કરતે ઔર આપ ફરમાયા કરતે થે, ''અત્તહિયાતુલ મુબારકતો સલવાતુ-ત-તબારક્ત.... .. .આખિર તક''

૮૦૭ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે કુરઆને કરીમ કી સૂરતોં કી તરહાં આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ તશહહુદ શિખાયા કરતે થે.

૮૦૮ : હજરત હિતાન બિન અબ્દુલ્લાહસે રિવાયત હૈ કે,''મૈં હજરત અબુ મુસા, અશ્અરી રદીઅલ્લાહો અન્હો કે સાથ નમાઝ પઢ રહા થા, જબ હમ તશહહુદમેં બૈઠે થે તો પીછેસે કીસીને કહા,નમાઝ ને કી ઔર ઝકાત કે સાથ ફર્ઝ કી ગઇ હૈ.''

હજરત અબુ મુસા અશ્અરી રદીઅલ્લાહો અન્હોને નમાઝ ખતમ હોને પર પૂછા,'' યે બાત તુમમેસે કીસને કહી હૈ ?''

સબ લોગ ખામોશ રહે, આપને ફરમાયા,''તુમ લોગ સુન રહે હો બતાઓ કે તુમમેંસે કીસને યે બાત કહી. જબ સભી લોગ ચૂપ રહે તો આપને મુજસે કહા,''અય, હિતાન, શાયદ તુમને યે કલેમાત કહે હૈ.''

મૈંને અર્ઝ કીયા નહી, ''મૈંને નહીં કહે, મુજે તો યે ખૌફ હૈ, કહીં આપ ખફા ના હો જાએ.''

ઇતનેમેં એક શખ્સ બોલા,'' યે કલેમાત મૈંને કહે હૈં, ઔર ઇસમે મેરી નિયત સિર્ફ ભલાઇ ઔર ને કી કી થી''

હજરત અબુ મુસા રદીઅલ્લાહો અન્હોંને જવાબ દિયા કે,''તુમ લોગ નહીં જાનતે કે તુમ લોગોંકો અપની નમાઝોંમેં ક્યા પઢના ચાહિયે, હાલાં કે રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હમે હમારી જીંદગી કે દૌરાન ખુત્બોંમેં તમામ અહેકામ શિખાએ ઔર

નમાઝ પળ્હના શિખાયા હૈ, વો ઇસ તરહાંસે કે તુમ લોગ નમાઝ પળ્હનેસે પહલે સફેં સીધી કરલો. ફિર તુમમેંસે કોઇ ઇમામ બને ઔર જબ વો અલ્લાહો અકબર કહે તો તુમ ભી કહો ઔર જબ વો ''વલદ-દાલ્લીન' કહે તો તુમ આમીન કહો તા કી અલ્લાહ તુમસે ખુશ રહે. ઇમામ કી તકબીરે રૂકુઅ કે સાથ તુમ ભી તકબીર કહો ઔર રૂકુઅ કરો. ઇમામ કી તકબીરે રૂકુઅ કે બાદ તુમ તકબીરે રૂકુઅ અદા કરો. ઔર ઇમામસે પહેલે તકબીરે રૂકુઅ અદા ના કરો. ક્યું કે રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા હૈ,''તુમ્હારા એક લમ્હા તાખિર કરના, ઇમામ કે રૂકુઅ વ તકબીરાત કે બરાબર હી સુમાર કિયા જાતા હૈ,''

ફિર જબ ઇમામ, સમે-અ-અલ્લાહુ લેમન હમિદહ કહે તો તુમ, અલ્લા હુમ્મા રબ્બના લકલ હમ્દ કહો ઔર અલ્લાહ ત્આલા તુમ્હારી દુઆઓંકો સુનતા હૈ. ક્યોં કી અલ્લાહ ત્આલાને અપને રસૂલ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જબાનસે સમે-અ-અલ્લાહુ લેમન હમિદહ જારી કર દીયા હૈ, કે જો કોઇ અલ્લાહકી તારીફ વ તૌસીફ કરતા હૈ તો અલ્લાહ ત્આલા ઉસકો સુનતા હૈ, જબ ઇમામ આ તકબીર કહે ઔર સજદા કરે તો તુમ ભી તકબીર ઔર સજદા કરો ક્યુંકિ ઇમામ તુમસે પહેલે એક લમ્હા પહેલે તકબીર કહેતા હૈ, સજદા કરતા હૈ ઔર રૂકુઅ કરતા હૈ ઔર તુમ એક લમ્હેં બાદ યે અમલ કરો તો તુમ ઇસ કે સાથ રહોગે. ઔર ઇમામ જબ તશહહુદમેં બૈઠે તો તુમમેંસે હર એક યે દુઆ પળ્હે.

''અત્તહિય્યાતો..... આખિર તક''

૮૦૯ : હજરત કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ઇસી અસ્નાદ કે સાથ દુસરી રિવાયત કી હૈ,

ઇસકે સિવા જહીરને સુલયમાનસે કતાદહ કી યે હદીષ રિવાયત કી હૈ, જીસમેં યે અલ્ફાઝ હૈ, ઇમામ જબ કિરઅત કરે તો મુક્તદી ખામોશ સુનતે રહે.

હજરત અબુ કામિલ કી રિવાયત જો સિર્ફ અબુ અવાનહ કી ઝબાની હૈ ઉસ કે અલાવા કીસી ઔર હદીષમે યે અલ્ફાઝ નહીં કે, અલ્લાહ ત્આલાને રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જબાનસે સમે-અ-અલ્લાહુ લેમન હમિદહ જારી કર દીયા હૈ, યે ફરમાયા હો, કે, જો બંદા, તારીફે ઇલાહી કરતા હૈ તો અલ્લાહ ઉસકી તારીફ સુનતા હૈ.

અલબત્તા ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ કે શાર્મિદ અબુ ઇશ્હાક રહમતુલ્લાહ અલયહેને કહા કે, અબુ બક્ર જો અબુ નજર કે ભાંજે હૈ વો ઇસ રિવાયતકો મહઝ ગુફતગુ કહતે હૈ. ઇમામ મસ્લિમસે રિવાયત હૈ કી સુલયમાનસે જ્યાદા કૌન હાફિઝ હૈ, મતલબ કે યે રિવાયત સહીહ હૈ. જીસે સુલૈમાનને બયાન કિયા કે ઇમામ જબ કિરઅત કરે તો મુકતદીકો ખામોશીસે સુનતે રહેના ચાહિયે.

હજરત અબુ બક્ર કી દરયાફત પર ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહને ફરમાયા કે હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત કરના હદીષ બકૌલ સહીહ હૈ કી ઇમામ કી કિરઅત પર મુકતદી ખામોંશીસે સુનો ફિર ઇમામ મુસ્લિમને દરયાફત કરને પર જવાબ દિયા હૈ, યે જરૂરી નહીં કે જીસ રિવાયતકો મૈં સહીહ સમઝું ઉસે અપની કિતાબમેં રખું બલ્કે મૈંને ઇસ કિતાબમેં વો અહાદીષ લીખી હૈ જો મુત્તફક ઇલયહ હૈ.

૮૧૦: હજરત કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હો ને ઇસી અસ્નાદ કે સાથ બયાન કિયા હૈ કે, અલ્લાહ ત્આલાને રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જુબાની ફરમાયા હૈ કે, જો કોઇ અલ્લાહકી તારીફ કરતા હૈ તો અલ્લાહ ઉસકો સુનતા હૈ.

બાબ :- તશહહુદ કે બાદ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ પર દરૂદ ભેજને કે હુકમ કે બયાનમેં

૮૧૧ : હજરત અબુ મસઉદ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ લોગ હજરત સાઅદ બિન ઊબાદ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ બૈઠે થે કે રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ વહાં તશરીફ લાએ, તો હજરત બશીર બિન સઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને પૂછા, ‘‘યા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, અલ્લાહને હમકો આપ પર દરૂદ ભેજનેકા હુકમ દિયા હૈ, ઇસલિયે બતાએં કે હમ આપ પર કિસ તરહાં દરૂદ ભેજે ?’’

યે સુનકર આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ખામોશ રહે, ઔર હમને તમન્ના કી અય કાશ ! હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ના પૂછતે !!, ફિર થોડી દેર બાદ આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,‘‘ઇસ તરહાં દરૂદ પળહા કરો. **અલ્લાહુમ્મા સલ્લેઅલા સય્યદના મુહમ્મદીન વઆલા આલે મુહમ્મદીન કમા સલ-લ્લયતા અલા ઇબ્રાહિમા વ બારીક અલા મુહમ્મદીન વ આલા આલે મુહમ્મદીન કમા બારકતા અલા ઇબ્રાહિમા ફીલ આલમીન ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ** ઔર સલામ ભેજનેકા તરીકા (તો) તુમ (સબ)કો માલુમ હૈ.’’ ‘‘

૮૧૨ : ઇબ્ને અબી લયલાસે રિવાયત હૈ કે, કઅબ બિન ઊજરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને મુજસે મિલકર કહા,‘‘ મૈં તુમકો યે તોહફા દેતા હું કે, એક મરતબા હમને રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે કહા, ‘‘યા રસૂલલ્લાહ ! આપ પર સલામ પળહનેકી તરકીબ તો હમને માલુમ કરલી હૈ મગર યે બતાઇયે કે આપ પર દરૂદ કીસ તરહાં પળહે ?’’ ઇર્શાદ હુઆ કહો, **‘‘અલ્લાહુમ્મા સલ્લે-અલા મુહમ્મદીન વ-આલા આલે મુહમ્મદીન કમા સલ-લયતા અલા ઇબ્રાહિમ, ઇન્નકા હમીદુમ-મજીદ. અલ્લાહુમ્મા બારીક અલા મુહમ્મદીન કમા બારકતા અલા ઇબ્રાહિમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ.’’**

૮૧૩: ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૧૪ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ. ઇસ રિવાયતમેં **અલ્લાહુમ્મા** કા ઝિક્ર નહીં હૈ વ બારીક અલા મુહમ્મદ કા ઝિક્ર હૈ

૮૧૫ : અબુ હુમૈદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, સહાબા રદીઅલ્લાહો અન્હોને અરજ કિયા ‘‘યા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હમ આપ પર કીસ તરહ દરૂર ભેજે ? ’’

તો ફરમાયા,''અલ્લાહુમ્મા સલ્લે-અલા મુહમ્મદીન વ-આલા આલેહી વ અજવાઝેહી વ-ઝુર-રિયાતેહી કમા-સલ્લયતા અલા ઇબ્રાહિમા વ અલા આલે-ઇબ્રાહિમા, વ-બારીક અલા મુહમ્મદીન વ-અલા અઝવાજેહી, વ-ઝુર-રિયાતેહી કમા બારકતા વ અલા આલે-ઇબ્રાહિમા ઇન્નકા હમીદુમ-મજીદ.''

૮૧૬ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્સ મુજ પર એક બાર દરૂદ (શરીફ) ભેજેગા તો અલ્લાહ ઉસ પર દસ બાર દરૂદ (શરીફ) ભેજેગા. (દસ રહમતે ભેજેગા) ''

બાબ ૧૫૭ :- સમેઅ-અલ્લાહુ લેમન હમીદહ, રબ્બના લકલ હમ્દ ઔર આમીન પળ્હનેકા હુકમ.

૮૧૭ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકો રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ ઇમામ સમેઅ-અલ્લાહુ લેમન હમીદહ કહે તો, તુમ અલ્લાહુમ્મા રબ્બના લકલ હમ્દ કહો ક્યું કે જીસકા ભી યે કહેના ફરીશ્તોં કે કહેનેસે મુવાફિક હો જાએગા. તો ઉસ કે પીછલે ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાએંગે. ''

૮૧૮ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૧૯ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ને ફરમાયા,''જબ ઇમામ આમીન કહે તો મુકતદી ભી અમીન કહે, ઔર જીસકી આમીન ફરીશ્તોં કી આમીનસે મીલ જાએગી તો ઉસ કે પીછલે ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાએંગે. ઇબ્ને શિહાબસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ આમીન પળ્હા કરતે થે.(અલહમ્દ કે આખીરમેં).''

૮૨૦ ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૨૧ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને નબીએ કરીમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા ઇર્શાદ રિવાયત ફરમાયા હૈ કે, ''તુમમેંસે જબ કોઇ નમાઝમે આમીન હોતા હૈ તો ફરીશ્તે આસમાન પર આમીન કહતે હૈ, ફિર અગર તુમમેંસે કીસી કી આમીન (કી અવાઝ) એક દૂસરે કી આમીનસે મીલ જાએ તો ઉસ નમાઝી કે પીછલે ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાતે હૈ.''

૮૨૨ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ કુરઆન પળ્હને વાલા ''ગયરીલ મગદૂબે અલયહિમ વલદ-દૉલ્લીન પળ કે ઔર ઉસ કે પીછેવાલા શખ્સ (મુકતદી) આમીન કહે ઔર ઉસકા કહેના આસમાનવાલોં કી આમીન કહનેસે મીલ જાએ હો તો ઊસ શખ્સ કે તમામ પીછલે ગુનાહ મુઆફ કરદિયે જાતે હૈ.''

૮૨૩: ઈમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.
૮૨૪ : ઈમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

બાબ ૧૫૮ :- મુકતદીકો ઈમામ કી પૈરવી કરના જરૂરી હોનેકા બયાન

૮૨૫ : અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોઊઁ રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા ઘોડે પરસે ગિરજાને કી વજહસે દાયી જાનીબકા બદન છીલ ગયા થા. તો હમ આપકી અયાદત કે લિયે ગયે. જબ નમાઝકા વક્ત હો ગયા થા તો આપને બૈઠે બૈઠે નમાઝ પઢ્હાઇ. ઔર જબ હમ સબ લોગોં કી નમાઝ ખત્મ હુઇ તો આપને ઇરશાદ ફરમાયા,''ઇમામ ઇસલીયે બનાયા ગયા હૈ કે, ઊસકી પૈરવી કી જાએ. વો જબ તકબીર કરે તો તુમભી તકબીર કહો, જબ સજદા કરે તો તુમભી સજદા કરો, ઔર જબ વો સર ઊઠાએ તો તુમ ભી સર ઉઠાઓ, ઔર જબ વો સમેઅ-અલ્લાહુ લેમન હમીદહ કહે તો તુમ રબ્બના વ લકલ હમ્દ કહો ઔર જબ વો બૈઠકર નમાઝ પઢ્હાએ તો તુમભી બૈઠકર નમાઝ પઢ્હો. ''
૮૨૬ : ઈમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.
૮૨૭ : ઈમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.
૮૨૮: ઈમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.
૮૨૯: ઈમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.
૮૩૦ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હઝરત આયેશા સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી અયાદત કે લિયે કુછ સહાબાએ કિરામ રદીઅલ્લાહુ અન્હુમઆએ.આપને બૈઠકર નમાઝ પઢ્હાઇ. લેકીન કુછ લોગ ખડે હુએ થે ઉન્હેં ઇશારેસે બૈઠકર નમાઝ પઢ્હનેકા હુકમ દિયા.ફિર નમાઝ પઢ્હલેને કે બાદ ફરમાયા,''ઇમામ ઇસલિયે હૈ કે, ઊસકી પૈરવી કી જાએ. જબ વો રૂકુઅ કરે તો તુમભી રૂકુઅ કરો, જબ વો સર ઊઠાએ તો તુમ ભી સર ઊઠાઓ, ઔર જબ વો બૈઠ કર નમાઝ પઢ કે તો તુમ ભી બૈઠકર નમાઝ પઢ્હો.''
૮૩૧: ઈમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી ઐસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.
૮૩૨ હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જબ બીમાર થે તો ઉન કે પીછે હમને નમાઝ પઢ્હી ઔર આપ બૈઠે થે (આપને કાએેદેમેં બૈઠકર) નમાઝ પઢ્હાઇ. ઔર હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો

અન્હોને લોગોંકો સુનાઇ દે ઇસ લિયે તકબીરે કહી (મુતકબ્બીર હુએ) ઔર હમેં નમાઝમેં ખડા હુઆ દેખકર (કિયામમેં નમાઝ પળ્હતે દેખકર) હમેં ઇશારેસે બૈઠ જાનેકા હુકમ દિયા, તો હમ બૈઠ ગએ. નમાઝસે ફારિગ હોકર ફરમાયા,''તુમને ઇસ વક્ત ઐસા કિયા જો રૂમ ઔર ફારસવાલે (કરતે હૈં) અપને બાદશાહોં કે સામને ખડે રહેતે હૈ ઔર બાદશાહ બૈઠે હોતે હૈ, અબ કભી ભી ઐસા મત કરના. ઔર અપને ઇમામ કી પૈરવી કરો, અગર વો બૈઠકર નમાઝ પળ્હાએ તો તુમ ભી બૈઠ કર નમાઝ પળ્હો.''

૮૩૩: ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૩૪: અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''ઇમામ ઇસલિયે હૈ કે, ઊસકી પૈરવી કી જાએ, તુમ ઉસકી મુખાલેફત મત કરના. વો જબ તકબીર કહે, તુમભી તકબીર કહો વો જબ રૂકુઅ કરે, તુમભી રૂકુઅ કરો, જબ વો સમે-અલ્લાહુ લે-મન હમીદહ કહે તો તુમ, રબ્બના લકલ હમ્દ કહો, જબ વો સજદહ કરે, તુમ ભી સજદહ કરો ઔર અગર વો બૈઠ કર નમાઝ પળ્હાએ તો તુમ ભી બૈઠકર નમાઝ પળ્હો.''

૮૩૫ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૩૬ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ હમેં તાલીમ દેતે ઔર ફરમાતે થે કે,''ઇમામ કે પહેલે કોઇ કામ મત કરો, વો જબ તકબીર કહે તુમ ભી તકબીર કહો, જબ વો વલદ-દૉ-લ્લીન કહે તો તુમ આમીન કહો, જબ વો રૂકુઅ કરે તુમ ભી રૂકુઅ કરો. જબ વો સમે-અલ્લાહુ લે-મન હમીદહ કહે તો તુમ રબ્બના લકલ હમ્દ કહો. ''

૮૩૭ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૩૮ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે ઇર્શાદકો બયાન કિયા કે; ઇમામ એક ઢાલ કી તરહાં હૈ. વો બૈઠ કર નમાઝ પળ્હાએ તો તુમ બૈઠ કર નમાઝ પળ્હો. ઔર જબ વો સમે-અલ્લાહુ લે-મન હમીદહ કહે તો તુમ રબ્બના લકલ હમ્દ કહો ક્યું કી જીસકા કહેના આસમાન વાલોં કે કહેને કે સાથ મિલ જાએ તો ઉસ કે પીછલે ગુનાહ માફ કર દિયે જાએંગે.

૮૩૯ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા ઇર્શાદ રિવાયત કિયા હૈ કે,'' ઇમામ ઇસલિયે મુકર્રર કિયા ગયા હૈ કે, તુમ ઊસકી પૈરવી કરો, જબ વો તકબીર કહે તુમ ભી તકબીર કહો જબ વો રૂકુઅ કરે તુમ ભી રૂકુઅ કરો જબ વો સમે-અલ્લાહુ લે-મન હમીદહ કહે તો તુમ રબ્બના લકલ હમ્દ કહો ઔર જબ વો ખડા હો કર નમાઝ પળ્હાએ તો તુમ ભી (ઉસ કે પીછે) ખડે હો કર નમાઝ પળ્હો ઔર જબ વો બૈઠકર નમાઝ પળ્હાએ તો તુમ બૈઠકર નમાઝ પળ્હો. ''

બાબ ૧૫૯ :- અગર ઈમામકો બીમારી હો યા સફર વગૈરહકા ઊઝર હો તો નમાઝ પળ્હાને કે લિયે વો અપના ખલીફા મુકર્રર કરે, ઈમામ અગર બૈઠકર નમાઝ પળ્હા રહા હો ઔર અગર મુકતદી કિયામ કરને પર તાકત રખતા હૈ (ખડા રહકર) તો ખડા રહકર હી નમાઝ અદા કરે. કયું કે મુકતદી કયામ કર શકતા હો ઐસી હાલતમેં બૈઠકર નમાઝ પળ્હનેકા હુકમ મન્સુખ હો ગયા હૈ.

૮૪૦ : ઉબૈદુલ્લાહ બિન અબ્દુલ્લાહસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત આયેશા સિદ્દીકા રદીઅલ્લાહો અન્હા કી ખિદમતમેં હાજરી દી ઔર અર્જ કીયા કે ''આપ મુજે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે બિમારી કે વાકેઆત બતાએં.''

ઊન્હોંને ફરમાયા કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ (જબ) બિમાર હુએ તો ઈર્શાદ ફરમાયા,''કયા લોગ નમાઝ પળ્હ ચુકે ?''

હમને કહા, ''નહી, બલ્કે વો આપકા ઇન્તજાર કર રહે હૈ.''

ઈર્શાદ ફરમાયા,''હમારે લિયે તશ્તમેં ગુસ્લકા પાની રખ્ખો. હમને પાની રખ્ખા, આપને ગુસ્લ ફરમાયા,''બાદમેં ચલના ચાહા તો આપકો ગશ આ ગયા. ફિર જબ હોશ આયા તો પુછા,'' કયા સબ નમાઝ પળ્હ ચુકે ?''

હમને કહા, ''નહી વો આપકા ઇન્તજાર કર રહે હૈ.''

ફરમાયા ''હમારે લિયે તશ્તમેં પાની રખ્ખો,''

હમને પાની રખ્ખા આપને ગુસ્લ ફરમાયા. ફિરસે આપ ઉઠને કે લિયે તૈયાર હુએ તો ફિરસે ગશ આ ગયા, ફિર જબ હોશ આયા તો ઈર્શાદ હુઆ ''કયા લોગોંને નમાઝ પળ્હલી ?''

હમને કહા,''નહીં યા રસૂલુલ્લાહ વો આપકા ઇન્તજાર કર રહે હૈ.''

ઔર ઉધર યે હાલતથી કે સભી લોગ ઇશાંકી નમાઝ કે લિયે મસ્જિદમેં નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે તશરીફ લાનેકા ઇન્તજાર કર રહે થે. આખીરમેં આપને એક સહાબી રદીઅલ્લાહો અન્હોકો ભેજ કર અબુબક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકો કહેલાયા કે વો નમાઝ પળ્હાએ. તો ઉસ સહાબી રદીઅલ્લાહો અન્હોને હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકી ખિદમતમેં હાજીર હોકર કહા કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા હૈ કે, લોગોંકો આપ નમાઝ પળ્હાએં, હજરત અબુ બક્ર રદીઅલ્લાહો અન્હો નિહાયત નર્મ દિલથે (તો રોને લગે) ઇસલિયે ઉન્હોંને હજરત ઉમરસે કહા, ''અય ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હો આપ નમાઝ પળ્હાએં''

ઇસ પર હજરત ઉમરને કહા, ''નહીં ક્યું કી આપ કી હમમેં નમાઝ પળ્હાને કે સબસે જ્યાદા મુસ્તહક હૈ ઔર આપ હી કો હુકમ દિયા ગયા હૈ.''

તો હજરત અબુ બક્ર સીદીક રદીઅલ્લાહો અન્હોને કઇ દિનોં તક નમાઝ પળ્હાઇ.

ઇસી દૌરાન હજરત રિસાલત-મઆબ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી તબીયત કુછ ઠીક હુઇ તો આપ દો સહાબીઓંકા સહારા લેકર મસ્જીદમેં નમાઝે જોહર કે વક્ત તશરીફ લાએ. ઇનમેંસે એક હજરત અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો થે. (દૂસરે સહાબી હજરત અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુ થે.)

આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઉસ વક્ત મસ્જીદમેં પહોંચે જબ અબુ બક્ર સિદ્દીક નમાઝકી ઇમામત કર રહે થે. જબ ઊન્હોંને રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો આતે દેખા તો પીછે હટના ચાહા તો આપને ઇશારા કિયા કે પીછે મત હટો ઔર અપને સાથવાલોંકો ફરમાયા કે મુજે અબુ બક્ર રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ બિઠા દો; તો ઊન દોનોને આપકો હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોને બરાબર બેઠા દિયા. હુઝુરે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ બૈઠે બૈઠે નમાઝ પઢહતે રહે ઔર હજરત સિદ્દી કે અકબર ખડે હોકર આપકી પૈરવી કરતે રહે. ઔર સભી સહાબાએ કિરામ નમાઝમેં ઇસી તરહાં જોહર કી નમાઝમેં હજરત સિદ્દી કે અકબર કી પૈરવી કરતે હુએ નમાઝ પઢહતે રહે.

ઉબૈદુલ્લાહ બિન અબ્દુલ્લાહસે રિવાયત હૈ મૈને અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ કે પાસ જાકર કહા,'' મૈં તુમ્હેં વો હદીષ સુનાતા હું, જો હજરત આયેશા સિદ્દીકા રદીઅલ્લાહો અન્હાને મુજે સુનાઇ હૈ ઔર ઊનકી તલબમેં મૈંને પુરી હદીષ ઉન્હેં કહે સુનાઇ, જીસે સુનને કે બાદ ઉન્હોંને કહા કે, યે પુરી કી પુરી હદીષ બિલ્કુલ સહીહ હૈ.''

ફિર પુછા કે ''જો દૂસરે સહાબી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઔર હજરત અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે સાથ થે ઉનકા નામ કયા હૈ? યે હજરત આયેશા સિદ્દીકા રદીઅલ્લાહો અન્હાને નહી બતાયા ? ''

મૈંને જવાબ દિયા ''નહીં.''

તો ઉન્હોને ફરમાયા,''વો દૂસરે સહાબી હજરત અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુ થે.''

૮૪૧ : હજરત આયેશા સિદ્દીકા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ સબસે પહેલે હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે ઘરમેં બિમાર હુએ. ફિર આપને તમામ અજવાજે મુત્તહરાતસે મેરે (યાને) આયેશા સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે ઘરમેં રહેને કી ખ્વાહિશ જાહિર કી. તો સબને ઇજાજત દે દી કે આપ મેરે (આયેશા રદીઅલ્લાહો અન્હા કે)ઘરમેં રહેં ઔર મૈં આપકી તિમારદારી કરું.

એક દિન આપ ઇસ તરહાં મસ્જિદમેં જાને કે લિયે રવાના હુએ કે આપકા એક હાથ હજરત ફઝલ બિન અબ્બાસ ઔર દૂસરા હાથ દૂસરે સહાબી કે મુંઢે પર રખ્ખા હુઆ થા. ઔર બીમારી કી વજહસે આપ કે પાંવ જમીનસે ઘીસ રહે થે. અબ્દુલ્લાહસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને યે હદીષ હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસકો સુનાઇ તો ઉન્હોંને કહા, ''તુમ જાનતે હો યે દુસરે સહાબી કૌન થે જીનકા નામ હજરત આયેશાને નહી લિયા ? વો હજરત અલી કર્રમલ્લાહ વજહહુ થે.''

૮૪૨ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૪૩ : હજરત આયેશાહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને જબ મેરે વાલીદ મોહતરમ હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકો નમાઝ પઢહાનેકા હુકમ દિયા તો, મૈંને ઇસ કે બારેમેં આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ

સલ્લમકો બાઝ રખને કી કોશીષ કી; કે મેરે ખ્વાબમેં આયા કે આપ કે બાદ જો કોઇ ભી આપકી જગહ મુકામ કિયા જાએગા તો લોગ ઉસે મખ્સૂસ કહેંગે ઔર ઉસ કે સાથ મુહબ્બત ના રખેંગે, ઈસી ખ્યાલસે મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે કહા કે,''આપ હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકો ઇમામત કરનેસે મુઆફી બખ્શેં તો મુનાસીબ હોગા. ''

૮૪૪ : હજરત આએશાહ સિદ્દીકા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, બિમારી કી હાલતમેં જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જબ મેરે ઘર તશરીફ ફરમાયે તો આપને એક શખ્સસે કહા, અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે કહો કે વો નમાઝ પળહાએં. ઇસ પર મૈંને કહા, ''યા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો બહોત નર્મ દિલ હૈ જબ વો કુરઆને કરીમ કી તિલાવત કરતે હૈ તો ઉન કી આંખોસે આંસુ કી ઝડિયાં બરસ જાતી હૈ, ઉન કે સિવા કીસી ઔર કો ઇમામતકા હુકમ દેં તો બહેતર હોગા, ઔર વલ્લાહ કી મૈંને ઐસા ઇસ લિયે કહા કે લોગ મેરે વાલીદે મોહતરમકો મખ્સૂસ કિયા હુઆ ના સમઝે; કે અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો હી વો શખ્સ હૈ જો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે મુસલ્લે પર સબસે પહેલે ખડે કિયે ગયે હૈ. મૈંને, દો તીન મરતબા હુઝૂર સરવરે કાએનાત સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે વાલીદે મોહતરમકો ઇમામતસે બાઝ રખને કી કોશીષ કી લેકીન આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકો હી લોગોંકો નમાઝ પળહાનેકા હુકમ દિયા ઔર (કહા) તુમ ઓરતેં હજરત યુસુફ અલયહિસ્સલામ કી (દૌર કી) ઔરતોં જૈસી હો.''

૮૪૫ : હજરત આયેશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જબ તબીયત ઠીક નહીં થી, ઉસ વક્ત હજરત બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હો આપકો નમાઝ પળહાને કે લિયે બુલાને આએ તો આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જાઓ હજરત અબુ બક્ર (સિદ્દીક) રદીઅલ્લાહો અન્હોસે કહો કે વો ઇમામત કરે. જીસ પર મૈંને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ વો બહોત નર્મ દિલ હૈ, જબ વો આપકી જગહ ખડે હોંગે તો લોગોંકો કુરઆને પાક પળહકર સુના નહીં શકેંગે, કયું કે કુરઆને કરીમ પળહતે વક્ત ઉન કી આંખોસે આંસુ જારી હો જાતે હૈ. આપ હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકો નમાઝ પળહનેકા હુકમ દેં તો અચ્છા રહેગા.

લેકીન દોબારા ઈર્શાદ ફરમાયા કે,'' જાઓ હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકો હુકમ પહુંચાદો કે વો નમાઝ પળહાએ ઔર લોગોં કી ઇમામત કરે. ''

ઇસ પર મૈંને હજરત હફશા રદીઅલ્લાહોત્આલા અન્હાકો કહા કે આપ હુઝુરે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે કહો કે હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો નર્મ દિલ ઇન્સાન હૈ વો આપકી જગહ ખડે હોકર કુરઆન પાક કી તિલાવત નહીં કર શકેંગે. ઇસલિયે આપ હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકો નમાઝ પળહાનેકા હુકમ દિજીયે, તો હજરત હફશા રદીઅલ્લાહો અન્હાને ઐસે હી કહા જીસ પર હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહો

અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમ યુસુફ અલયહિસ્સલામ કી સાથ વાલીયોં જૈસી ના બનો ઔર જાઓ અબુ બક્ર સિદ્દીક રદિઅલ્લાહો અન્હોસે કહો કે વો ઇમામત કરે. તો હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોને ઇમામત કી.

એક રોઝ હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જબ આપકી તબીયત અચ્છી થી તો દો સહાબા કે કાંધો કે સહારે મસ્જિદ તશરીફ લાએ લેકીન આપ કે કદમ મુબારક જમીન કે સાથ ઘિસટ રહે થે. ઉસી વક્ત હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો નમાઝ પળહા રહે થે, તો આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે આને કી આહટ સુનકર પીછે તરફ ખિસકના ચાહા, લેકીન રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને આપકો ઇશારેસે અપની જગહ ખડે રહેનેકો હુકમ દિયા ઔર આપ હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકી બાંઇ જાનીબ તશરીફ ફરમા હુએ. હુઝૂર સરવરે કાયનાત સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ બૈઠ કર નમાઝ પળહા રહે થે ઔર હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો ખડે હોકર આપકી પૈરવી કર રહે થે. ઔર બાકી સભી લોગ હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકી પૈરવી કર રહે થે.

૮૪૬ : હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હા કી રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો અપની બિમારી કે વક્ત (કુછ રિવાયાત મે હૈ કે) હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોંકે પાસ લા કર બૈઠા દિયા ગયા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જમાઅત કરાને લગે હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો બુલંદ આવાઝસે તકબીર પઢતે રહે.

૮૪૭: હજરત અનસ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે હુઝુર સરવરે કાયનાત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જબ તબીયત ઠીક નહીં થી, જીસમેં આપને દુનિયાસે પરદા ફરમાયા,''હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો નમાઝ પળહાતે થે. એક બાર પીર કે રોજ જબ સભી સહાબા સફ બાંધકર નમાઝ પળહ રહે થે, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અપને હુજરેકા પરદા હટાયા ઔર હમારી તરફ દેખા. આપ ખડે હુએ થે ઔર આપકા રૂખે અનવર કુરઆન પાક કે વરક કી તરહ ચમક રહા થા. આપ હમ લોગોંકો મઝહબે ઇસ્લામ પર કયામ ઔર નમાઝ પળહતા દેખ કર મુસ્કરાએ ઔર ખુશ હુએ. હમારી હાલત ઐસી થી કી હમ લોગ નમાઝકી હાલતમેં ખુશ હુએ જા રહે થે કે આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ હમેં નમાઝ પળહાને આ રહે હૈ; હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અઝહોને જબ આહટ સુની કે આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ તશરીફ લા રહે હૈ તો આપને પીછે હટના ચાહા. લેકીન આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હાથ કે ઇશારેસે ફરમાયા,'' કે તુમ લોગ અપની નમાઝ પુરી કરો. ઇસ કે બાદ આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ અપને કમરેમેં વાપસ તશરીફ લે ગએ ઔર દરવાજેકા પરદા છોડ દિયા ઔર ઇસી દીન આપને દુનિયાસે પરદા ફરમાયા.

૮૪૮ : હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હા કી રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અપની બિમારી કે વક્ત હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો

અન્હોંકો નમાઝ પળ્હાનેકા હુકમ દિયા તો વો નમાઝ પળ્હાતે થે. હજરત અરવહ કી રિવાયત હૈ કે, એક દિન રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી તબીયત ઠીક હુઇ તો આપ મસ્જીદે નબવીમે તશરીફ લાએ, હજરત સિદ્દી કે અકબર રદીઅલ્લાહો અન્હો નમાઝ પળ્હા રહે થે.

ઉન્હોંને આહટ પાકર પીછે હટના ચાહા તો આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા તુમ અપની જગહ પર ખડે રહો ઔર બાદમેં આપ હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકે પાસ બૈઠ ગએ, ફિર હુઝુરે અકદસ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ઇમામતમેં હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોને નમાઝ પળ્હી ઔર બાકી લોગોંને પહેલે કી તરહાં હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો કે ઇમામતમેં નમાઝ પળ્હી.

૮૪૯ : અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હાઊં રિવાયત હૈ કે, નબીઅલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ (અપની બિમારી કે વક્ત) હમેં તીન દિન તક નમાઝ પળ્હાને કે લિયે બહાર નહીં નિકલે.

ઇસ દૌરાન હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો નમાઝ પળ્હાતે થે. એક દિન નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અપને હુઝુર-એ-અકદસકા પરદા હટાયા તો હમને આપ કે ચેહરાએ અનવરકા દિદાર કિયા ઔર યે અજબ મન્ઝર હમેં બહોત હી અચ્છા લગા. આપને હજરત સિદ્દી કે અકબરકો અપને પાક હાથસે ઇશારા કર કે નમાઝ પળ્હાતે રહેનેકા હુકમ દિયા ઔર ફિર હજર-એ-અકદસકા પરદા છોડ દિયા. ઇસ કે બાદ હમને હુઝુરે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો (ફીર) દુનિયાસે પરદા ફરમાને તક નહીં દેખા.

૮૫૦ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્દસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૫૧ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્દસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૫૨ : હજરત અબુ મુસા (અશ્અરી) રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ જબ બિમાર હુએ ઔર અપની બિમારી કે દરમ્યાન હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકો હુકમ દિયા કે વો નમાઝ પળ્હાએ. જીસ પર હજરત આયેશા સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયા,''યા રસૂલલ્લાહ, હજરત સિદ્દીક અકબર બહુત નર્મ દિલ હૈ, વો આપ કે હોતે હુએ ઇમામત કરેંગે તો નમાઝ નહીં પળ્હા સકેંગે.''

તો ફિરસે આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હુકમ દિયા કે જાઓ ઔર હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીકકો હુકમ દો (રદીઅલ્લાહો અન્હો) કે વો ઇમામત કરેં, ઔર અય આએશાહ (રદીઅલ્લાહો અન્હા) તુમ ઔરતેં હજરત યુસુફ અલયહિસ્સલામ કી જમાનેકી ઔરતોં જૈસી હો ઔર ફિર હજરત સિદ્દી કે અકબર રદીઅલ્લાહો અન્હો આખિર તક નમાઝમેં ઇમામત કરતે રહે.

બાબ ૧૬૦:- ઈમામ કે આને કી વજહસે જમાઅતમેં દેર હોતી હો ઔર અગર કોઇ ફિતના ફસાદકા ખૌફ ના હો ઐસી હાલતમેં વકત તૌર પર કીસી દૂસરેકો ઈમામ બના શકતે હૈ.

૮૫૩ : હજરત સહલ બિન સાઅદ સાઅદી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ બની અમ્ર બીન ઔફ વાલોં કે દરમ્યાન સુલહ કે લિયે તશરીફ લે ગએ, તો નમાઝકા વક્ત હો ચુકા થા ઇસલિએ મુઅઝ્ઝીનને અઝાન દેને કે બાદ હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે કહા મૈં તકબીર કહતા હું આપ નમાઝ પળ્હાઇએ. ચુનાંચે હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો નમાઝ પળ્હા રહે થે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ પીછેસે આએ ઔર લોગોં કે દરમ્યાનસે નિકલતે હુએ સફમેં શરીક હો ગએ. મુકતદી દસ્તક દેને લગે લેકીન હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો નમાઝસે કીસી દૂસરી તરફ મુતવજજેહ ના હુએ મુકતદી જબ બ કસરત દસ્તક દેને લગે તો આપ મુતવજજેહ હુએ ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો દેખકર પીછે હટના ચાહા જીસ પર હુઝુર સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇશારેસે ફરમાયા તુમ અપની જગહ ખડે રહો, હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોને હુઝુર સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે ઇસ સરફે ઇમામત બખ્શને પર અપને દોનોં હાથ બાંધ કર અલ્લાહકી હમ્દ કી ઔર પીછે આ કર સફમેં શરીક હો ગએ ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ આગે બઢ ગએ ઔર નમાઝ પળ્હાઇ.

નમાઝ કે બાદ આપને પૂછા,''અય અબુ બક્ર તુમ ક્યું અપની જગહ ખડે નહીં રહે?મૈંને તો તુમકો ખડે રહેનેકા હુકમ દિયા થા. '' જીસ પર હજરત સિદ્દી કે અકબર રદીઅલ્લાહો અન્હોં ને અર્ઝ કિયા,''અબુ કુહાફા કે બેટેમેં ઇતની સિકત નહીં કે વો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ઇમામત કરે.''

ફિર હુઝુર સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મુકતદીઓં કી તરફ મુતવજ્જો હોકર ફરમાયા,''તુમને બહોત જ્યાદા દસ્તક દી, દસ્તક તો ઔરતોં કે લિયે હૈ. જબ તુમ્હેં નમાઝમેં કોઇ હાદસા પેશ આએ તો તુમ લોગ સુબ્હાન અલ્લાહ કહો જબ કે તુમ સુબ્હાન અલ્લાહ કહોંગે તો ઇમામ તુમ્હારી તરફ મુતવજ્જોહ હો જાએગા.''

સહલ બિન સઅદ રદીઅલ્લાહો અનહો કી ઇસ રિવાયતમેં યહી હૈ કે, હજરત સિદ્દી કે અકબર રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોને અપને દોનોં હાથ બ હાલતે નમાઝ ઉઠાકર અલ્લાહકી તારીફ કી ઔર ફિર ઉલ્ટે પાંવ પીછે હટકર સફમેં શરીક હો ગએ.

૮૫૪: ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૫૫ : હજરત સહલ બિન સઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હુઝુરે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ બની અમ્ર બિન ઔફમેં સુલહ કે લિયે તશરીફ લે ગએ. વહાંસે વાપસી પર આપ પીછલી સફોંસે નિકલતે હુએ પહેલી સફમેં આકર ખડે હો ગએ ઔર હજરત અબુ બક્ર રદીઅલ્લાહો અન્હો, ઉલ્ટે પાંવ પીછે હટ ગએ.

૮૫૬ : હજરત મુગીરહ બિન શોઅબા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી હમરાહ જંગે તબુકમેં શિરકત કી. એક સુબ્હા કી નમાઝસે પહેલે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, રફએ-હાજત કે લિયે રવાના હુએ ઔર મૈં પાનીકા લોટા લીયે હુએ આપ કે સાથ થા, રફ-એ હાજત કે બાદ જબ આપ તશરીફ લાએ તો મૈંને આપ કે મુબારક હાથોં પર પાની ડાલા. આપને પહલે તીન બાર હાથ ધોંએ, ફિર મુંહ ધોયા, ફિર જીબ્બેકો હાથોં પર ચઢાના ચાહા, લેકીન ઇસ કી અસ્લતે ચોડીથી ઇસલિયે આપને અપને દોનોં હાથ જીબ્બેસે નિકાલ કર કોહની તક ધોએ, ઇસ કે બાદ મવઝોં પર મસહ કિયા, ફિર મૈં આપ કે સાથ હી રવાના હુઆ. જબ હમ વહાં પહોંચે તો દેખાકે, હજરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ રદીઅલ્લાહો અન્હો નમાઝ પઢા રહે થે. ચુનાંચે ઉન કે પીછે હુઝુરે અકદસ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક રકઅત પઢી. જબ હજરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફને દુસરી રકઅત પઢકર સલામ ફેરા તો દેખા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ દૂસરી રકાત કે લિયે ખડે હો ચુ કે થે. યે દેખકર મુસલમાન ગભરાએ ઔર ઉન્હોંને બ કસરત તસ્બીહ કી ફિર રહમતે આલમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને નમાઝ કે બાદ ફરમાયા,''તુમ લોગોં ને અચ્છા કિયા ઔર ખુશ હોકર ફરમાયા,''તુમ લોગ વક્તે મુકર્રર પર નમાઝ પઢા કરો. ''

હજરત બિન મુગીરહને ભી અબ્બાસ કી જૈસી કી હદીષ બયાન કી, મુશીરહ (રદીઅલ્લાહો અન્હુમ)કા કૌલ હૈ કે, મૈં ને અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પીછે હટાના ચાહા લેકીન રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇર્શાદ ફરમાયા કે, ''ઉન્હેં નમાઝ પઢને દો.''

૮૫૭ :: ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

બાબ ૧૬૧ :- નમાઝમેં અગર કોઇ હાદસા પેશ આ જાએ તો મર્દ તશ્બીહ કહેં ઔર ઔરતેં દસ્તક દે.

૮૫૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''નમાઝમેં મરદોંકો સુબ્હાનલ્લાહ કહેના ચાહિયે ઔર ઔરતોંકો દસ્તક (હાથ ઠોકના) દેના ચાહીએ. હરમલાને ઇબ્ને શિહાબ રહમતુલ્લાહ અલયહેકા યે કૌલ બયાન કિયા હૈ કે, મૈંને ચંદ ઉલ્માઓંકો દેખા જો નમાઝકી હાલતમેં તશ્બીહ પઢને થે ઔર ઇશારા કરતે થે.

૮૫૯ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૬૦ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

બાબ ૧૬૨ :- દિલ લગાકર અચ્છી તરહાં નમાઝ પળહનેકા અહેકામ.

૮૬૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ને એક દિન નમાઝ પળહાને કે બાદ ફરમાયા,''અય ફલાં, તુમ અપની નમાઝ અચ્છી તરહાં ક્યું અદા નહીં કરતે, ક્યાં નમાઝમેં નમાઝીકો યે દિખાઇ નહીં દેતા કે વો કીસ તરહાં નમાઝ પળહ રહા હૈ ? હાલાં કી નમાઝી અપને ફાયેદે કે લિયે નમાઝ પળહતા હૈ ઔર વલ્લાહ ! મૈં જીસ તરહાં આગે દેખ શકતા હું ઉસી તરહાં પીછે ભી દેખ શકતા હું.

૮૬૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા ઇર્શાદ રિવાયત કિયા હૈ કે, '' તુમ સમજતે હો કે મૈં સિર્ફ આગે કી તરફ દેખ રહા હું, લેકીન વલ્લાહ ! મુજ પર તુમ્હારે રૂકુઅ વ સુજુદ પોશીદા નહીં હૈ.મૈં તુમકો પીઠ પીછેસે ભી દેખ શકતા હું.''

૮૬૩ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા ઇર્શાદ રિવાયત કિયા હૈ કી ''રૂકુઅ વ સુજુદ અચ્છી તરહાં અદા કરો, ઔર જબ તુમ રૂકુઅ ઔર સુજુદ કરતે હો તો વલ્લાહ મૈં તુમ્હેં અપન પીઠ કે પીછેસે ભી દેખતા હું.''

૮૬૪ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''લોગોં તુમ અપને રૂકુઅ ઔર સુજુદ અચ્છી તરહાં અદા કરો ઔર અલ્લાહ મૈં તુમ્હેં અપની પીઠ કે પીછેસે ભી રૂકુઅ ઔર સુજુદ કરતે દેખતા હું.''

બાબ ૧૬૩ :- ઇમામસે પહેલે રૂકુઅ યા સજદા કરના હરામ હૈ.

૮૬૫ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હુઝુર રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ એક દિન, નમાઝ પળહાતે થે, નમાઝ કે ફૌરન બાદ હમસે મુતવજ્જેહ હોકર ફરમાયા,''લોગોં મૈં તુમ્હારા ઇમામ હું, ઇસલિયે મુજસે પહેલે રૂકુઅ, સજુદ, કિયામ ઔર સલામ ના ફેરે, મૈં આગેસે ઔર પીછેસે ભી તુમકો દેખતા હું, ઔર કસમ હૈ ઉસ ઝાત કી જીસ કે કબજેમેં મેરી જાન હૈ, જો ચીઝેં મૈં દેખતા હું, અગર તુમ ઉસે દેખલો તો, સુનો કમ ઔર રોઓ ઝયાદા.''

લોગોં ને પુછા, ''યા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ આપને કયા દેખા હૈ. ?''

ઇરશાદ ફરમાયા,''મૈંને જન્નત ઔર દોજખ દેખી હૈ.''

૮૬૬: હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને રહેમતે દો આલમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા ઇરશાદ બયાં કિયાકે, ''ઇમામસે પહેલે અગર કોઇ સજદેસે સર ઉઠાતા હૈ તો અલ્લાહ ઉસકો બિલાશક ગધે કે સર કી તરહાં કર દેગા.''

૮૬૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો કોઇ ઇમામસે પહેલે અપના સર સજદેસે ઉઠાતા હૈ ઉસે ડરના ચાહિયેકે, અલ્લાહ ઉસકી સૂરત પલટ કર ગધે કી સૂરત જેસી કર દેગા.''

૮૬૮ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્દસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

બાબ ૧૬૪ :- નમાઝમેં આસમાન કી તરફ દેખના મના હૈ.

૮૬૯ : હજરત જાબીર બીન સમુરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા ઇર્શાદ રિવાયત ફરમાયા હૈ કે, ''જો લોગ નમાઝમેં આસમાન કી તરફ દેખતે હૈ વો ઇસ હરકતસે બાઝ આએં, વગરના ઉન કી આંખે જાતી રહેંગી.''

૮૭૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે ઇર્શાદ કી રિવાયત કી હૈ કે, લોગ નમાઝમેં આસમાન કી તરફ ના દેખે વરના ઉન કી બીનાઇ ઝાઇલ કરદી જાએગી.

બાબ ૧૬૫ :- નમાઝમેં બે વજહ હરકત કરને સલામ કે લિયે હાથ ઉઠાને કી મનાઇ, નેઝ અગલી સફ પુરા કરને ઔર એક દૂસરેસે મિલકર ખડે હોને કે હુકમ કે બયાન મેં.

૮૭૧ : હજરત જાબીર બીન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હમારે પાસ તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા,''મૈં તુમકો ઇસ તરહાં હાથ ઉઠાતે દેખ રહા હું ગોયા વો સર પર ઘોડોં કી દૂમ હૈ. તુમ લોગ નમાઝમેં કોઇ હરકત ના કિયા કરો.''

ફિર એક બાર હમે હલ્કા બાંધે દેખકર ફરમાયા,''તુમ લોગ અલગ અલગ ક્યું હો?''

ફિર એક બાર હમેં ફરમાયા,''તુમ ઇસ તરહાં સફે બાંધાં કરો જીસ તરહાં બારગાહે ઇલાહીમેં ફરીશ્તે સફ-બસ્ત રહતે હૈ, તુમ લોગ સબસે પહેલે પહેલી સફ મુકમ્મીલ કરો ઔર સફમેં મિલકર (એક દૂસરેસે સટ કર) ખડે રહા કરો.''

૮૭૨ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્દસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૭૩ :: હજરત જાબીર બીન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ જબ હમ લોગ નમાઝ પઢતે તો નમાઝ કે ખતમ હોને પર દાએં બાએં, અસ્સલામો અલયકુમ વ રહમતુલ્લાહ કહતે હુએ હાથસે ઇશારા ભી કરતે થે, યે દેખ કર, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇર્શાદ ફરમાયા,''તુમ લોગ અપને હાથસે ઇસ તરહાં ઇશારા કરતે હો જૈસે સર પર ઘોડોં કી દૂમ હીલતી હૈ, તુમ્હેં યહી કાફી હૈ કે, તુમ કાએદહમેં અપની રાનોં પર હાથ રખે હુએ, દાએં ઔર બાયેં, મુંહ મોડ કર અસ્સલામો અલયકુમ વ રહમતુલ્લાહ કહે કર સલામ ફેરા કરો.''

૮૭૪ : હજરત જાબીર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, હમલોગ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ નમાઝ પઢતે તો નમાઝ જબ ખતમ હોતી તો અસ્સલામો અલયકુમ વ રહમતુલ્લાહ કહેતે હું એ હાથસે ઇશારા ભી કરતે થે, યે દેખકર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,'' યે તુમ્હેં ક્યા હો ગયા હૈ?

તુમ અપને હાથસે ઇસ તરહાં ઇશારા કર રહે હો, ગોયા વો સર પર ઘોડોં કી દૂમ હૈ. તુમમૈંસે જબ કોઇ નમાઝ ખતમ કરે તો અપને ભાઇ કી જાનીબ મુંહ કર કે અસ્સલાતો અલયકુમ વરહમતુલ્લાહ કહેં, ઔર હાથસે ઇશારા ના કરેં.''

બાબ ૧૬૬ :- સફોંકો બરાબર કરને કી, પહેલી સફ કી ફઝીલત કી ઔર પહેલી સફ પર, સબકત કરને ઔર અસ્હાબે ફઝલકો મુકદ્દમ કરને ઔર ઇમામ કે કરીબ કરને કે અહેકામ.

૮૭૫ : હજરત અબુ મસ્ઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, નમાઝ કે લિયે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હમારે મુંઢો પર હાથ ફેરતે ઔર ફરમાતે, ''બરાબર ખડે રહો, ઔર આગે પીછે ના હટો, વરના તુમ્હારે દીલામેં ફુટ પડ જાએગી, તો વો (લોગ) મેરે કરીબ ખડે હોં જો કે બહોત સમઝદાર ઔર અકલમંદ હૈ, ઔર ફિર જો ઇનસે કરીબ હોં, ઇસ કે બાદ હજરત અબુ મસ્ઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, ''અબ તુમ લોગોમેં બેં ઇન્તેહા, ઇખ્તિલાફાત રૂ-નૂમા હો ગએ હૈ.''

૮૭૬ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્દસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૭૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસ્ઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''મેરે નજદીક વો લોગ ખડે હોં જો અકલ ઔર સઊર કે માલિક હોં ઇન કે બાદ ફિર જો ઇનસે કરીબ હોં વો લોગ,(યે તીન બાર ફરમાયા) ફિર ઇસ કે બાદ ઔર લોગ, મેરે બાજારકી હરકાતસે તુમ લોગ પરહેજ કરો.''

૮૭૮ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમ લોગ અપની સફેં બરાબર રખ્ખાં કરો ક્યું કે, સફબંદી નમાઝકી ઇતમામ મે સે હૈ.''

૮૭૯ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમ લોગ સફેં પુરી કિયા કરો ક્યું કે મૈં તુમ્હેં પીછેસે ભી દેખતા હું.''

૮૮૦ : હમામ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કઇ અહાદીષ બયાન કરતે હુએ હમસે કહા કે, ''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા હૈ નમાઝમેં સફે સીધી રખ્ખા કરોં ક્યું કે, ઊમદા સફ બંધીસે નમાઝ અચ્છી માલુમ હોતી હૈ.''

૮૮૧ : હજરત નોઅમાન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે, ''તુમ અપની સફેં સીધી રખ્ખો વરના અલ્લાહ તુમમેં મુખાલેફત પૈદા કર દેગા.''

૮૮૨ : નોઅમાન બિન બશીરસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, હમારી સફેં બરાબર કિયાં કરતે થે, હત્તા કે ઐસા માલુમ હોતા કી આપ ઇનકો તીર કી લડીંકે

બરાબર કર રહે હોં ઔર યે મામલા જારી રહેતા, યહાં તકકે, હમને સમઝા કે હમ આપસે ઇસ બાતકો માલુમ કર ચુકે હૈ.

ફિર એક રોજ આપ નિકલે તો ખડે હો ગએ થે કે, આપ તકબીર કહતે, ઇતનેમેં એક આદમીકો આપને દેખા કે ઊસકા સીના સફસે નિકલા હુઆ થા, તો આપને ફરમાયા,''અય અલ્લાહ કે બંદો ! તુમ લોગ જરૂર હી અપની સફેં બરાબર કરલો વરના અલ્લાહ ત્આલા તુમ્હારે દરમિયાન મુખાલેફત ડાલ દેગા.''

૮૮૩ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૮૪ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અઝાન ઔર પહેલી સફકા સવાબ અગર લોગોંકો માલુમ હોતા તો વો કુર્રા-અંદાઝી કરતે, ઔર અગર વક્ત પર નમાઝ પળ્હનેકી ફઝીલતસે લોગ વાકિફ હોતે તો એક દૂસરે પર સબકત કરતે ઔર અગર ઇશાં વ ફજરકી બરતરી જાનતે તો ઇન દોનોં કે લિયે સુરીન કે બલ ઘસીટતે હુએ આતે.''

૮૮૫ : હજરત અબી સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ને સહાબા રદીઅલ્લાહો અન્હુકો પીછલી સફમેં દેખકર ફરમાયા,''મેરી કરીબ આઓ, ઔર પહેલી સફ પુરી કરો ફિર દૂસરી સફવાલે તુમ્હારી પૈરવી કરેં ઔર જો લોગ પીછે રહે ગએ તો અલ્લાહ ત્આલા અપની રહમતમે ભી ઉન લોગોંકો પીછે કર દેગા.

૮૮૬ : હજરત અબી સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ને સહાબા રદીઅલ્લાહો અન્હુકો પીછલી સફમેં દેખા તો ફરમાયા,''મેરી કરીબ આઓ, ઔર પહેલી સફ પુરી કરો ફિર દૂસરી સફવાલે તુમ્હારી પૈરવી કરેં ઔર જો લોગ પીછે રહેગએ તો અલ્લાહ ત્આલા અપની રહમતમે ભી ઉન લોગોંકો પીછે કર દેગા.

૮૮૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અગર તુમ લોગ પહેલી સફ કી ફઝીલત જાનતે તો ઇસમે શિરકત કે લિયે કુર્રા અંદાજી કરતે.

૮૮૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''મર્દો કી સફમેં સબસે બહેતર પહેલી સફ હૈ ઔર સબસે બુરી આખરી સફ હૈ ઔર ઔરતોં કે લિયે સબસે બુરી પહેલી સફ હૈ (જબ કે મર્દો કી સફેં ઇન કે કરીબ હો) ઔર સબસે અચ્છી પીછલી સફ હૈ. (મર્દોસે દૂર વાલી)

બાબ ૧૬૭ :- ઔરતેં અગર મર્દો કે પીછે નમાઝ પઢ રહીં હો તો, મર્દો કે સર ઉઠા લેને તક વો અપના સર સજ્દેસે ના ઉઠાએ.

૮૯૦ : સહલ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, મૈંને દેખા હૈ કે, કપડા કમ હોને કી વજહસે લોગ અપને તહબંદ અપને ગલેમેં બાંધે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પીછે નમાઝ પઢતે થે જીસ પર કીસીને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા યે ઈરશાદ બયાન કિયા, ''અય ઔરતો જબ તક મર્દ સજ્દેસે સર ના ઉઠાએ, ઉસ વક્ત તક તુમ ભી સજ્દેસે સર મત ઉઠાના.''

બાબ ૧૬૮ :- અમન કે જમાનેમેં ઔરતોકો મસ્જીદમેં જાને કી ઇજાજત ઔર ખુશ્બુ લગાકર બહાર ના જાને કી મનાઇ કે બયાન મેં.

૮૯૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમ્હારી ઔરતેં જબ મસ્જીદમેં જાનેકી ઇજાજત ચાહેં તો ઉન્હેં મના મત કરો.''

સાલિમને હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત નકલ કીંકે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ફરમાતે સુનાકે, ''તુમ્હારી ઔરતેં જબ મસ્જીદમેં જાના ચાહેં તો ઉન્હે મસ્જીદમેં જાતે હુએ રોકો મત.''

૮૯૨ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમ્હારી ઔરતેં જબ મસ્જીદમેં જાનેકી ઇજાજત ચાહે તો ઉન્હેં મના મત કરો.

સાલિમને હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત નકલ કીંકે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ફરમાતે સુનાકે, ''તુમ્હારી ઔરતે જબ મસ્જીદમેં જાના ચાહે તો ઉન્હે મસ્જીદમેં જાતે હુએ રોકો મત.''

બિલાલ બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોંને હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકી જબાની યે હદીષ સુનકર કહા, ''વલ્લાહ ! હમ ઇન ઔરતોં બાઝ રખ્ખેંગે.''

જીસ પર હજરત અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ઇનકો ઇતના બુરા કહા, જો અબતક ઊનસે સુના નહીં થા, ફિર ઇસ કે બાદ ફરમાયા,''મૈં તુમ્હે, હુઝૂર સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી હદીષ બયાન કરતા હું ઔર તુમ કહેતે હૈં કે હમ ઔરતોંકો બાઝ રખ્ખેંગે.''

૮૯૩ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહકો લૌંડીયોકો (ઔરતો કો) અલ્લાહકી મસ્જીદમેં જાનેસે મના મત કરો.

૮૯૪ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ફરમાતે હુએ સુના હૈ, જબ તુમ્હારી ઔરતેં તુમસે મસ્જીદમેં જાને કી ઇજાજત માંગે તો ઊન્હેં મસ્જીદમેં જાને કી ઇજાજત દો (જાને દો).

૮૯૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી યે હદીષ બયાન કી કે તુમ લોગ અપની ઔરતોંકો રાત કે વક્ત મસ્જીદમેં જાનેસે ના રોકો. તો ઊન કે બેટેને કહા, હમતો ઉન્હેં મના કરેંગે. તા કે વો મકરો ફરેબ ના કરે. જીસ પર ઊન્હોંને અપને બેટેસે ભલા બુરા કહા ઔર બાદમેં કહા, મૈં તુમ્હેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા હુકમ સુના રહા હું ઔર તુમ ઉસકી મુખાલેફત કરતે હો.

૮૯૬: ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૮૯૭ : ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,'' તુમ અપની ઔરતોં કો, રાત કે વક્ત મસ્જીદ જાને કી ઇજાજત દો.''

જીસ પર ઉન કે એક બેટેને જીસકા નામ વાકિદ હૈ, જવાબ દિયા,'' વો વહાં જાકર મકરો-ફરેબ કરેંગી.''

યે સુનકર હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ઉસ કે સીને પર હાથ મારા ઔર ફરમાયા,''મૈં તુમસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા હુકમ બયાન કર રહા હું ઔર તું કહેતા હૈ કે, ઉન્હેં નહીં જાને દેંગે ?''

૮૯૮: બિલાલ બિન અબુલ્લાહને અપની વાલીદ કી જુબાની હુઝુર સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા યે હુકમ બયાન કિયા કે, ''ઇજાજત લેને કી શરત કે સાથ તુમ અપની ઔરતોંકો મસ્જીદમેં સવાબ હાંસિલ કરને કે લિયે જાને કી ઇજાજત દો. ''

જીસ પર મૈંને કહા, ''વલ્લાહ ! હમ ઉન્હેં મના કરેંગે. જીસ પર વાલીદે મુકર્રમને ફરમાયા,''હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા હુકમસે રિવાયત હૈ ઔર તુમ ઇસકી મુખાલેફત કરતે હો ? ''

૮૯૯: હજરત ઝયનબ રદીઅલ્લાહો અન્હાને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી અહાદિસ બયાન કરતે હુએ કહા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા ફરમાન હૈ કે,''કોઇ ખાતુન જબ ઇશાંકી નમાઝ કે લિયે મસ્જીદમેં આના ચાહે તો વો ઉસ રાતકો ખુશ્બુ ના લગાએં.''

૯૦૦: હજરત ઝયનબ રદીઅલ્લાહો અન્હા, જવઝએ હજરત અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો ઔરતેં મસ્જીદમેં આના ચાહે તો વો ખુશ્બુકો હાથ ના લગાએ.''

૯૦૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો ઔરતેં કીસી ખુશ્બુ કી ધૂની લેં તો વો હમારે સાથ ઇશાંકી નમાઝમેં સામિલ ના હો.''

૯૦૨ : હજરત આએશા સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ અગર મૌજુદા વક્ત કી બનાવ સિંગાર કી હુઇ

ઔરતોંકો દેખ લેતે તો ઉન્હેં ભી બની ઇસ્રાઇલ કી ઔરતોં કી તરહાં મસ્જીદમેં દાખિલ હોનેસે મના કર દેતે.
યાહ્યા બિન સઉદને પૂછા,''અય અમરહ ! કયા બની ઇસ્રાઇલ કી ઔરતોંકો મસ્જીદમેં આનેસે રોક દિયા ગયા થા?''
ઉન્હોંને કહા,''હાં.''
૯૦૩ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

બાબ ૧૬૯ :- જહરી નમાઝમે ભી કુરઆન પાકકી કિરઅત દરમ્યાની આવાજસે પળ્હી જાએ.

૯૦૪ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, મક્કા મુકર્રમામેં દરમ્યાની આવાઝસે નમાઝ પળ્હનેકી આયત ઉસ વક્ત નાઝીલ હુઇ જબકે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ એક ઘરમેં કીસી વજહસે છૂપે હુએ થે. વાકિયા યે હૈ કે, મુશ્રીક જબ કુરઆન પાક કી આવાજ સુનતે તો કુરઆને પાક અલ્લાહ ત્આલા ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ગાલિયાં દેતે. ઇસલિયે અલ્લાહને અપને રસૂલ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ફરમાયા કે, આપ ઇતની જોરસે કુરઆન પાક ના પળ્હેં જીસે મુશ્રીક સુનલે, ઔર ઇતની આહિસ્તાસે ભી ના પઢેં કે અસ્હાબ સુન ના શકે, બલ કે દરમ્યાની આવાઝસે કુરઆન પાક પળ્હેં.
૯૦૫ : હજરત આએશા સીદીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, યે હુકમે ઇલાહી ''વ લા તજહર બે સલાતીક વલા તુખાફિત બેહા.'' (સુરઃ અલ ઇસરા ૧૭ : ૧૧૦) દુઆ કે બારેમેં નાઝિલ હુઇ હૈ. (દુઆ બહોત જોરસે ભી ઔર બહોત આહિસ્તાસે ભી ના માંગે)
૯૦૬ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

બાબ ૧૭૦ :- કુરઆન પાકકી કિરઅત સુનને કે હુકમ કે બયાન મેં.

૯૦૭ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે અલ્લાહકા ફરમાન ''લા તુહરેકુ બિહી લિસાનેક...(સુરઃ કિયામહ ૭૫: ૧૬)''(આપ અપની જબાનકો મત હિલાએં) કે બારેમેં મરવી હૈ કે, જીબ્રીલ અલયહિસસ્લામ જબ વહી લાતે તો હુઝુર સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઇસી ખૌફસે કે કહીં આપ ભૂલ ના જાએ જીબ્રીલ અલયહિસ્સલામ કે અલફાજ કે સાથ સાથ અપની જબાન ઔર હોઠ હિલાતે હુએ દુહરાયા કરતે થે ઔર ઇસ તરહાં અદાએગીમેં આપકો દિક્કત હોતી થી. ઇસલિયે અલ્લાહને યે હુકમ દિયાકે, આપ મશક્કત બર્દાશ્ત ના કરે. હમ પર લાઝમી હૈ કે, આપ કે દિલ પર વહી કે અલ્ફાઝ નકશ કર દેંગે ઔર આપકો યાદ કરા દેંગે. જીબ્રીલ અલયહિસ્સલામ જો કુછ કહેતે જાએ આપ ઉસે સુનતે રહીએ ઔર અલ્ફાઝ યાદ કરા દેના ઔર આપકી જુબાનસે ઉનકો દોહરા દેના હમારે જીમ્મે હૈ.

ઇસ કે બાદ જીબ્રીલ અલયહિસ્સલામ આતે તો આપ અપની ગરદન ઝુકા કર સુનતે ઔર ઉન કે જાને કે બાદ અલ્લાહ કે વાદે કે મુતાબીક અપને સહાબાકો સુના દેતે થે.

૯૦૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, હુકમે ઇલાહી ''લા તુહરેકુ બિહી લિસાનેક...''(આપ અપની જબાનકો મત હિલાએં) ઇસકા વાકેઆ યે હૈ કે,

નૂઝૂલે કુરઆન કરીમ કે વક્ત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ અપની જબાનસે વહી કે અલ્ફાઝ અદા કરતે રહેતે થે, જો હદીષ હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો કી હદીષ બયાન કરતે હુવે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી તરહાં હોંઠ હિલાએ થે, સઇદને કહા કી મૈં ઉંનકી તરહાં હોંઠ હિલા રહા હું. ઉસ વક્ત અલ્લાહ ત્આલાને યે હુકમ નાઝીલ ફરમાયાકે, આપ અપની જુબાનકો યાદ રખને કી બશરઅત મત હિલાઇએ. (લા તુહરેકુ બિહી લિસાનેક...) આપ કે દિલમેં વહી કે અલ્ફાઝ યાદ કરા દેના ઔર ફિર આપકી જુબાની ઉસે કહેલા દેના. યે હમારા કામ હૈ. જબ હમારા ફરીશ્તા જીબ્રીલ ઇસે પઢે તો આપ ખામોશ સુનતે રહીએ. ઔર આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઉન કી રવાનગી કે બાદ વોહી અલ્ફાઝ દોહરા દેતે થે. જો હજરત જીબ્રીલ અલયહિસ્સલામ કહે કર જાતે થે.

બાબ ૧૭૧:- ફજરકી નમાઝમેં ઔર જીન્નાત કે રૂબરૂ બુલંદ આવાજસે કુરઆન મજીદ પઢહનેકા હુકમ.

૯૦૯ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને જિન્નાતકો કુરઆન નહીં સુનાયા, ઔર ઊન્હેં દેખા ભી નહીં.

વાકેઆ યે હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ અપને અસ્હાબ રદીઅલ્લાહુ અન્હુમ કે સાથ ઊસ વક્ત ઊકાઝ કે બાજારમેં ગએ હુએ થે, જબ શયતાનોં પર આસમાનકે દરવાજે બંદ કર દિયે ગયે થે ઔર ઊન પર આગ કે શોલે બરસાયે જાતે થે, તો શયતાનો કે એક ગિરોહને અપને લોગોંમેં જાકર કહા, કે હમારા આસમાન પર જાના બંદ હો ચુકા, ઔર હમ પર આગ કે શોલે બરસને લગે. ઉન્હોંને કહા ઇસકા સબબ જરૂર કોઇ નયા અમ્ર હૈ, તો મશરીકસે મગરીબ ધૂમ કર ઇસકા પતા લગાઓ કી કયા વજહ હૈ. જો આસમાન કી ખબરેં આના બંદ હો ગઇ હૈ.વો જમીનમેં મશરીકસે મગરીબ કી તરફ ફિરને લગે, ઉનમેંસે કુછ લોગ તહામા (હિજાજ) કે શહેર ઊકાઝ કે બાઝારકો જાને કે લિયે નિકલે. આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઊસ વક્ત અપને સહાબા કે સાથ ફજરકી નમાઝ પઢ રહે થે. જબ ઊન્હોંને કુરઆન સુના તો ઉસકી તરફ દિલ લગાયા, ઔર કહેને લગે આસમાની ખબરેં મૌકુફ હોનેકા યહી સબબ હૈ. ફિર વો અપની કૌમ કે પાસ લૌટે ઔર કહા, અય હમારી કૌમ કે લોગો, હમને એક અજીબ કુરઆન સુના જો સચ્ચી રાહ કી હિદાયત કરતા હૈ તો હમ ઊસ પર ઇમાન લાએ ઔર હમ અલ્લાહ કે સાથ કભી ભી શિર્ક ના કરેંગે તબ અલ્લાહ ત્આલાને અપને રસૂલ મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ પર સુરએ-જીન્ન

નાઝિલ ફરમાઇ. કુલ ઊહિયા ઇલૈયા.... સુરએ-જીન્ન : ૭૨ : ૧(યે ચૌંકાદેને વાલી બાત હૈ લેકીન આનેવાલી હદીષમેં ઇસકા ખુલાસા હો જાતા હૈ)

૯૧૦ : આમીર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને અલ્કાઝસે પુછા ''કયા, લયલતુલ જીન્ન કે વક્ત ઇબ્ને મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હો, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ થે ? ''

ઉન્હોંને જવાબ દિયા કે ''મૈંને ઇબ્ને મસ્ઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે પૂછા કે જીન્નાતોં વાલી રાતમેં આપમેંસે કોઇ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ થે ?''

ઉન્હોંને કહા,''નહીં, લેકીન એક દીન હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ થે. આપ ગુમ હો ગએ. તો હમને આપકો પહાડોં કી વાદીયોંમેં ઔર ઘાટીયોંમેં તલાશ કિયા પર આપ દિખે નહીં. હમ સમજે કી આપકો જીન્ન ઉઠા ગએ યા કીસીને ચૂપકેસે માર ડાલા ઔર હમને રાત નિહાયત બુરી તરહાંસે બસર કી જબ સુબ્હા હુઇ તો દેખા કે આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ગારે હિરા કી તરફસે આ રહે થે, હમને અર્જ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! આપ હમેં રાતકો નહીં મિલે, હમને આપકો તલાશ કિયા ફિર ભી નહીં મિલે,આખીર હમને બુરી તરહાંસે રાત ગુજારી.''

આપને ફરમાયા,''મુજે જીન્નો કી તરફસે એક બુલાનેવાલા આયા મૈં ઉસ કે સાથ ગયા ઔર જીન્નોંકો કુરઆન સુનાયા ફિર આપ હમકો અપને સાથ લે ગએ ઔર ઉન કે નિશાન ઔર ઉન કે અંગારોં કે નિશાન બતાએ. જિન્નોને આપકો ખુરાક કે બારેમેં પુછા, તો આપને ફરમાયા,'' હર ઉસ જાનવર કી હડ્ડી જો અલ્લાહ કે નામ પર કાટી જાએ તુમ્હારી ખુરાક હૈ, તુમ્હારે હાથમેં પડતે હી વો ગોશ્તસે ભરપુર હો જાએગી ઔર હર એક ઊંટ કી મેંગની તુમ્હારે જાનવરોં કી ખુરાક હૈ.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''હડ્ડી ઔર મેંગનીસે ઇસ્તીન્જા મત કરો ક્યું કી વો તુમ્હારે ભાઇ જિન્નોં ઔર ઉન કે જાનવરોં કી ખુરાક હૈ.''

૯૧૧: ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ. દૂસરી રિવાયતકા મતલબ વહી હૈ જો ઉપર ગુજર ચુકા હૈ, યે જો ઉપર કી રિવાયતમેં હૈ કી જીન્નોંને જિન્નોને આપકો ખુરાક કે બારેમેં પુછા ઔર વો જજીરહ કે જીન્ન થે.

સઅબીકા કૌલ હૈ ઔર હદીષ ખત્મ હો ગઇ યહાં તક કે ઊન કે અંગારોં કે નિશાન બતાએ.

૯૧૨ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૯૧૩ : અબ્દુલાહ બિન મસ્ઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ, ઉન્હોંને ફરમાયા કે મૈં જીન્નાત વાલી રાત મેં, મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ નહીં થા, લેકીન મુજે આરઝુ રહી કે, કાશ ! મૈં આપ કે સાથ હોતા.

૯૧૪ : માઅનસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને અપને બાપસે સુના, ઉન્હોંને કહા, મૈંને મશરૂકસે પૂછા 'જીસ રાત જીન્નાત ને આકર કુરઆન સુના તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ કો, ઇસ બાત કી ખબર કીસને દી ? '
ઉન્હોંને કહા, મુજસે તુમ્હારે બાપને (અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને) રિવાયત કી કે આપકો જીન્નાત કે આને કી ખબર ઇક દરખ્તને દી.

બાબ ૧૭૨ :- જોહર ઔર અસરમેં કિરઅતકા બયાન.

૯૧૫ : અબુ કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હમકો નમાઝ પળહાતે થે તબ જાહેર ઔર અસર કી પહેલી દો રકઅતમેં સૂર-એ-ફાતેહા ઔર દૂસરીમેં દો સૂરતેં પળહતે થે ઔર કભી એકાદ આયત હમકો સુના દેતે થે ઔર જુહુર કી પહેલી રકઅત દૂસરી રકઅતસે લમ્બી હોતી થી, ઇસી તરહા ફજરકી નમાઝમેં પહેલી રકઅતમેં લમ્બી કિરઅત પળહતે થે.
૯૧૬ : હજરત અબુ કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જુહુર ઔર અસર કી પહેલી દો રકઅતમેં સૂર-એ-ફાતેહા ઔર એક દૂસરી સૂરત પળહતે થે ઔર કભી એકાદ આયત હમેં સુના દેતે ઔર પીછલી દો રકઅતોમેં સિર્ફ સૂર-એ-ફાતેહા પળહતે થે.
૯૧૭ : હજરત સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ જુહર ઔર અસરમેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે કિયામકા અંદાઝા કરતે થે, તો યું માલુમ હુઆ કે આપ જોહર કી પહેલી દો રકઅતમેં ઇતની દેર કિયામ કરતે થે જીતની દેરમેં ઇમામ તન્ઝીલ-અસ-સજદહ પળ શ કે ઔર પીછલી દો રકઅતોંમેં ઇસસે આધા ઔર અસર કી પહેલી દો રકઅતોમેં ઝુહરકી પીછલી દો રકઅતોં કે બરાબર ઔર અસર કી પીછલી દો રકઅતોંમેં ઇસસે ભી આધા; ઔર અબુ બક્ર જો કે એક રાવી હૈ ઉન્હોંને અપની રિવાયતમેં સૂર-એ-અલીફ-લામ-મીમ-તનઝીલ સજદહકા ઝિક્ર નહીં કિયા બલ્કે તીસ (૩૦) આયતોં કે બરાબર કહા.
૯૧૮ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, ઝોહર કી પહેલી દો રકઅતોંમે હર રકઅતમેં તીસ આયતોં કે બરાબર કિરઅત કરતે થે.ઔર પીછલી દો રકઅતોંમેં પંદ્રહ આયતોં કે બરાબર યા ઐસા કહા કે ઇસસે આધી (આયતે પળહતે થે)

ઔર અસર કી દો રકઅતોંમેં હર રકઅતમેં પંદ્રહ (૧૫) આયતો કે બરાબર ઔર પીછલી દો રકઅતોંમેં ઇસ્સે આધી. (આયતે પળહતે થે)
૯૧૯ : જાબિર બીન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ, કુફા વાલોંને હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોસે સઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી શિકાયત કી. યાને કી ઊનકી નમાઝકી શિકાયત કી. હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને હજરત સઅદ રદીઅલ્લાહો

અન્હોકો બુલા ભેજા,વો આએ. ઉન્હોંને વો બયાન કિયા જો કુફા વાલોંને ઊનકી નમાઝકી શિકાયત કી થી.
હજરત સઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, મૈં તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી તરહાં નમાઝ પળ્હતા હું, ઇસ મૈં કોઇ કમી નહીં કરતા. પહેલે દો રકઅતેં લમ્બી કરતા હું, ઔર પીછલી દો રકઅતોંકો મુખ્તસર કરતા હું.
હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, અય અબુ ઇસ્હાક મુજે આપસે યહી ઊમ્મીદ હૈ.
૯૨૦ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.
૯૨૧ : જાબિર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ, હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને હજરત સઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે કહા, લોગ તુમ્હારી શિકાયત કરતે હૈ, હર બાત કી યહાં તક કી નમાઝકી ભી.
સઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, મૈં તો પહલી દો રકઅતોંકો લમ્બી કરતા હું ઔર પીછલી દો રકઅતોંકો મુખ્તસર પળ્હાતા હું. ઔર રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી પૈરવી મૈં કોતાહી નહીં કરતા.

હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, આપસે ઐસી હી ઊમ્મીદ હૈ. યા મેરા ગુમાન તુમ્હારે સાથ ઐસા હી હૈ.
૯૨૨ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.
૯૨૩ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, ઝુહરકી નમાઝ ખડી હો જાતી ફિર કોઇ (હાજત કો) જાનેવાલા , હાજતકો જાતા હાજતસે ફારીગ હોકર વુઝુ કરતા, ફિર આતા (નમાઝમેં સામિલ હોતા) તબ તક રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ પહેલી રકઅતમેં હોતે ઔર ઊસકો ઇતની તવીલ કરતે.
૯૨૪ : હજરત કઝઅ (રદીઅલ્લાહો અન્હો) સે રિવાયત હૈ કે,મૈં અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ આયા તો ઊન કે પાસ બહોતસે લોગ જમ્અ થે. જબ વો સભી ચલે ગએ તો મૈંને કહા, મૈં તુમસે વો બાતે નહીં પૂછતા જો યે સભી લોગ પૂછતે હૈ. બલ્કે મૈં આપસે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી નમાઝ કે બારેમેં પુછતા હું.

ઉન્હોંને કહા, ઇસ કે પુછનેસે તેરી ભલાઇ ના હોગી. (મતલબ તુમ ઐસી નમાઝ નહીં પળ્હ શકોગે)

હજરત કઝઅને દોબારા યહી સવાલ કિયા, તો અબુ સઇદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,'' કે ઝોહર કી નમાઝ ખડી હો જાતી ઔર હમમેંસે કહી બકીઅ (હાજત)કો જાતા ઔર હાજતસે ફારિગ હોકર અપને ઘર આકર ફીર મસ્જીદમેં આતા (ઔર) દેખતા તો રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ પહેલી રકઅતમેં (પળ્હા રહે) હોતે.

બાબ ૧૭૩ :- ફજરકી નમાઝમેં કિરઅતકા બયાન.

૯૨૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન સાઇબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને મક્કા મુકર્રમામેં ફજરકી નમાઝ પઢાઇ ઔર સૂર-એ-મુઅમીન કી કીરઅત કી, યહાં તક કે હજરત મુસા અલયહિસ્સલામ ઔર હારૂન અલયહિસ્સલામકા ઝિક્ર આયા, યા ઇસા અલયહિસ્સલામકા ઝીક્ર આયા (યહાં મુહમ્મદ બિન ઇબાદકો ઐસા શક હૈ, જો કે ઇસ હદીષ કે રાવી હૈ, યા રાવીઓંમે ઇખ્તિલાફ હૈ)

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ખાંસી આ ગઇ તો આપને રૂકુઅ કિયા. અબ્દુલ્લાહ બિન સાઇબ ઊસ વક્ત વહાં મૌજુદ થે. અબ્દુર્રઝઝાક કી રિવાયતમેં હૈ કે, આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને કિરઅત મવકૂફ કરલી ઔર રૂકુઅ કિયા.

૯૨૬. હજરત અમ્ર બિન હુવૈરીષ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફજરકી નમાઝમેં (સુરાઃ) 'વલ લયલે ઇઝા અશઅશ' કી કિરઅત કી.

૯૨૭. હજરત ઉત્બહ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને નમાઝ પઢી ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને નમાઝ પઢાઇ.

ઉસમેં કાફ વલ કુરઆનીલ મજીદ વાલી સૂરત પઢી. આપને (જબ) યે આયત પઢી, વન્નખલ બાસિકાતીન.. .. તો મૈં ભી ઉસકો પઢને લગા. લેકીન ઉસકા મતલબ ના સમઝા.

૯૨૮. હજરત ઉત્બહ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હોને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો ફજરકી નમાઝમેં (સૂર-એ-કાફ આયત) વન્નખલ બાસીકાતીલ-લહા તલઉન નઝીરૂન .. ..પઢતે સુના.

૯૨૯ : હજરત ઝિંયાદ બિન ઇલાકને અપને ચાચા (ઉત્બહ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હો)સે સુના, ઉન્હોંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ ફજરકી નમાઝ પઢી, જીસમે આપને પહેલી રકઅતમેં યે કિરઅત ફરમાઇ. વન્નખલ બાસીકાતીલ-લહા તલઉન નઝીરૂન... ઔર કભી કહા કે સૂર-એ-કાફ પઢી.

૯૩૦: હજરત જાબીર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ફજરકી નમાઝમેં કાફ, વલ કુરઆનીલ મજીદ કી કિરઅત ફરમાતે થે ઔર બાકી નમાઝોંમેં હલકી (કિરઅત) પઢતે થે.

૯૩૧: હજરત સિમાક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત જાબીર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી નમાઝ કે બારેમેં પૂછા,

ઉન્હોને કહા,''આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, હલકી નમાઝે પઢતે થે, ઇન લોગોં કી તરહા (બાકી સૂરતેં) નહીં પઢતે થે. ઔર ફજરકી નમાઝમેં કાફ વલ કુરઆનીલ મજીદ યા ઊસકી બરાબર સૂરતેં કિરઅત કરતે થે.''

૯૩૨ : હજરત જાબિર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ઝુહરકી નમાઝમેં વલ લયલે ઇઝા યગશા .. .. કી કિરઅત કરતે ઔર ફજરકી નમાઝમેં ઇતની હી લમ્બી સૂરતેં કિરઅત ફરમાતે થે.

૯૩૩ : હજરત જાબિર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ઝુહરકી નમાઝમેં સબ્બે હિસ્મે રબ્બેકા અઅલા... .. ઔર ફજરકીનમાઝમેં ઇસસે લમ્બી સૂરતેં કિરઅત કરતે થે.

૯૩૪ : હજરત અબુ બરઝહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ફજરકીનમાઝમેં સાઠ આયતોંસે લેકર સો આયતોં તક કિરઅત કરતે થે.

૯૩૫ : હજરત અબુ બરઝહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ફજરકીનમાઝમેં સાઠ આયતોંસે લેકર સો આયતોં તક કિરઅત કરતે થે.

બાબ :- મગરીબ કી નમાઝમેં કિરઅતકા બયાન.

૯૩૬: હજરત ઊમ્મે ફઝલ બિન્તે હારીષને અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહુ અન્હુમકો વલ મુરસલાતે ઊરફન .. .. કી (સૂરત) કિરઅત કરતે હુએ સુના તો કહા, બેટા, તુને યે સૂરત પઢકર મુઝે યાદ દિલા દિયા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે (મૈને) સબસે આખિરમેં યે સૂરત સુની થી. આપને ઇસે મગરીબ કી નમાઝમેં કિરઅત ફરમાઇ થી.

૯૩૭: એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ. ઇસમે યે હૈ કે આપને અપની વફાત તક નમાઝ નહીં પઢાઇ.

૯૩૮ : હજરત ઝુબૈર બિન મુત્અમ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ મગરીબ કી નમાઝમેં સૂર-એ-તુર કી કિરઅત કરતે સુના.

૯૩૯ : એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ.

બાબ ૧૭૪ :- ઇશાંકી નમાઝકો કિરઅતકા બયાન.

૯૪૦ : હજરત બરાઅ બિન આઝિબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ ઇશાંકી નમાઝ પઢી. આપને ઇશાંમેં વત્તીન વઝ-ઝયતુન કી સૂરત કિરઅત ફરમાઇ.

૯૪૧ : હજરત બરાઅ બિન આઝીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો ઇશાંકી નમાઝમેં વત્તીન વઝ-ઝયતુન વાલી સૂરતકી કિરઅત કરતે સુના.

૯૪૨ : હજરત બરાઅ બિન આઝિબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને સુના રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઇશાં નમાઝમેં સૂર-એ-વત્તીન કી કિરઅત કી મૈંને ઐસી અચ્છી આવાઝમેં કીસીકો કિરઅત કરતે નહીં સુના.

૯૪૩ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મુઆઝ બિન જબલ અન્હો રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ નમાઝ પઢ્હતે. ફિર ઘર આકર અપને લોગોં કી ઇમામત કરતે, એક રાતકો વો ઇશાંકી નમાઝ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ પઢ્હ કર આએ ઔર અપની કૌમ કી ઇમામત કી ઔર સૂર-એ-બકર કી તિલાવત શરૂ કર દી. એક શખ્શને મુંહ ઘૂમા કર સલામ ફેરા ઔર અકેલા નમાઝ પઢ્હકર ચલા ગયા.

લોગોં ને કહા,''શાયદ તું મુનાફિક હૈ.''

વો બોલા,''કસમ ખુદા કી મૈં મુનાફિક નહીં હું, મૈં રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પાસ જાઉંગા ઔર આપસે કહુંગા,''

ફિર વો શખ્શ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પાસ આયા ઔર અર્ઝ કિયા,''યા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ, હમ ઊંટો વાલે હૈ, ઔર મુઆઝ આપ કે સાથ ઇશાંકી નમાઝ પઢ્હકર આએ ઔર સૂર-એ-બકર કી કિરઅત શુરૂ કી.''

યે સુનકર રસુલુલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, મુઆઝ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી તરફ મુતવજજો હુએ ઔર ફરમાયા ''અય મુઆઝ ! કયા તું ફસાદી હૈ ? તું યે સૂરત ઔર યે સૂરત કિરઅત કર.''

હજરત સુફિયાનને કહા, મૈંને અમ્રસે કહા કે, અબુ ઝુબૈરને જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત કિયા હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને મુઆઝ રદીઅલ્લાહોસે ફરમાયા કે, વશશમ્સ વદદુહા, વલ લયલે ઇઝા યગશા, સબ્બે હિસ્મે રબ્બેકલ અવલા વાલી સૂરતે કિરઅત કિયાં કર. અમ્રને કહા, ઇસ જૈસી સૂરતે પઢ્હાં કર

૯૪૪ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મુઆઝ બિન જબલ રદીઅલ્લાહો અન્હોને અપને લોગોંકો ઇશાંકી નમાઝ પઢ્હાઇ તો ઊસમે લમ્બી કિરઅત કી, હમમેંસે એક શખ્સને નમાઝ તોડ દી ઔર અકેલે પઢલી.

મુઆઝ રદીઅલ્લાહો અન્હોકો ઇસકી ખબર પહોંચી તો ઉન્હોંને ફરમાયા કે ''વો મુનાફિક હૈ,'' ઇસ બાતકા ઊસ શખ્સકો પતા ચલા તો વોહ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પાસ ગયા ઔર જો મુઆઝ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા થા વો બયાન કિયા. આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને મુઆઝ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે કહા,''અય મુઆઝ ! કયા તું ફસાદી હોના ચાહતા હૈ ? જબ તું ઇમામત કરે તો વશ-શમ્શ વદ-દુહા, સબ્બે હિસ્મે રબ્બેક્લ અઅલા, ઇકરા બિસ્મે રબ્બેકા, વલ-લયલે ઇઝા યગશા પઢ્હા કર !!''

(નોટ : અય મુઆઝ ! કયા તું ફસાદી હોના ચાહતા હૈ ? યે ઇસ લિયે કે ફરજ નમાઝ દો બાર પઢના; જબ તું ઇમામત કરે તો વશ-શમ્શ વદ-દુહા, સબ્બે હિસ્મે રબ્બેક્લ અઅલા, ઇકરા

બિસ્મે રબ્બેકા, વલ-લયલે ઇઝા યગશા પળહા કર. યે ઇસ લિયે કે ઇમામ લમ્બી કિરઅત ના કરે. ઇસ તરહાં ફરજ નમાઝ દો બાર પઢના ઇમામે આઝમ અબુ હનીફા કે નજદીક નાજાયઝ હૈ.)

૯૪૫ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ મઆઝ બિન જબલ રદીઅલ્લાહો અન્હો ઇશાંકી નમાઝ, રસૂલલાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ પળહતે; ફિર અપને લોગોંમેં આકર વો નમાઝ પળહાતે થે.

૯૪૬ : હજરત જાબિર બીન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મુઆઝ રદીઅલ્લાહો અન્હો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ ઇશાંકી નમાઝ પળહતે ફિર અપને લોગો કી મસ્જીદમેં આકર ઇમામત કરતે થે.

બાબ :- ૧૭૫ : ઇમામોં કે લિયે નમાઝ મુકમ્મિલ ઔર હલકી પળહનેકા હુકમ.

૯૪૭ : હજરત અબુ મસ્ઉદ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્સ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પાસ આયા ઔર અર્ઝ કિયા કે, " મૈં ફલાં શખ્શ કી વજહસે સુબ્હા કી નમાઝકી જમાતમેં નહીં આયા, ક્યું કે વો લમ્બી કિરઅત કરતા હૈ."

તો મૈંને આપકો નસીહત કરતે હુએ કભી ઇતને ગુસ્સેમેં નહીં દેખા થા જીતના ઉસ દીન દેખા. આપ સલ્લલાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,"અય લોગો ! તુમમેંસે બાઅઝ લોગ ઐસે હૈં જો દીનસે નફરત કરતે હૈ, જો કોઇ તુમ મૈંસે ઇમામત કરે તો મુખ્તસર નમાઝ પળહે. ઇસલિયે કે ઉસ કે પીછે, બુઢ્ઢા ઔર નાતવાં, ઔર કામવાલા હોતા હૈ."

૯૪૮ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૯૪૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,"જબ તુમમેંસે કોઇ નમાઝ પળહાએ તો હલકી નમાઝ પળહે. ઇસલિયે કે જમાઅતમેં બચ્ચે, બુઢે, નાતવાં ઔર બિમાર હોતે હૈ ઔર જબ અકેલે નમાઝ પળ કે તો જીસ તરહ જી ચાહે પળહે."

૯૫૦ : હજરત હમ્મામ બિન મુનબ્બેહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને હજરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને સુનકર કઇ અહાદીષ બયાન કી ઊસમેંસે એક યે ભી થી કે, આપને ફરમાયા,"જબ તુમમેંસે કોઇ નમાઝ પળહાએ તો, હલકી નમાઝ પળહાએ, ઇસલિયે કે નમાઝમેં બુઢે ઔર નાતવાં હોતે હૈ અલબત્તા જબ અકેલે પળ કે તો જીસ તરહા અપના જી ચાહે અપની નમાઝ લમ્બી કરે."

૯૫૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,"જબ તુમમૈંસે કોઇ નમાઝ પળહાએ તો હલકી નમાઝ પળહાએ, ઇસલિયે કે લોગોંમેં બિમાર નાતવાં ઔર કામવાલે ભી હોતે હૈ."

૯૫૨ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૯૫૩ : હજરત ઉસ્માન બિન અબીલ આસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઊનસે ફરમાયા,''તુમ અપની કૌમ કી ઇમામત કરો, ઉન્હોંને કહા, યા રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ મૈં અપને દિલમેં કુછ પાતા હું !

આપને ફરમાયા,''મેરે નજદીક આ ઔર મુજે અપને સામને બઢાયા ફિર અપની હથેલી મેરે સીને પર રખ્ખી, ઇસ કે બાદ ફરમાયા,''ઘૂમ જા ઔર અપની હથેલી મેરી પીઠ પર મુંઢોં કે દરમ્યાન રખ્ખી, ઇસ કે બાદ ફરમાયા,''જા, અપની કૌમ કી ઇમામત કર. ઔર જો કોઇ અપની કૌમ કી ઇમામત કરો વો હલકી નમાઝ પળ્હે, ઇસલિયે કે લોગોમેં કોઇ બુળ્હાહૈ, કોઇ બિમાર હૈ, કોઇ નાતવાં હૈ, કોઇ કામવાલા હૈ, અલબત્તા જબ અકેલે પળ કે તો જૈસે જી ચાહે વૈસે પળ્હે. પળ્હે

૯૫૪ : હજરત ઊસ્માન બિન અબુલ આસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને મુજસે જો આખરી બાત બયાન કી, વો યે થી કે, જબ તું લોગોં કી ઇમામત કરે તો નમાઝકો હલકા કર.

૯૫૫ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ મુખ્તસર નમાઝ પળ્હતે થે લેકીન પુરી (પળ્હતે થે).

૯૫૬ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ સભી લોગોંસે જ્યાદા હલકી ઔર મુકમ્મલ નમાઝ પળ્હતે થે.

૯૫૭ : હજરત અનસ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, હમને કીસી ઇમામ કે પીછે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે જ્યાદા હલકી ઔર મુકમ્મલ નમાઝ નહીં પળ્હી.

૯૫૮ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલમ નમાઝમેં બચ્ચેકો રોતા સુનતે જો અપની માઁ કે સાથ (નમાઝ મે) આયા હુઆ હોતા તો આપ છોટી સૂરતેં તિલાવત ફરમાતે થે.

૯૫૯ : હજરત અનસ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મૈં નમાઝ શરૂ કરતા હું ઔર ચાહતા હું કે ઇસે લમ્બી કરું; (લેકિન) મૈં બચ્ચોંકા રોના સુનકર ઇસ ખયાલસે નમાઝકો હલકી કર દેતા હું કે માઁ કો અપને બચ્ચે કે રોનેસે બહોત રંજ હોગા.

બાબ ૧૭૬ :- નમાઝ કે સભી અરકાન એઅતેદાલ કે સાથ અદા કરના ઔર નમાઝકો હલકી સી પળ્હનેકા બયાન.

૯૬૦ : હજરત બરાઅ બિન આઝીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી નમાઝકો ગૌરસે દેખા તો પતા ચલાકે, આપકા કયામ, ફિર રૂકુઅ, ફિર રૂકુઅસે ખડે હોના, ફિર સજદા, ફિર દો સજદોં કે બીચકા જલસા, ફિર દુસરા સજદા, ફિર સજદે ઔર સલામ કે બીચકા જલસા યે સભી તકરીબન બરાબર થે.

૯૬૧ : હકમસે રિવાયત હૈ કે,ઇબ્ને અસઅસ કે જમાનેમેં એક શખ્શને કુફ્રા પર કબ્જા કિયા, ઊસકા નામ હકમને બતાયા (મતર બિન નાજીયહ) ઊસને ઉબૈદુલ્લાહ બિન અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદકો નમાઝ પળ્હાનેકા હુકમ કિયા. વો જબ નમાઝ પળ્હાતે થે ઔર રૂકુઅસે સર ઊઠાતે તો ઇતની દેર ખડે રહેતે કે મૈં યે દુઆ પળ્હ લેતા, અલ્લાહુમ્મ રબ્બના લકલ હમ્દો અહલ-શ-શનાએ વલ મજેદે લા માનેઅ લેના અઅતયત વલા મુઅતીય લેના મનખ્ત વલા યન્ફઓ ઝલ જદ્દે મિન્કલ જદ્દો.

હકમને કહા, યે મૈંને અબ્દુરહમાન બિન અબી લયલાસે રિવાયત કી, ઊન્હોંને કહા, મૈંને બરાઅ બિન આઝીબસે સુના, વો ફરમાતે થે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા કયામ ઔર રૂકુઅ ઔર રૂકુઅ કે બાદકા ક્યામ, ઔર સજદહ ઔર સજદોં કે બીચકા જલ્સા યે સભી તકરીબન બરાબર હોતે થે.

શોઅબાને કહા, યે હદીષ મૈંને અમ્રૂ બિન મુર્રહસે બયાન કી તો ઉન્હોંને કહા મૈંને અબ્દુર્રહમાન બિન અબી યઅલાકો દેખા થા. ઉન કી નમાઝ તો ઐસી ન થી.

૯૬૨ : હકમસે રિવાયત હૈ મતર બિન નાજિયહ જબ કુફ્રા પર ગાલીબ હુઆ તો અબુ ઊબૈદહકો નમાઝ પળ્હવાનેકા હુકમ દિયા. ફિર ઉપર વાલી હદીષકો શરૂસે આખિર તક ઐસી હી તરહાં બયાન કિયા.

૯૬૩ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,"જીસ તરહાં હમારે સાથ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલમ નમાઝ પળ્હતે થે; ઉસ તરહાં તુમ્હારે સાથ નમાઝ પળ્હનેસે, મૈં કોઇ કોતાહી નહી બરતતા.

હજરત સાબિતને ફરમાયા,"અનસ એક કામ કરતે થે, મૈં તુમ્હેં વો કામ કરતે હુએ નહીં દેખતા. જબ વો રૂકુઅસે સર ઉઠાતે તો સીધે ખડે હોતે, યહાં તક કે કહેનેવાલા કહેતા કે વો ભૂલ ગએ ઔર જબ સજદેસે સર ઊઠાતે તો ઇતના રૂકને થે કે કહેને વાલા કહેતા કે વો ભૂલ ગએ.

૯૬૪ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને કિસી કે પીછે ઇત્ની મુખ્તસર નમાઝ નહીં પળ્હી, જીતની મુખ્તસર ઔર પુરી નમાઝ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પીછે પળ્હી. જો નમાઝ કરીબ કરીબ (બરાબર) હોતી. (હર એક રૂકન બરાબર હોતા) ઔર અબુ બક્ર રદીઅલ્લાહો અન્હોકી નમાઝ ભી ઐસી હી થી. જબ હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકા દૌર આયા તો ઉન્હોંને ફજરકી નમાઝકો લમ્બી કર દી. ઔર જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ 'સમએલ્લાહુ લે-મન હમીદહ'કહેતે તો ઇતની દેર તક ખડે રહેતે કે હમ લોગ કહને લગતે કે શાયદ આપ ભૂલ ગએ હૈ. ફિર સજદેમેં જાતે ઔર દોનોં સજદોં કે દરમ્યાન ઇતની દેર તક બૈઠતે કે હમ લોગ કહેતે હૈં શાયદ આપ ભૂલ ગએ હૈ.

બાબ ૧૭૭ :- ઇમામકી પૈરવી કરને ઔર હર કામ ઇમામ કે બાદ કરનેકા બયાન.

૯૬૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન યઝીદ કી રિવાયત હૈ કે, મુજે બરાઅ બિન આઝીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોને યે હદીષ બયાન કી (વોહ ઝુઠે નહીં થે,) સહાબા રદીઅલ્લાહો અન્હુમ (જબ) રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પીછે નમાઝ પળહતે થે. તો જબ આપ રૂકુઅસે સર ઉઠાતે તો મૈં કીસીકો અપની પીઠ ઝુકાતે નહીં દેખતા થા, યહાં તક કે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અપની પેશાની મુબારક જમીન પર લગાતે (સજદા કરતે) ઇસ કે બાદ સભી લોગ સજદોમેં જાતે.

૯૬૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન યઝીદસે રિવાયત હૈ કે, મુજસે બરાઅ રદીઅલ્લાહો અન્હોને (હદીષ) બયાન કી ઔર (વોહ ઝુઠે નહીં થે) ઉન્હોંને કહા, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલમ જબ સમેઅલ્લાહુ લે-મન હમીદહ કહેતે તો હમમેંસે કોઇ ભી (સજદહ કરને કે લિયે) ઝુકતા નહીં થા જબ તક કે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ (ખુદ) સજદેમેં ના જાતે ઔર ફિર હમ આપ કે બાદ સજદેમેં જાતે.

૯૬૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન યઝીદ મિમ્બર પરસે કહેતે થે કે, હમસે બરાઅ બિન આઝિબ રદીઅલ્લાહો અન્હોને હદીષ બયાન કી કે, વો રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ નમાઝ પળહતે થે, જબ આપ રૂકુઅ કરતે તો હમભી રૂકુઅ કરતે થે ઔર જબ રૂકુઅસે સર ઊઠાતે ઔર સમેઅલ્લાહુ લેમન હમીદહ કહેતે તો હમ ખડે રહેતે યહાં તક કે આપ અપની પેશાની મુબારક જમીન પર રખતે હુએ દેખતે ઉસ કે બાદ હમ સજદેમેં જાતે થે.

૯૬૮ : હજરત બરાઅ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,હમ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ થે તો હમમેંસે કોઇ ભી અપની પીઠ ના ઝુકાતા, જહાં તક આપ સલલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો સજદેમેં ના દેખતા.

૯૬૯ : હજરત અમ્ર બિન હુરૈસસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પીછે ફજરકી નમાઝ પળહી. તો મૈંને આપકો ''ફલા ઉકસેમો બિલ ખુન્નસીલ જવારિલ કુન્નસ (સૂર-એ-તકવીર) કી તિલાવત કરતે સુના. ઔર હમમેંસે કોઇ અપની પીઠ ઝુકાતા નહી થા જબ તક કે આપ પુરી તરહાં સજદેમેં ના જાતે.

બાબ ૧૭૮ :- નમાઝી જબ રૂકુઅસે સર ઉઠાએં તો કયા કહે ?

૯૭૦ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબી અવફા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ અપની પીઠ મુબારક રૂકુઅસે ઊઠાતે તો ફરમાતે, સમેઅલ્લાહુ લે-મન હમીદહ અલ્લાહુમ્મ રબ્બના લકલ હમ્દ મિલ અસ-સમાવાતે-વમિલ-અલ અરદે વ મિલ-અ માશિઅતે મીન શયઇન બાઅદો. (ઇમામ નવવી કે મુતાબિક ઇસી હદીષસે ઇમામ ઔર મુકતદીકો ઇસ દુઆકા પળહના મસનૂન હુઆ)

૯૭૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબી ઔફા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ યે દુઆ કિયા કરતે થે, અલ્લાહુમ્મ

રબ્બના લકલ હમ્દ મિલ અસ-સમાવાતે વ મિલ અલ અરદે વ મિલઅ માશિઅત મીન શયઇન બઅદો.

૯૭૨ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબી અવફા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ યું ફરમાતે રહતે થે અલ્લાહુમ્મ રબ્બના લકલ હમ્દ મિલ અસ્સ-સ-સમાવાત વ મિલ-અલ અરદે વ મિલઅ માશિઅતે મિન શયઇન બાઅદ અલ્લાહુમ્મ તહ-હીરની બિસ-સલજે વલ બરદે વ માઇલ બારે અલ્લાહુમ્મ તહ-હિરની મિનઝ ઝુનુબે વલ ખતાયા કમા યુનક-કસ-સવબુલ અબયદો મિનલ વસ્ખે.

૯૭૩ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્દસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૯૭૪: હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ રૂકુઅસે સર ઉઠાતે તો ફરમાતે, રબ્બના લકલ હમ્દ મિલ અસ-સમાવાતે વ મિલ અલ અરદ બઅદો અહલુષષનાએ વલ મજદે અ હુકકો મા કાલલ બઅદો વ કુલ્લુના લકા અબદુન અલ્લાહુમ્મ લા માનેઅ લેમા અઅતયત વલા-મુઅતી લેમા મનઅત વલા યનફઓ ઝલ જદે મિનકલ જદ.

તરજુમા :- અય અલ્લાહ તું ઐસી હમ્દકે લાયક હૈ જીસ (હમ્દ)સે તમામ આસમાન ઔર જમીન ભર જાએ ઔર ઉસ કે બાદ જો ચીઝ તું ચાહે વો ચીજ ભર જાએ (બે હિસાબ તારીફ) અય હમારે રબ મૈં તેરી હમ્દ કરતા હું જીસસે તમામ આસમાન ઔર જમીન ભર જાએ ઔર ઉસ કે બાદ જો ચીઝ તું ચાહે વો ચીજ ભર જાએ. તું હી તારીફ ઔર બુઝુર્ગી કે લાયક હૈ તેરે બન્દે ને યે બહોત સચ્ચી બાત કહી હૈ અય અલ્લાહ જો તું અતા ફરમાએ ઉસે કોઇ રોકનેવાલા નહીં હૈ ઔર જો તું રોક લે તો ઉસે કોઇ દેનેવાલા નહીં હૈ. કોશીષ કરનેવાલે કી કોશીષ તેરે સામને ફાયદા નહીં દેતી.

૯૭૫ હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હાકી રવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ જબ રૂકુઅસે સર ઊઠાતે તો કહેતે અલ્લાહુમ્મા રબ્બના લકલ હમ્દ મિલ અસ-સમાવાતે વ મિલ અલ અરદ બઅદો અહલુષષનાએ વલ મજદે અ હુકકો મા કાલલ બઅદો વ કુલ્લુના લકા અબદુન અલ્લાહુમ્મ લા માનેઅ લેમા અઅતયત વલા-મુઅતી લેમા મનઅત વલા યનફઓ ઝલ જદ મિનકલ જદ.

૯૭૬ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ જબ રૂકુઅસે સર ઊઠાતે તો પળહતે, અલ્લાહુમ્મા રબ્બના લકલ હમ્દ મિલ અસ-સમાવાતે વ મિલ અલ અરદ બઅદો અહલુષષનાએ વલ મજદે અ હુકકો મા કાલલ બઅદો વ કુલ્લુના લકા અબદુન અલ્લાહુમ્મ લા માનેઅ લેમા અઅતયત વલા-મુઅતી લેમા મનઅત વલા યનફઓ ઝલ જદ મિનકલ જદ.

બાબ ૧૭૯ :- રૂકુઅ ઔર સજદેમેં કુરઆન કી કિરઅત કરને કી મનાઇ કે બયાન મેં

૯૭૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને પરદા ઉઠાયા ઔર લોગ હજરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પીછે સફ બાંધે ખડે હુએ થે. આપને ફરમાયા લોગો અબ કોઇ નબુવ્વત કી ખુશ ખબરી દેનેવાલા નહીં રહા. (આપ ખાતેમીન્નબીય્યીન હૈ) સિવા ઇસ કે કે નેક ખ્વાબ જો કોઇ મુસલમાન ખુદ દેખે યા ઉસે (ખ્વાબ) દિખાયા જાય ઔર તુમકો યે યાદ રહે કે મુજે રૂકુઅ ઔર સજદેમેં કુરઆન પઢનેસે મના કિયા ગયા હૈ. તો અપને રબ કી બડાઇ બયાન કરો ઔર સજદેમેં દુઆ કરને કી કોશીષ કરો તો તુમ્હારી દુઆ કુબુલ હોગી.

૯૭૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને પરદા ઉઠાયા ઔર આપ બીમારી કી હાલતમેં થે ઔર આપ કે સર પર પટ્ટી બંધી હુઇ થી તો આપને ફરમાયા,''અય અલ્લાહ મૈંને (તેરા પયગામ) પહુંચા દિયા, ઇસ તરહાં તીન બાર ફરમાયા ઔર ફરમાયા અબ નબુવ્વત કી ખબર દેનેવાલોંમેંસે કોઇ ચીઝ નહીં રહી. સિવાય ઇસ કે કે નેક ખ્વાબ જો સાલેહ બંદા દેખે, યા ઉસે (અલ્લાહકી તરફસે) દિખાયા જાએ. ઇસ કે બાદ ઊપર ગુજરી હદીષમેં જો બયાન કિયા હૈ ઐસા હી ફરમાયા.

૯૭૯ : હજરત અલી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને મુજે રૂકુઅ ઔર સજદેમેં કુરઆન પઢનેસે મના કિયા થા ઔર મૈં યે નહીં કહેતા કે તુમકો (ભી) મના કિયા.

૯૮૦ : હજરત અલી રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા કે મુજકો રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને રૂકુઅમેં કુરઆન પઢનેસે મના કિયા. ઇસ રિવાયતમેં સજદેમેં ઝિક્ર નહીં કિયા હૈ.

૯૮૧ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૯૮૨ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૯૮૩ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૯૮૪ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૯૮૫ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મુજે રૂકુઅમેં કુરઆન પઢનેસે મના કિયા ગયા. ઇસ હદીષ કે અસ્નાદમેં હજરત અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુકા ઝિક્ર નહીં કિયા ગયા હૈ.

બાબ ૧૮૦ :- રૂકુઅ ઔર સજદેમેં કયા કહેના ચાહિયે ?

૯૮૬ : હજરત હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''બંદા સજદેમેં અપને પરવરદિગારસે બહુત નઝદિક હોતા હૈ તો સજદેમેં બહુત દુઆ કરો.

૯૮૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ, સજદે મૈં યે દુઆ કરતે, અલ્લાહુમ્મ-ગફિરલી ઝમ્બી, કુલ્લહુ, દિકકરુ વજિલ્લહ વ અવ્વલહુ વ આખિરહુ, વ અલા નિયતહુ, વ સિર્રહુ.

૯૮૮ :હજરત આએશા સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અપને રૂકુઅ ઔર સજદેમેં યે ફરમાતે થે, ''સુબ્હાન-કલ્લા-હુમ્મ રબ્બના, વબે હમ્દે કા, અલ્લાહુમ્મગફિરલી ''

યે દુઆ પળહ કર રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કુરઆનકી ઇસ આયત પર અમલ કરતે થે કા, ફસબ્બેહ બે હમ્દે રબ્બેક વસ્તગફીરહુ.

૯૮૯ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આયેશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ દુનિયાસે પરદા ફરમાનેસે પહેલે અકસર યે દુઆ કરતે, ''સુબ્હાનકલ્લા હુમ્મ રબ્બના, વબે હમ્દે કા, અસ્તગફીરૂક વ અતુબુ ઇલયક.''

મૈંને અર્ઝ કિયા,''યા રસુલુલ્લાહ યે કૌનસે કલેમાત હૈ જો આપ પળહતે હૈ ? આપ ઇન્હીકો (બાર બાર) કહા કરતે હૈ ?''

આપને ફરમાયા,''ખુદાને મેરી ઉમ્મતમેં મેરે લિયે એક નિશાની મુકર્રર કરદી હૈ, જબ મૈં ઇસકો મેરી ઉમ્મતમેં દેખતા હું તો ઇન કલેમાતકો કહેતા હું. ઇઝા જા-અ નસરુલ્લાહિ વલ્ફત્હુ. વ રઐ-તન-નાસ યદખુલૂ-ન ફી દીનિ-લ્લાહિ અફવાજા. ફસબ્બિહ બિહમ્દિ રબ્બિ-ક વસ્તગ્ફિર-હુ ઇન્નહૂ કા-ન તવ્વાબા.''

૯૯૦ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આયેશા સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો દેખા કે જબસે સૂર-એ-ઇઝાજાઅ નશરૂલ્લાહ વલ ફત્હોકા નુઝુલ હુઆ આપ જબ ભી નમાઝ પળહતે તો દુઆ કરતે ઔર ફરમાતે,'' સુબ્હાનક રબ્બી, વબે હમ્દેકા, અલ્લાહુમ્મગફિરલી, યાને કી અય મેરે અલ્લાહ તું પાક હૈ ઔર હમ તેરી હમ્દ બજા લાતે હૈ, અય અલ્લાહ મેરી મગફેરત ફરમા.''

૯૯૧ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અકસર યે દુઆ કરતે, સુબ્હાનલ્લાહે વબે હમ્દે હી, અસ્તગફિરૂલ્લાહે, વ અતુબુ ઇલયહે, ઇસ કે બાદ ફરમાતી હૈં કે, મૈંને અર્ઝ કિયા, યા રસુલુલ્લાહ મૈં દેખતી હું કે આપ, સુબ્હાનલ્લાહે વબે હમ્દે હી અસ્તગફિરૂલ્લાહે વ અતુબુઇલયહે ઝયાદા પળહતે હૈ.

તો આપને ફરમાયા,''મુઝે મેરે રબને યે ખબર દી કે, તું અપની ઊમ્મતમેં એક નિશાની દેખેગા, ફિર જબ મૈં ઊસ નિશાનીકો દેખતા હું તો તસ્બીહ કહેતા હું યાને સુબ્હાનલ્લાહે વબે હમ્દેહી, અસ્તગફિરૂલ્લાહ વ અતુબુ ઇલયહે પળહતા હું. વો નિશાની હૈ,

ઇઝા જા-અ નસરુલ્લાહિ વલ્ફત્હુ. વ રઐ-તનનાસ યદખુલૂ-ન ફી દીનિ-લ્લાહિ અફવાજા. ફસબ્બિહ બિહમ્દિ રબ્બિ-ક વસ્તગ્ફિર-હુ ઇન્નહૂ કા-ન તવ્વાબા.

૯૯૨: હજરત ઇબ્ને જુરૈઝસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને અતાઅસે પૂછા તુમ રૂકુઅમેં કયા પળ્હતે હો ? ઊન્હોંને કહા, સુબ્હાનક, વબે હમ્દે ક, લાઇલાહા ઇલ્લા અન્ત.

તો મુજે અબી મુલયકાને, ઉન્હોંને હજરત આએશા સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે સુના, ઊન્હોંને ફરમાયા કે મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો એક રાત અપને પાસ નહીં પાયા, તો મૈં સમઝી કે આપ કીસી ઔર બીબી કે પાસ ગએ હોંગે, તો મૈંને ઢૂંઢા ઔર લૌટી તો (દેખાકે) આપ રૂકુઅ યા સજ્દેમેં થે ઔર ફરમા રહેથે, સુબ્હાનક વબે હમ્દે ક લા ઇલાહા ઇલ્લા અન્ત.

મૈંને કહા, મેરે માં બા આપ પર કુરબાન, મૈં કિસ ખયાલમેં થી ઔર આપ કિસ કામમેં મશરૂફ હૈ.

૯૯૩ : હજરત ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, એક રાત મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો બીછૌને પર ના પાયા મૈંને ઢૂંઢા તો મેરા હાથ આપ કે તલવે પર પડા, આપ સજ્દે મેં થે ઔર દોનો પાંવ ખડે થે ઔર ફરમાતે થે,'' અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અઊઝો બે રઝાકા મિન સખતક વ બે મુઆફતેક મિન ઉકુબતેક વ અઊઝોબેક મિન લા-ઊહસી ષનાઅન અલયક અન્ત કમા અસ્નયત અલા નફસેક.''

૯૯૪ : હજરત ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશાહ સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અપને રૂકુઅ ઔર સજ્દેમેં કહેતે થે, સુબ્બુહન કુદ-દુસુન રબ્બુલ મલાએકતે વરરૂહ.

તરજુમા :- પાક હૈ વો અલ્લાહ ત્આલા બરકતવાલા, ફરીશ્તોંકા ઔર રૂહકા રબ.

૯૯૫ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

બાબ ૧૮૧ :- સજ્દે કી ફઝીલત ઔર ઊસકી તરગીબ.

૯૯૬ : હજરત મઅદાન બિન અબી તલ્હાસે રિવાયત હૈ કે, મૈં ષોઅબાન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મિલા જો રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે મૌલા (આઝાદ કીયે હુએ ગુલામ) થે ઔર ઊનસે કહા કી મુઝે ઐસા કામ બતાઓ જીસસે અલ્લાહ ત્આલા મુજે જન્નતમે દાખિલ કરે, યા ઐસા કહા કે વો કામ બતાઓ જો અલ્લાહકો સબ કામોંસે જ્યાદહ પસંદ હો.

યે સુનકર ષોઅબાન રદીઅલ્લાહો અન્હો ખામોશ રહે, ફિરસે મૈંને પૂછા તો ખામોશ રહે, ફિર તીસરી બાર પુછા તો કહા, મૈંને ભી યે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે પૂછા થા તો આપને ફરમાયા,''તુ સજ્દે બહુત કિયાં કર, ઇસ લિયે કે હર સજ્દેમેં અલ્લાહ ત્આલા તેરા એક દરજા બુલંદ કરેગા, ઔર તેરા એક ગુનાહ મુઆફ કરેગા.''

હજરત મઅદાનને કહા ફિર મૈં અબુ દરદા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મિલા ઊનસે પુછા તો ઉન્હોંને ભી જૈસે ષોઅબાન રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા થા વૈસા હી ફરમાયા.

૯૯૭ : હજરત રબીઅ બિન કઅબ અસ્લમી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈં રાતકો રસુલલાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પાસ રહાં કરતા થા ઔર આપ કે લિયે વુઝુ ઔર ઇસતીનજાકા પાની લાયા કરતા થા, એક બાર આપને ફરમાયા,''માંગ કયા માંગતા હૈ ?''

મૈંને કહા,''મૈં જન્નતમેં આપકી રફાકત ચાહતા હું.''

આપને ફરમાયા,''કુછ ઔર ?''

મૈંને કહા,''બસ ઇતના હી?''

આપને ફરમાયા,''અચ્છા તો ફિર તું જયાદહ સજદે કર કે મેરી મદદ કર.''

બાબ ૧૮૨ :- સજદે કે અઅઝા, બાલોંકો ઔર કપડોં સમેટને કી મુમાનિઅત ઔર જુડા બાંધ કર નમાઝ પઢનેકા બયાન.

૯૯૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો સાત હડ્ડીયાં પર સજદહ કરનેકા હુકમ કિયા ગયા ઔર બાલ નહીં સંવારનેકા હુકમ કિયા ગયા ઔર કપડે સમેટનેસે મનાઇ કી ગઇ. સાત હડ્ડીયાં યે હૈ, દોનોં હથેલીયાં, દોનો ઘૂટને, દોનોં પાંવ ઔર પેશાની.

૯૯૯ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુજે સાત હડ્ડીયોં પર સજદા કરને ઔર બાલ ઔર કપડે નહીં સમેટનેકા હુકમ હુઆ હૈ.

૧૦૦૦ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુજે સાત હડ્ડીયોં પર સજદા કરને ઔર બાલ નહીં સંવારને હુકમ કિયા ગયા ઔર કપડે નહીં સમેટનેકા હુકમ હુઆ હૈ.

૧૦૦૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુજે સાત હડ્ડીયોં પર સજદા કરનેકા હુકમ હુઆ હૈ. પેશાની પર ઔર આપને હાથસે નાક કી તરફ ઇશારા કરતે હુવે ફરમાયા,''દોનોં હાથોં પર, ઔર દોનોં ઘૂટનોં પર, ઔર દોનોં પાંવો કી ઊંગલીયોં પર ઔર કપડે નહીં સમેટનેકા ઔર બાલ નહીં સંવારનેકા ઔર હુકમ હુઆ.

૧૦૦૨ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુઝે સાત અઅઝા પર સજદા કરનેકા હુકમ હુઆ હૈ ઔર બાલ નહીં સંવારને ઔર કપડોંકો ના સમેટનેકા હુકમ હુઆ હૈ. વો સાત અઅઝા યે હૈં,પેશાની ઔર નાક (ઓર યે દોનો એક હી અઝુ હૈ) દોનોં હાથ, દોનોં ઘૂંટને ઔર દોનોં પાંવ (ઊંગલિયોં સમેત)

૧૦૦૩ : : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને અબ્દુલ્લાહ બિન હારીષ (રદીઅલ્લાહો અન્હો કો) જુડા બાંધકર નમાઝ પળ્હતે હુએ દેખા તો અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો ઉન કે બાંધે હુએ જુડેકો ખોલને લગે, જબ વો નમાઝસે ફારિગ હુએ તો પુછા કે તુમને મેરે સરકો ક્યું છુઆ ?
હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહાકે,''મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે સુના, આપ ફરમાતે થે, જો શખ્શ બાલોંકા જુડા બાંધ કર નમાઝ પળ્ કે ઊસકી મિસાલ મકવુફ જૈસી હૈ.''(મકવુફ - સતર ખુલા રખકર નમાઝ પળ્હના)

બાબ ૧૮૩ :- એઅતેદાલસે સજદા કરના, સજદેમેં દોનોં હથેલીયાં જમીન પર રખના, દોનોં કુહનીયાં પહલુઓંસે લગાના ઔર પેટકો ઝાનુસે જુદા રખને કી દલીલ.

૧૦૦૪ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,'' એઅતેદાલસે સજદા કરો ઔર તુમમેંસે કોઇ અપની કલાઇયોંકો કુત્તેકી તરહાં ના બિછાએ.''

૧૦૦૫ : હજરત જઅફરકી રિવાયતમેં '' હૈ કે, કોઇ તુમમેંસે અપની કલાઇયોંકો કુત્તેકી તરહાં ના બિછાએ.''

૧૦૦૬ : હજરત બરાઅ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,'' જબ તું સજદા કરે તો અપની હથેલિયાં, જમીન પર રખ ઔર કુહનીયાં જમીનસે ઉઠા લે.''

૧૦૦૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન માલિક ઇબ્ને બુહૈનહસે રિવાયત હૈ કે,''રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ, જબ નમાઝ પળ્હતે તો દોનોં હાથોંકો (પહેલુસે) ઇતના જુદા રખતે કે આપકી બગલ કી સુફૈદી દિખ જાતી.''

૧૦૦૮ : હજરત અમ્ર બીન હારીષ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે હજરત જઅફર બિન રબિઅહકી દુસરી રિવાયત ઇસ તરહાં હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ સજદા કરતે તો દોનોં હાથોંકો કુશાદગીસે રખતે, યહાં તક કે આપકી બગલોં કી સુફૈદી દિખાઇ દેતી.

ઔર હજરત લયસ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયતમેં ઇસ તરહાં હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ સજદા કરતે તો દોનોં હાથ બગલોંસે જુદા રખતે યહાં તક કે મૈં આપકી બગલોં કી સુફૈદી દેખતા.

૧૦૦૯ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ સજદેમેં હોતે તો ઊસ વક્ત અગર બકરીકા બચ્ચા નિકલના ચાહતા તો નિકલ જાતા.

૧૦૧૦ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ સજદા કરતે તો દોનોં હાથોંકો

(પહલુસે) ઇતના જુદા રખતે કે આપકી બગલોં કી સુફૈદી પીછેસે દિખાઇ દેતી ઔર જબ બૈઠતે તો અપની બાંએં પૈર પર ટેકા લગા દેતે.

૧૦૧૧ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ સજદા કરતે તો દાનોં હાથોંકો જુદા રખતે યહાં તક કે પીછેસે અપની બગલોં કી સુફૈદી દિખાઇ દેતી.

બાબ ૧૮૪ :- નમાઝકી શિફ્તોં કે જમા હોને, ઔર જીસસે નમાઝ શરૂ કી જાએ ઔર ખતમ કી જાએ ઉસકા બયાન, રૂકુઅ ઔર સજદેમેં એઅતેદાલ કી તરતીબ, ચાર રકઅત વાલી નમાઝમેં હર દો રકઅતોં કે બાદ તશહહુદકા બયાન, દોનોં સજદોં કે દરમ્યાન ઔર પહેલે તશહહુદમેં બૈઠનેકા બયાન.

૧૦૧૨ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અલ્લાહો અકબર કહેકર નમાઝ શરૂ કરતે, ઔર કિરઅત કી શરૂઆત અલહમ્દુ લિલ્લાહે રબ્બીલ આલમીનસે કરતે, ઔર જબ રૂકુઅ કરતે તો, સરકો ના ઊંચા રખતે, ના નીચા, બલ્કે બીચમેં રખતે, ઔર જબ રૂકુઅસે સર ઊઠાતે તો જહાં તક સીધે ખડે ના હો જાતે સજદા ના કરતે. ઔર જબ સજદેસે સર ઊઠાતે તો જહાં તક સીધે બૈઠ ના જાતે દૂસરા સજદા ના કરતે, ઔર હર દો રકાત કે બાદ કાએદેમેં અત્તહિય્યાત પઢતે ઔર બાયાં પાંવ બિછાકર દાહિને પાંવકો ખડા રખતે ઔર શયતાન કી તરહાં બૈઠનેસે મના કરતે, ઔર ઇસ બાતસે મના કરતે થે કે આદમી અપને દોનોં હાથ દરિંદો જાનવરોં કી તરહા જમીન પર ફેલાએ ઔર નમાઝકો સલામસે ખત્મ કરતે થે.

બાબ ૧૮૫ :- નમાઝી કે સુતરેકા બયાન, સુતરે કી તરફ મુંહ કરકે નમાઝ પઢના મુસ્તહબ ઔર નમાઝી કે આગેસે ગુઝરને કી મનાઇ ગુઝરનેવાલેકો રોકને, નમાઝી કે સામને લેટને, સવારી કી તરફ મુંહ કરકે નમાઝ પઢના, સુતરે કે કરીબ હોનેકા હુકમ ઔર ઊસ કે અંદાઝે કે બયાનમેં મસાઇલે સુતરા કે મુતઅલ્લીક બયાન.

૧૦૧૩ : મૂસા બિન તલ્હા રદીઅલ્લાહો અન્હાને અપને બાપસે રિવાયત કી આપને કહા કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,'જબ તુમમેંસે કોઇ અપને સામને પાલાન કી પીછલી લકડી કે બરાબર (સુત્તરા) કુછ રખ લે ઔર નમાઝ પઢ કે ઔર ઊસ કે પરે સે જો કોઇ ચીઝ ગુજરે ઉસકી પરવાહ ના કરે.'

૧૦૧૪ : મૂસા બન તલ્હાને અપને બાપસે સુના હમ નમાઝ પઢતે થે ઔર હમારે સામનેસે જાનવર ગુઝરતે થે તો હમને ઇસે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે બયાન કિયા તો આપને ફરમાયા,''પાલાન કી પીછ્લી લકડી કે બરાબર કોઇ ચીજ તુમ્હારે સામને હો તો ફિર સામનેસે કીસી ચીજકા જાના નુકશાન નહીં પહોંચાતા.''

૧૦૧૫ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે ગઝવએ-તબુકમેં નમાઝી કે સુતરેકા સવાલ હુઆ.

આપને ફરમાયા,''પાલાન કી પીછલી લકડી કે બરાબર હોના ચાહિયે.''

૧૦૧૬ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે ગઝવએ-તબુકમેં નમાઝી કે સુતરેકા સવાલ હુઆ.

આપને ફરમાયા,''પાલાન કી પીછલી લકડી કે બરાબર હોના ચાહિયે.''

૧૦૧૭ : અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ ઇદ કે દિન બાહર નિકલતે તો સામને બરછી ગાડનેકા હુકમ દેતે ફિર ઊસકી આડશમેં નમાઝ અદા કરતે. ઇસલિયે અમીરોંને ઇસે (અપને સાથ રખના) મુકર્રર કર લિયા હૈ.

૧૦૧૮ : અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ બરછીકો ગાડતે ઔર ઊસી કી તરફ નમાઝ પળ્હતે.

૧૦૧૯ : અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અપની ઊંટનીકો કિબ્લે કી તરફ કર કે ઊસકી તરફ (ઊંટની કી આડમેં) નમાઝ પળ્હતે.

૧૦૨૦ : અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ અપની ઊંટનીકો તરફ નમાઝ પળ્હતે થે ઔર ઇબ્ને નમીએ કહા કે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઊંટ કી તરફ નમાઝ પળ્હી. (ઉસકો કાબે કી તરફ રખકર ઊસ કે સામને)

૧૦૨૧ : અબુ ઝુહયફહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈં મક્કા મેં, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પાસ આયા ઔર આપ અસ્તહ (મક્કા કી એક જગહ)મેં એક લાલ ચમડે કે શામિયાનેમેં થે, તો હજરત બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હો આપ કે લિયે વુઝુકા પાની લેકર નિકલે (જબ વુઝુ ફરમાયા) તો કીસીકો વુઝુકા પાની મિલા કિસીકો ના મિલા, તો ઉસને દૂસરેસે લેકર છિડક લિયા, ફિર રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ લાલ રંગકા જોળા પહને હુએ બાહર આએ ગોયા કી મૈં ઊસ વક્ત આપ કે પાંવોં કી પિંડલિયોં કી સફેદી દેખ રહા હું.

આપને વુઝુ કિયા ઔર બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હોને અઝાન દી. મૈંને ઉન કે મુંહ કી પૈરવી કી. જો દાએં, બાએ ફેર કર કહેતે થે, હય્યાઅલસ્સલાત, હય્યાઅલલફલાહ ફિર આપ કે લિયે એક ભાલા ગાડા ગયા. આપ આગે બઢે ઔર દો રકઅત જુહર કી નમાઝ પળ્હાઇ (મતલબ સફર કી વજહસે દો રકઅત કસર પળ્હાઇ) આપ કે સામનેસે ગધે ઔર કુત્તે ગુઝર રહે થે, લેકીન આપ રૂકતે નહીં થે. ફિર દો રકઅતેં અસર કી પળ્હાઇ દોનોં નમાઝે

(જુહર-અસર) જમ્આ કી ગઇ. ફિર (ઇસી તરહાં) બરાબર દો હી રકઅતેં કસરસે પળ્હતે રહે જહાં તક કે મદીના શરીફ વાપસ ના આ ગએ.

૧૦૨૨ : ઔન ઇબ્ને અબી ઝુહયફહસે રિવાયત હૈ કે, ઉન કે વાલીદને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો લાલ રંગ કે ચમડે કે શામિયાનેસે નિકલતે હુએ દેખા ઔર બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હોને દેખા કે ઉન્હોંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકે બચે હુએ વુઝુ કે પાનીકો નિકાલા તો ઉસકો લેને કે લિયે ઝપટને લગે ફિર જીસકો પાની મીલા ઉસને બદન પર મલ લિયા ઔર જીસકો ના મિલા ઉસને અપને સાથવાલોં કે હાથસે અપને હાથ કો તર કર લિયા ફિર મૈંને બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હોકો દેખા ઉન્હોંને બરછી નિકાલી ઔર ગાડ દી ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને સુર્ખ જોડા પહના હુઆ થા ઔર પિંડલિયોંસે ઉપર ઉઠા હુઆ થા ઔર આપ નિકલે ઔર બરછી કી તરફ ખડે હો કર દો રકઅત નમાઝ લોગોં કે સાથ પળ્હી ઔર આદમી ઔર જાનવરોંકા બરછી કે સામનેસે ગુજરતે દેખા.

૧૦૨૩: : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ અબુ ઝુહૈફહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત કરતે હૈ.

૧૦૨૪ : અબુ ઝુહૈફહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ દોપહર કે વક્ત બત્હા કે તરફ નિકલે ઔર વુઝુ કિયા ફિર ઝુહરકી દો રકઅત ઔર અસર કી દો રકઅત નમાઝ પળ્હી ઔર આપ કે સામને બરછી ગાડી હુઇ થી ઔર ઉસકી (દૂસરી) પારસે ઔરતેં ઔર ગધે ગુજર રહે થે.

૧૦૨૫ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૧૦૨૬ : અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં ગધે પર સવાર હોકર આયા, ઊન દિનોં મૈં જવાન હોને કો થા ઔર રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ. મીનામેં નમાઝ પળ્હા રહે થે, મૈં સફ કે સામને આકર રૂકા ઔર ગધેકો ચરને કે લિયે છોડ દિયા, વો ચરને લગા ઔર મૈં સફમેં સામિલ હો ગયા. ફિર કીસીને ભી મુજસે એતરાઝ નહીં કિયા.

૧૦૨૭ : અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, વો ગધી પર સવાર હો કર આએ ઔર રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ મીનામેં હજજતુલ વિદાસમેં ખડે હોકર નમાઝ પળ્હા રહે થે, તો ગધીકો સફોં કે આગેસે નિકાલકર ઊતરે ઔર સફમેં શરીક હો ગએ.

૧૦૨૮ : ઇસી અસ્નાદસે ઝુહરી રહમતુલ્લાહ અલયહેસે રિવાયત કરતે હૈં,વોહી હદીષ જો ઉપર ગુઝરી હૈ.ઇસમેં યે હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અરફાતમેં નમાઝ પળ્હા રહે થે.

૧૦૨૯ : ઇસી અસ્નાદસે ઝુહરી રહમતુલ્લાહ અલયહે ઉપર ગુઝરી હુઇ હદીષ બયાન કરતે હૈ. ઇસમેં ના મીનાકા ઝિક્ર હૈ, ના અરફાતકા બલ્કે હજજતુલ વિદાઅ કહા, યા ફત્હે મક્કાકા દિન કહા.

૧૦૩૦ : અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમ્હે કોઇ નમાઝ પળહા રહા હો તો અપને સામનેસે કીસીકો નિકલને ના દે, બલ્કે જહાં તક હો શ કે ઉસે દફા કરે, અગર વો ના માને તો ઉસસે લડેં ક્યું કે વો શયતાન હૈ.''

૧૦૩૧ : અબી સાલેહ વ સમ્માનસે રિવાયત હૈ કે,મૈં અબુ સઇદ રદીઅલ્લાહો કે સાથ થા. વો લોગોંસે અલગ હોકર કીસી ચીઝ કી આડમેં જુમ્આકી નમાઝ પળહ રહે થે, ઇતનેમેં અબુ મઇત કી કૌમકા એક જવાન આયા. ઔર ઉસને ઊન કે સામનેસે નિકલના ચાહા અબુ સઇદને ઊસકે સીને પે મારા, ઉસને તો કીસી તરહ રસ્તા ના પાયા ઔર દોબારા ઉન કે સામનેસે નિકલના ચાહા. અબુ સઇદને ઔર જોરસે એક મારા વો સીધા ખડા હો ગયા ઔર અબુ સઇદસે લડને લગા, ફિર લોગોંને આકર ઉસે રોકા, ફિર વો નિકલા ઔર મરવાન (મદીના કે હાકીમ) કે પાસ ગયા ઔર શિકાયત કી, અબુ સઇદ મરવાન કે પાસ ગએ.

મરવાનને કહા,''તુમને કયા કિયા જો તુમ્હારા ભતીજા શિકાયત કરતા હૈ ?''

અબુ સઇદને કહા,''મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે સુના આપ ફરમાતે થે,''જબ તુમમેંસે કોઇ કીસી ચીઝ કી આડમે નમાઝ પળહતા હો ઔર કોઇ શખ્શ ઉસ કે સામનેસે નિકલના ચાહે તો ઊસ કે સીને પર મારે અગર વો ના માને તો ઊસસે લડે ક્યું કી વોહ શયતાન હૈ.''

૧૦૩૨ : અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લોહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ને ફરમાયા,''જબ તુમમેસે કોઇ નમાઝ પળહતા હો તો કીસીકો અપને સામનેસે જાને ના દે.અગર વો ના માને તો ઊસસે લડે ક્યું કે ઉસ કે સાથ શયતાન હૈ.''

૧૦૩૩ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત ક્રતે હૈ.

૧૦૩૪ : બસર બિન સઇદસે રિવાયત હૈ કે,ઝૈદ બિન ખાલીદ જુહનીને ઉનકો અબુ જહીમ અનસારી રદીઅલ્લોહો અન્હો કે પાસ યે પુછને કે લિયે ભેજા કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઊસ શખ્સ કે બારેમેં કયા ફરમાયા હૈ જો નમાઝી કે સામનેસે ગુજરે? હજરત અબુ જહીમ અનસારી રદીઅલ્લોહો અન્હોને ક્હા રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા અગર નમાઝી કે સામનેસે ગુજરનેવાલા યે જાનતા કે નમાઝી કે સામનેસે ગુજરનેમે ઉસ પર વો ગુનાહ હૈ કે, અગર નમાઝી કે સામનેસે ગુજરને કે બજાય ચાલીસ તક ખડા રહે તો યે બહેતર હોગા.

અબુ જહીમ અનસારીને કહા, ''મૈં નહીં જાનતા કે કયા કહા, ચાલીસ દિન,ચાલીસ મહિને યા ચાલીસ બરસ.''

૧૦૩૫ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૧૦૩૬ : સુહલ બિન સઅદ સઅદી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ, જીસ જગહ નમાઝ કે લિયે ખડે હોતે થે ઉસમેં ઔર કિલ્લે કી દિવારમેં ઇતની જગહ રહેતી કે એક બકરી નિકલ જાતી.

૧૦૩૭ : સલમહ બિન અકવઅસે રિવાયત હૈ કે,વો મુસ્હફ કી જગહકો ઢૂંઢતે થે, ઉન્હોંને રિવાયત કી કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઉસ જગાકો ઢૂંઢતે થે ઔર વો જગહ મિમ્બર ઔર કિલ્લે કે દરમ્યાન એક બકરી ગુજર જાએ ઉસ કે મુતાબિક હૈ.

૧૦૩૮ : યઝીદસે રિવાયત હૈ કે,સલમહ રદીઅલ્લાહો અન્હો ઉસ જગહકો ઢૂંઢ કર નમાઝ પઢતે થે જો મુસહફ કે નજદીક હૈ. મૈંને ઊનસે કહા કી અય અબુ મુસ્લીમ રદીઅલ્લાહો અન્હો મેં દેખતા હું કી જીસ તરહાં હો શકતા હૈ તુમ ઇસી સુતુન કે પાસ નમાઝ પઢતે હો.

ઉન્હોંને કહા, મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો દેખા આપ ઢૂંઢ કર ઇસી સુતુન કે પાસ નમાઝ પઢતે થે.

૧૦૩૯ : અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ નમાઝ પઢને કે લિયે ખડા હો ઔર ઊસ કે સામને પાલાન કી લકડી કે પિછલે હિસ્સે કે બરાબર કોઇ ચીઝ (સામને) હો તો, વો આડ કે લિયે કાફી હૈ, અગર ઊસ કે સામને ઇતની બડી યા લમ્બી ચીજ ના હો ઔર અગર ઉસ કે સામનેસે ગધા, ઔરત યા શ્યાહ કુત્તા ગુઝર જાએ તો ઉસકી નમાઝ ટૂટ જાએગી.

મૈંને કહા,''અય અબુ ઝર રદીઅલ્લાહ યે શ્યાહ કુત્તે કી કયા ખુશુશિયાત હૈ ? અગર લાલ યા પીલા (રંગ વાલા) કુત્તા હો તો ?''

ઉન્હોંને કહા, ''અય મેરે ભતીજે ! મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે ઐસે હી પૂછા થા જૈસે તુમને મુજસે પુછા તો આપને ફરમાયા,''શ્યાહ કુત્તા શયતાન હોતા હૈ.''

૧૦૪૦ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ્સે ભી એસી હી હદીષ રિવાયત કરતે હૈ.

૧૦૪૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા કે,''ઔરત ઔર ગધા ઔર કુત્તે કે નિકલ જાનેસે નમાઝ ટૂટ જાતી હૈ, ઔર ઇન સબસે ઇસ તરહાં બચાવ હો શકતા હૈ કે, નમાઝી કે સામને પાલાન કી પીછલી લકડી કે બરાબર કોઇ ચીઝ હો.''

૧૦૪૨ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહિ વ સલ્લમ જબ રાતકો નમાઝ પઢતે ઔર મૈં કિબ્લે કી તરફ આપ કે સામને આડી લેટી હોતી થી. જૈસે સામને જનાઝા આડા પડા હોતા હૈ.

૧૦૪૩ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અપની તહજજુદ કી પુરી નમાઝ અદા

કરતે ઔરતે આપ કે સામને કિબ્લે કી તરફ આડી પડી રહતી. જબ આપ વિત્તર અદા કરના ચાહતે તો મુજે જગા દેતે મૈં ભી વિત્તર પળ્હ લેતી.

૧૦૪૪ : ઊરવહ બિન ઝુબૈરસે રિવાયત હૈ, હજરત આએશા રદ્દીઅલ્લાહો અન્હાને કહા કે,''કીન ચીજો કે સામનેસે જાનેસે નમાઝ ટૂટ જાતી હૈ ?''

હમને કહા,'' ઔરત ઔર ગધે કે સામનેસે જાને સે.''

આપને કહા,''ઔરત ભી એક બુરા જાનવર હૈ, મૈં ખુદ ભી રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સામને જનાઝે કી તરહાં આડી પડી રહતી થી. ઔર આપ નમાઝ પળ્હતે થે.''

૧૦૪૫ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા રદ્દીઅલ્લાહો અન્હા કે સામને ઝિક્ર હુઆ કે કુત્તે ઔર ઔરત ઔર ગધે કે સામનેસે ગુજર જાનેસે નમાઝ ટૂટ જાતી હૈ.

ઊન્હોંને કહા,''તુમને હમેં ગધે ઔર કુત્તોં કે બરાબર કર દિયા, કસમ હૈ અલ્લાહકી, મૈંને ખુદ દેખા હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ નમાઝ પળ્હતે ઔર મૈં ખુદ તખ્તપર કિબ્લે કી તરફ લેટી હુઇ થી. મુજે હાજત હોતી તો આપ કે સામને બૈઠના ઔર આપકો તકલીફ દેના મુજે બુરા લગતા; મૈં તખ્ત કે પાયોં કે પાસસે ખિસક જાતી થી.''

૧૦૪૬ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન આએશા રદ્દીઅલ્લાહો અન્હોને કહા,''તુમને હમેં કુત્તો ઔર ગધોં કે બરાબર કર દિયા, હાલાં કે મૈંને ખુદ અપનેકો તખ્ત પર લેટા હુઆ દેખા હૈ, ફિર રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ આતે ઔર તખ્ત કે પીછે નમાઝ પળ્હતે, મુજે આપ કે સામનેસે નિક્લના બુરા લગતા તો મૈં તખ્ત કે પાયોં કી તરફ ખિસક કર લિહાફસે બાહર આ જાતી.''

૧૦૪૭ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા રદ્દીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,''મૈં રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સામને સોતી ઔર મેરે પાંવ આપ કે સામને કિબ્લે કી તરફ હોતે, તો જબ આપ સજદહ કરતે તો મેરે પાંવ દબા દેતે મૈં પાંવ સમેટ લેતી, ફિર જબ આપ ખડે હોતે તો મૈં પાંવ ફૈલા લેતી.''

હજરત આએશા રદ્દીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયા,''ઊન દિનોં ઘરમેં ચરાગ ના થા.''

૧૦૪૮ ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત મયમૂનહ રદ્દીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,''રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ નમાઝ પળ્હતે થે ઔર મૈં હૈઝ કી હાલતમેં આપ કે સામને હોતી. કભી ઐસા ભી હોતા કે, જબ આપ સજદા કરતે આપકા કપડા મેરે બદનસે લગ જાતા.''

૧૦૪૯ : ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશા રદ્દીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,''રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ રાતકો નમાઝ પળ્હતે ઔર મૈં હૈઝ કી હાલતમેં આપ કે પહેલુ કી તરફ હોતી, ઔર મૈં એક ચાદર ઓઢે હોતી, ઊસમેંસે કુછ ટૂકડા આપ પર ભી હોતા.''

બાબ ૧૮૬ :- એક કપડેમેં નમાઝ પળ્હનેકા બયાન ઔર ઊસ કે પહનનેકા તરીકા

૧૦૫૦ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્સને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે પૂછા,''કયા એક કપડા પહન કર (પળ્હી જાએ તો) નમાઝ સહી હૈ ?''

આપને ફરમાયા,''કયા તુમમેંસે હર શખ્સ કે પાસ દો કપડે હૈ ?''

૧૦૫૨ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્સને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો પુકારા,''કયા હમમેંસે કોઇ એક કપડેમેં નમાઝ પળ્હ શકતા હૈ ?''

આપને ફરમાયા,''કયા તુમમેંસે હર એક કે પાસ દો કપડે હૈ ?''

૧૦૫૩ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ ,''રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,'' તુમમેંસે કોઇ ઇસ તરહાં એક કપડેમેં નમાઝ ના પળ્હે કે ઊસ કે કાંધે પર કુછ કપડા ના હો.''

૧૦૫૪ : ઊમર બીન અબુ સલમા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ,'' મૈંને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો દેખા. આપ ઊમ્મે સલમા કે ઘર એક કપડા લપેટ કર નમાઝ પળ્હ રહે થે ઔર ઊસ કે દોનોં કિનારે આપ કે મુંઢોં પર થે.''

૧૦૫૫ : હિશામ બિન ઊરવહસે વહી રિવાયત હૈ જો ઊપર ગુજરી ઇસમેં યે હૈ કે, આપને ઊસ કપડેકો મુતવાસેહ કિયા, (કપડેકો દાહીને ઓર બાયે હાથ કી નીચે કી તરફ કે કિનારેસે સીને પર બાંધના)

૧૦૫૬ : ઊમર બિન અબી સલમાસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને ઊમ્મુલ મુઅમેનીન ઊમ્મે સલમા રદીઅલ્લાહો અન્હા કે ઘરમેં રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો એક કપડેમેં નમાઝ પળ્હતે હુએ દેખા. આપને ઊસ કે દોનોં કિનારોંસે ખિલાફ (તબદીલ) કિયા થા.

૧૦૫૭ : ઊમર બિન અબી સલમહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો એક કપડેમેં નમાઝ પળ્હતે હુએ દેખા. આપ ઊસે લપેટે હુએ થે ઔર ઊસ કે દોનોં કિનારોંમેં મુખાલીફત કી હુઇ થી.

૧૦૫૮ : જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો એક કપડેમેં મુતવાસેહ નમાઝ પળ્હતે હુએ દેખા.

૧૦૫૯ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ ફરમાતે હૈં કે યે હદીષ કંઇ સનદસે મનકુલ હૈ. ઇબને નમીરકી રિવાયતમેં યે ઇજાફા હૈ કે,''મૈં રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી ખિદમતમે હાજીર હુવા.''

૧૦૬૦ : હજરત અલી ઝુબૈર મક્કીસે રિવાયત હૈ કે, ઊન્હોંને જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હો કો, મુતવાસેહન નમાઝ પળ્હતે દેખા, હાલાં કે ઊન કે પાસ (દૂસરે) કપડે મૌજુદ થે; ઔર જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો ઐસા કરતે દેખા.

૧૦૬૧ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,વો રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પાસ ગએ ઔર દેખા કે આપ એક ચટાઇ પર નમાઝ પઢ રહે હૈં,ઊસી પર સજદહ કરતે થે ઔર આપકો એક કપડેમેં મુતવાસેહન નમાઝ પઢતે દેખા.

૧૦૬૨ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ ફરમાતે હૈં કે યે હદીષ ઔર ભી કઇ અસનાદસે મનકુલ હૈ. અબુ કરીબકી રિવાયતમેં હૈ કે, '' મૈંને દેખા કે કપડે કે દોનોં કિનારે આપ કે મુંઢોં પર થે.'' ઔર અબુ બકર ઔર સુવૈદ કી રિવાયતમેં તવસિહકા ઝિક હૈ.

કિતાબુલ મસાજીદ
મસ્જીદોં ઔર નમાઝકી જગાહેંકા બયાન

બાબ ૧૮૭ :- બયતુલ મુકદ્દસસે મસ્જીદે હરામકી તરફ કિબ્લાકી તબદીલી કરના

૧૦૬૩ : હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,''મૈંને કહા યા રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ, જમીનમેં સબસે પહેલે કૌન સી મસ્જીદ બનાઇ ગઇ હૈ ?''

આપને ફરમાયા,'મસ્જીદે હરામ.'

મૈંને પૂછા ફિર,'કૌન સી ?'

આપને ફરમાયા,'''મસ્જીદે અકસા.'

મૈંને પૂછા,'' ઇન દોનોં મસ્જીદોં કે બનનેમેં કિતને જમાને (કા ફર્ક) હૈ ?''

આપને ફરમાયા,''ચાલીસ બરસ કા,ઔર તેરે લિયે જહાં નમાઝકા વક્ત હો વહી નમાઝ પળહલે. વો મસ્જીદ હૈ.'' (ઔર અબી કામીલ કી હદીષમેં થોડા ફર્ક હૈ)

૧૦૬૪ : હજરત ઇબ્રાહિમ બિન યઝીદ તમીમીસે રિવાયત હૈ કે, મૈં અપને બાપકો સદહ (ગૈર મસ્જીદ)મેં કુરઆન સુનાયા કરતા થા, જબમેં સજદે કી આયત પળહતા તો વો સજદા કરતે. મૈંને કહા, 'બાબા તુમ રાસ્તેમેં સજદહ કરતે હો ? ''

ઊન્હોંને કહા, મૈંને અબુ ઝરસે સુના હૈ વો કહતે થૈ,મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે પૂછા, ''જમીનમેં સબસે પહેલે કૌન સી મસ્જીદ બની હૈ ? ''

આપને ફરમાયા,''મસ્જીદે હરામ. ''

મૈંને પૂછા ફિર કૌનસી મસ્જીદ ? ''

આપને ફરમાયા,''મસ્જીદે અકસા. ''

મૈંને પૂછા, ઇન દોનોંમેં કિતને બરસકા ફરક હૈ ? ''

આપને ફરમાયા,''ચાલીસ બરસ કા, ફિર તેરે લિયે સારી જમાત મસ્જીદ હૈ જહાં નમાઝકા વક્ત હો જાએ વહાં નમાઝ પળહલે. ''

૧૦૬૫ : હજરત જાબીર બિન અબ્દુલ્લાહ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુઝે પાંચ ચીજેં ઐસી અતા કી ગઇ હૈં જો મુજસે પહેલે કીસી પયગંબરકો નહી અતા કી ગઇ.

૧.હર નબી અપની કૌમ કી તરફ ભેજા ગયા ઔર મુઝે હર સૂર્ખ ઔર શ્યાહ શખ્સ કી તરફ ભેજા ગયા. ઔર

૨.મુજ પર માલે ગનીમત હલાલ કિયા ગયા, મુજસે પહલે કીસી કે લિયે ભી હલાલ નહીં કિયા ગયા. ઔર

૩. મેરે લિયે સારી જમીન પાક ઔર પાક કરનેવાલી કી ગઇ, ફિર જીસ શખ્સકો જહાં પર ભી (નમાઝ કા) વક્ત આ જાએ વો, વહાં નમાઝ પળહલે ઔર

૪.મુજે રોઅબસે મદદ ફરમાઇ ગઇ, જો એક મહિનેકી, રાહ કે ફાસલે કે બરાબર (લોગોં પર રોઅબ (રૂઆબ)) પડતા હૈ ઔર ૫. મુઝે શફાઅત અતા ફરમાઇ ગઇ.

૧૦૬૬ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ ફરમાતે હૈં કે ઐસી હી એક ઔર હદીષ હજરત જાબીર બિન અબ્દુલ્લાહ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મનકુલ હૈ.

૧૦૬૭ : હઝરત હુઝૈફા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''હમ લોગોંકો તીન તરહાં કી ફઝીલત, તીન બાતોં કી વજહસે મિલી હૈ.''

૧. હમારી શફેં ફરીશ્તોં કી શફોં કી તરહાં કી ગઇ, ઔર

૨. હમારે લિયે સારી જમીન નમાઝકી જગહ હૈ ઔર જબ પાની ના મિલે તો જમીન કી ખાક હમકો પાક કરને વાલી હૈ

૩. ઔર એક બાત ઔર કહી.

૧૦૬૮ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ ફરમાતે હૈં કે ઐસી હી એક ઔર હદીષ હજરત હુઝૈફા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મનકુલ હૈ.

૧૦૬૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુજકો છ (૬) બાતોં કી વજહસે દૂસરે પયગંબરો પર ફઝીલત દી ગઇ હૈ.''

૧. પહેલી તો યે કે મુઝે વો જામેઅ કલમ મિલા (જીસ કે અલ્ફાઝ થોડે ઔર માઅને બહોત હૈ ,કુરઆન ઔર / યા આપકે ફરમાન) ઔર

૨. મેરી રોઅબસે મદદ ફરમાઇ ગઇ ઔર

૩. મેરે લિયે ગનીમત હલાલ કિયા ગયા

૪. ઔર મેરે લીયે સભી રુએ જમીન પાક કરનેવાલી ઔર બતૌર નમાઝકી જગહ કી ગઇ.

૫. મૈં તમામ મખ્લુકાત કી તરફ ભેજા ગયા (રસુલ બનાયા) ઔર

૬. મેરે ઊપર નબુવ્વત ખતમ કર દી ગઇ.

૧૦૭૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મેરી બઅસત જામેઅ કલમ કે સાથ ઇસ તરહાં હુઇ હૈ (જીસ કે અલ્ફાઝ થોડે ઔર ઊસ કે માઅને વસીઅ,) ઔર મેરી રોઅબસે મદદ ફરમાઇ, ઔર મૈં એક બાર સો રહા થા, ઇતનેમેં જમીનકે ખઝાનોં કી કુંજીયા લાઇ ગઇ ઔર મેરે હાથમેં રખ દી થઇ. ''

અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહોને ફરમાયા,''રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ તો તશરીફ લે ગએ ઔર તુમ જમીન કે ખઝાને નિકાલ રહે હો. ''

૧૦૭૧ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ ફરમાતે હૈં કે ઐસી હી એક ઔર હદીષ હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મનકુલ હૈ.

૧૦૭૨ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ ફરમાતે હૈં કે ઐસી હી એક ઔર હદીષ હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મનકુલ હૈ.

૧૦૭૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુજે દુશ્મન પર રોઅબસે મદદ મીલી, ઔર મુજે વો જામેઅ કલામ અતા કિયા ગયા જીસમે અલ્ફાઝ કમ હૈ પર માઅને જ્યાદા હૈં,ઔર મૈં એક બાર સો રહા થા ઇતનેમેં જમીન કે ખઝાનોં કી કુંજીયા લાઇ ગઇ ઔર મેરે હાથમેં રખ દી ગઇ.''

૧૦૭૪ : હજરત ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ ફરમાતે હૈં કે ઐસી હી એક ઔર હદીષ હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મનકુલ હૈ.

૧૦૭૫ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ મદીના શરીફ તશરીફ લાએ તો શહર કે બુલંદ હિસ્સોમેં એક મુહલાતમેં ઊતરે, જીસકો બની અમર બીન ઔફકા મુહલ્લા કહતે હૈ. વહાં ચૌદહ દીન આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ રહે . ફિર આપને બની નજજાર કે લોગોંકો બુલા ભેજા વો અપની તલવારેં લટકાએ હુએ આએ. '

હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા,'ગોયા મૈં ઇસ વક્ત રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો દેખ રહા હું, આપ અપની ઊંટની પર થે ઔર અબુ બક્ર રદીઅલ્લાહો અન્હો આપ કે પીછે થે ઔર બનુ નજજાર કે લોગ આપ કે ઈર્દ ગીર્દ થે, યહાં તક કે આપ અબુ ઐયુબ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે મકાન કે સેહનમેં ઊતરે, '

તો રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જહાં નમાઝકા વક્ત આ જાતા વહાં નમાઝ પઢ લેતે ઔર બકરીયોં કે બાડેમેં ભી નમાઝ પઢ લેતે. ઇસ કે બાદ આપકો મસ્જીદ બનાનેકા હુકમ દિયા ગયા, તો બની નજજાર કે લોગોંકો બુલા ભેજા વો આએ આપને ઊન્હેં ફરમાયા,'' તુમ અપને હાથ મેરે હાથ કે નીચે રખો,(બાગ મુજે ફરોખ્ત કર દો) ''

ઊન્હોંને કહા,''કસમ ખુદા કી, હમ તો ઇસ બાગ કી કિમત નહીં લેંગે. હમ ઇસકા બદલા અલ્લાહસે હી ચાહતે હૈ.''

હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હો ને કહા, ઇસ બાગમેં જો ચીઝેં થી ઇનકોમેં બયાન કરતા હું, ખજુર કે દરખ્ત થે ઔર મુશરીકોં કી કબરેં થી ઔર ખંડહર થે આપને હુકમ દિયા તો દરખ્ત કાટે ગએ ઔર મુશ્રીકોં કી કબરે ખોદ કર ફેંક દી ગઇ ઔર ખંડહર બરાબર કિયે ગએ ઔર દરખ્તોં કી લકડી કિબ્લા કી તરફ રખ દી ગઇ ઔર દરવાજો કે દોનોં તરફ પત્થર રખ્ખે ગએ. જબ યે કામ શરૂ હુઆ તો સહાબા રદીઅલ્લાહો અન્હુમ રજઝ પઢતે ઔર રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ભી ઊન કે સાથ થે. વો લોગ યે કહેતે થે, ''યા અલ્લાહ, બહેતરી ઔર ભલાઇતો આખિરત કી બહેતરી ઔર ભલાઇ હૈ, તું અન્સાર ઔર મુહાજેદીન કી મદદ ફરમા.''

૧૦૭૬ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ મસ્જીદ બનનેસે પહેલે બકરીયોં કે બાડેમેં નમાઝ પઢાં કરતે થે.

૧૦૭૭ : ઐસી હી એક ઔર હદીષ હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મનકુલ હૈ.

બાબ :- બયતુલ મુકદ્દસ કી તરફસે ખાન-એ-કાઅબાકી તરફ કિબ્લા હોના.

૧૦૭૮ : હજરત બરાઅ બિન આઝીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ, બયતુલ મુકદ્દસ કી તરફ સોલહ મહિને તક નમાઝ પળ્હી.યહાં તક કે (જબ) યે આયત નાઝિલ હુઇ જો કે સૂરએ-બકરહમેં હૈ.(''કદ નરા તકલ્લુબ વજહેક ફિસ સમાએ...)''તુમ જહાં પર હો(નમાઝકે વક્ત)અપના મુંહ કાબે કી તરફ કરો.'' યે આયત ઊસ વક્ત નાઝીલ હુઇ જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ નમાઝ પળ્હ ચૂકે થે.
આપ કે સાથીયોંમેંસે એક શખ્સ યે સુનકર ચલા, રાસ્તેમેં અન્સાર કે કુછ લોગોંકો નમાઝ પળ્હતે હુએ પાયા. ઊસને ઊનસે યે હદીષ બયાન કી, વો લોગ (નમાઝ પળ્હતે હુઅ)કાબે કી તરફ ફિર ગએ.

૧૦૭૯ : હજરત બરાઅ બિન આઝીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,હમને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ સોલહ મહિને યા સત્રહ મહિને તક બયતુલ મુકદ્દસ કી તરફ નમાઝ પળ્હી . ફિર હમકો કાબે કી તરફ ફેર દિયા ગયા.

૧૦૮૦ : અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,એક મરતબા લોગ કુબામેં ફજરકી નમાઝ પળ્હ રહે થે ઇતનેમેં એક શખ્સ આયા ઔર કહને લગા, રાતકો રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ પર કુરઆન નાઝીલ હુઆ હૈ ઔર કાબે કી તરફ મુંહ કરનેકા હુકમ હુઆ હૈ.

યે સુનકર લોગ કાબે કી તરફ ફિર ગએ ઔર ઉન કે મુંહ પહેલે શામ કી તરફ થે ફિર વો કાબે કી તરફ ઘૂમ ગએ.

૧૦૮૧ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહને એક ઔર સનદ કે સાથ હજરત ઊબૈદુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહોને ઉપર બતાઇ હદીષ બયાન કી.

૧૦૮૨ : અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ બયતુલ મુકદ્દસ કી તરફ નમાઝ પળ્હાં કરતે થે, ઇતનેમેં યે આયત નાઝીલ હુઇ ''કદ નરા તકલ્લુબ વજહેક ફિસ સમાએ... આખિર તક ''
(તરજુમા :- લારૈબ હમ આપકા ચહેરા આસમાન કી તરફ ફિરતા હુઆ દેખ રહે હૈ. હમ જરૂર આપકો ઉસ તરફ ફેર દેંગે જીસ જાનીબ આપ કિબ્લા બનાને પર રાજી હૈ. અપના મુંહ કાબે કી તરફ ફેર લીજીએ.)

બનુ સલમામેંસે એક શખ્સ જા રહા થા ઊસને લોગોંકો ફજરકીનમાઝ પળ્હતે વક્ત હાલતે રૂકુઅમેં દેખા ઔર વો એક રકઅત પળ્હ ચૂકે થે, ઉસને બુલંદ આવાઝસે કહા કી, કિબ્લા તબદીલ હો ચુકા હૈ, યે સુનકર વો લોગ ઇસી હાલતમેં કિબ્લે કી તરફ ફિર ગએ.

બાબ ૧૮૯ :- કબરોં પર મસ્જીદ બનાને ઊસ પર તસ્વીરેં રખને ઔર ઊસકો સજદહ કરને કી મુમાનિયત.

૧૦૮૩ : હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઊમ્મે હબીબા ઔર હજરત ઊમ્મે સલમા રદીઅલ્લાહો અન્હુમાને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે એક ગિરજાકા ઝિક્ર કિયા જીસે ઉન્હોંને હબશામેં દેખા થા ઔર ઊસમેં તસ્વીરે લગાઇ હુઇ થી.
રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,‘‘ઊન લોગોંકા યહી હાલ થા, જબ ઊનમેંસે કોઇ નેક આદમી મર જાતા તો વો ઉન કી કબ્રકો સજદાગાહ બના લેતે ઔર ઊસમે તસ્વીરેં લગાતે, યે લોગ અલ્લાહ ત્આલા કે નજદીક કયામત કે દિન સબસે બદત્તર લોગ હોંગે.’’

૧૦૮૪ : હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હા બયાન કરતા હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે વિસાલ કે વક્ત લોગ આપસે બાતેં કર રહે થે. હજરત ઊમ્મે હબીબા ઔર ઊમ્મે સલમા રદીઅલ્લાહો અન્હુમા ગિરજાકા ઝિક્ર કિયા, ઉસ કે બાદ બાકી હદીષ વૈસી હી હૈ જૈસી ઉપર ગુજરી.

૧૦૮૫ : હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હા બયાન કરતી હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી અજવાઝને એક ગિરજાકા ઝિક્ર કિયા જો (ઉન્હોંને)મુલ્ક હબ્શામેં દેખા થા. ઊસકા નામ મારિયહ થા. ઊસ કે બાદ બાકી હદીષ વૈસી હૈ જૈસી ઉપર ગુજરી.

૧૦૮૬ : ઊમ્મુલ મુઅમેનિન આએશય રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી અજવાઝને (રદીઅલ્લાહુ અન્હુમ) એક ગિરજાકા હાલ બયાન કિયા જો ઊન્હોંને જીસકો હબ્શાકે મુલ્કમેં દેખા થા ઊસકા નામ મારીયહ થા. ફિર જૈસે ઉપર ગુજરી હૈ વૈસી હી રિવાયત કી.

ઊમ્મુલ મુઅમેનીન આએશય રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ને ફરમાયા,‘‘ઊસ બીમારીમેં જીસ કે બાદ ફિર તંદુરસ્ત નહી હુએ, ‘‘લાનત કરે અલ્લાહ યહુદ ઔર નસારા પર કે ઊન્હોંને અપને પયગંબરોં કી (અલયહિસ્સલામ) કબરોં કો મસ્જીદેં બનાલી.’’

હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયાકે, અગર રસુલુલ્લાહકો ઇસ બાતકા ખયાલ ના હોતા. તો આપકી કબરે અનવર ખુલ્લી જગામેં હોતી. હુજરેમેં ના હોતી, મગર આપ ડરે કે લોગ કહીં આપકી કબ્રકો મસ્જીદ ના બના લેં.

૧૦૮૭ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,‘‘અલ્લાહ તબાહ કરે યહુદીઓંકો કે ઊન્હોંને અપને પયગંબરોં કી (અલયહિસ્સલામ) કબરોંકો મસ્જીદેં બનાલી.

૧૦૮૮ : અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ યહુદ ઔર નશારા પર લાઅનત કરે કે ઊન્હોંને અપને પયગંબરો કી કબરોંકો મસ્જીદ બના લિયા.

૧૦૮૯ : ઊબૈદુલ્લાહ બિન અબ્દુલ્લાહસે રિવાયત હૈ કે,હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અનહા ઔર હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા કી, જબ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા દુનિયાસે પરદા કરનેકા વક્ત કરીબ હુવા તો આપને અપને મુંહ પર ચાદર ડાલના શરૂ કિયા. જબ આપ બેચૈન હોતે તો ચાદરકો મુંહસે હટા દેતે ઔર ફરમાતે અલ્લાહકી લાઅનત હો યહુદો નસારા પર કે ઊન્હોંને અપને પયગંબરોં કી કબરોકો મસ્જીદ બના લિયા. આપ ઊન કે અફઆલસે ડરાતે થે.

૧૦૯૦ : હજરત-જુન્દુબ બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે વિસાલ કે પાંચ રોજ પહેલે સુના આપ ફરમાતે થે, ''મૈં અલ્લાહ કે સામને ઇન ચીઝોંસે બરી હોતા હું કે તુમમેંસે કીસીકો અપના ખલીલ બનાઉં, ક્યું કે અલ્લાહ ત્આલાને મુજે અપના ખલીલ બના લિયા હૈ. જૈસા હજરત ઇબ્રાહિમ અલયહિસ્સલામકો ખલીલ બનાયા થા ઔર અગર ઉમ્મતમેંસે કિસીકો ખલીલ બનાતા તો અબુ બક્ર કો ખલીલ બનાતા. સુનો, તુમમેંસે પહેલે લોગ અપને નબીયોં ઔર નેક લોગોં કી કબરોંકો સજદાગાહ બના લેતે થે. સુનો, તુમ કબરોંકો સજદાગાહ મત બનાના. મૈં તુમકો ઇસસે રોકતા હું.''

બાબ ૧૯૦ :- મસ્જીદ બનાને કે ફઝીલત ઔર ઊસકી તરગીબ.

૧૦૯૧ : અબ્દુલ્લાહ ખૌલાનીસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઊસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હોને જબ મસ્જીદે નબવીકો બનાયા તો ઉન્હોંને લોગોંકો ઇસ કે બારેમેં ચીમગોઇયાં કરતે સુના, આપને ફરમાયા,''તુમને ઇસ મસ્અલેમેં બહુત લે દે કી હૈ. હાલાં કી મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે સુના હૈ, જો શખ્શ અલ્લાહકી રઝા કે લિયે મસ્જીદ બનાએગા તો અલ્લાહ ત્આલા ઉસ કે લિયે જન્નતમેં એક ઘર બનાએગા.

૧૦૯૨ : મુહમ્મદ બિન લુબૈદસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઊસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હોને મસ્જીદ બનાનેકા ઇરાદા કિયા તો લોગોંને ઊસે બુરા સમઝા ઔર ઐસા ચાહા કે મસ્જીદકો અપને હાલ પર છોડ દે.

હજરત ઊસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે સુના હૈ આપ ફરમાતે થે, જો શખ્સ અલ્લાહ કે લિયે એક મસ્જીદ બનાએ તો અલ્લાહ ઉસ કે લિયે જન્નતમેં વૈસા હી એક ઘર બનાએગા.

બાબ ૧૯૧ :- રૂકુઅમેં ઘૂટનોં પર હાથોંકો રખના, ઔર તબ્લીકકા મન્સુખ હોના.

૧૦૯૩ : અસ્વદ ઔર અલ્કમાસે રિવાયત હૈ કે, હમ દોનોં અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ ઊન કે ઘરમેં ગએ, ઉન્હોંને પુછા,''કયા ઊન લોગોને નમાઝ પ‍ળ્હલી, તુમ્હારે પીછે?''(ઊસ દૌર કે અમીરોં કે બારેમેં પુછા)

હમને કહા,''નહીં.''

ઉન્હોંને કહા,''ઊઠો નમાઝ પળ્હલો ક્યું કે નમાઝકા વક્ત હો ગયા હૈ ઔર હમેં અઝાન ઔર ઇકામતકા હુકમ નહીં દિયા, હમ ઊન કે પીછે ખડે હો ગએ તો ઊન્હોંને હમારા હાથ પકડકર એકકો દાંઇ તરફ ઔર એકકો બાંઇ તરફ કર દિયા, જબ ઊન્હોંને રૂકુઅ કિયા તો હમને અપને ઘૂટનોં પર હાથ રખા ઊન્હોંને હમારે હાથોં પર હાથ મારા ઔર હથેલિયોંકો જોડ કર રાનોં કે દરમ્યાન રખા.

જબ નમાઝ પળ્હ ચૂકે તે ફર્માયા, અન કરીબ તુમ પર ઐસે ઊમરાઅ ઔર હુકકામ મુસલ્લત હોંગે જો નમાઝોંકો ઊન કે અવકાત કે મુતાબિક મુઅખ્ખર કર કે પઢેંગે ઔર વક્તકો બહોત તંગ કર દેંગે. જબ તુમ ઊનકો ઐસા કરતે પાઓ તો નમાઝકો અપને વક્ત પર પળ્હલો. ઔર ઊન કે સાથ દોબારા નફલ પળ્હલો, ઔર જબ તુમ તીન આદમી હો તો મિલકર નમાઝ પળ્હો, ઔર જબ તીનસે જ્યાદા હો તો તુમમેંસે એક શખ્શ ઇમામ હો જાએ, ઔર જબ રૂકુઅ કરો તો, અપને હાથોંકો રાનોં કે દરમિયાન મિલાકર રખો, ઔર ઝુકે (ઔર જૈસે કે યે મન્ઝર આંખો કે સામને હૈ) કે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને અપની ઊંગલિયાં કુછ કુશાદહ કર રખ્ખી હુઇ હૈ.

૧૦૯૪ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદ કે સાથસે રિવાયત હૈ કે, અલ્કમા ઔર અસ્વદસે ઐસી હી રિવાયત નકલ કી ગઇ હૈ,

૧૦૯૫ : અલ્કમા ઔર અસ્વદસે રિવાયત હૈ કે, વો દોનો હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ આએ ઔર આપને કહા,''કયા દૂસરે લોગ નમાઝ પળ્હ ચૂકે?''

ઊન્હોંને કહા,''હાં''

ફિર અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હો ઊન કે દરમિયાન ખડે હો ગએ, એકકો દાંઇ ઔર દૂસરેકો બાંઇ જાનીબ ખડા કિયા, ફિર રૂકુઅ કિયા, હમને અપને હાથોંકો ઘૂટનોં પર રખા, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદને હમારે હાથો પર (હાથ) મારા ઔર દોનોં હાથોંકો મિલાકર રાનોં કે દરમ્યાન રખા, જબ નમાઝ પળ્હ ચૂકે તો ફરમાયા,''રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઇસી તરહાં કિયા હૈ.''

૧૦૯૬ : હજરત મુસ્અબ બિન સઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ, મૈંને અપને વાલિદ કે પહલુમેં નમાઝ પળ્હી ઔર અપને દોનો હાથ ઘૂટનોં કે દરમ્યાન રખે, મેરે વાલીદ ને કહા, તુમ અપને દોનોં હાથ ઘૂટનોં પર રખલો.

વો ફરમાતે હૈં,ફિર મૈંને ફિરસે ઐસાહી કિયા, તો ઊન્હોને મેરે હાથોં પર મારા ઔર ફરમાયા,''હમ ઇસસે રોક દિયે ગએ હૈં,ઔર હમેં દોનોં હથેલિયાં ઘૂટનોં પર રખનેકા હુકમ

હુઆ હૈ.'' (યાને કે રૂકુઅમેં, ઊંગલિયોંકો મિલાકર રખના નહીં હૈ હથેલિયા ઠીક ઘૂટનોં પર રહે ઊંગલિયા ફૈલા કર રખી જાએ)

૧૦૯૭ : મુસ્અબ બિન સઅદસે એક ઔર રિવાયત ઐસી હી સનદસે મન્કુલ કી ગઇ હૈ.

૧૦૯૮ : મુસ્અબ બિન સઅદ બિન અબી વક્કાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રૂકુઅ કિયા ઔર દોનોં હાથોંકો મિલાકર રાનોં કે દરમિયાન રખ લિયા, મેરે વાલીદને કહા, ''પહેલે હમ ઐસે હી કરતે થે, લેકીન બાદમેં હમેં ઘૂટનોં પર હાથ રખનેકા હુકમ હુઆ.''

૧૦૯૯ : હજરત મુસ્અબ બિન સઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને અપને વાલીદ કે પહલુમેં નમાઝ પઢી, તો એક હાથ કી ઊંગલિયાં દૂસરે હાથમેં ડાલ કર દોનોં ઘૂટનોં કે દરમ્યાન રખલિયા, ઊન્હોંને મેરે હાથ પર (હાથ) મારા ઔર નમાઝ કે બાદ ફરમાયા,''પહેલે હમ ઐસા કરતે થે ફિર હમેં ઘૂટનોં પર હાથ રખનેકા હુકમ દિયા ગયા.''

બાબ ૧૯૨ :- નમાઝમેં એડિયોં પર બૈઠના.

૧૧૦૦ : તાઉસસે રિવાયત હૈ હમને હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે કદમોં પર બૈઠને કે મુતઅલ્લીક પૂછા,''ઊન્હોંને કહા, યે તો સુન્નત હૈ.''

હમને કહા, ''હમારા ખ્યાલ હૈ ઇસમેં મશક્કત હૈ.''

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''નહી યે તુમ્હારે નબી કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી સુન્નત હૈ.''

બાબ ૧૯૩ :- નમાઝમેં બાત કરના હરામ ઔર બાહત સાબિકાકો મન્સૂખ કરના.

હજરત મુઆવિયહ બિન હુકમ રદીઅલ્લાહો અન્હો રિવાયત કરતે હૈ કે, મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ નમાઝમેં શરીફ થા કે કીસી શખ્સકો જમાઅતમેં છીંક આઇ, તો મૈંને કહા, ''યરહમોકલ્લાહ.''

લોગોંને મુજે ઘૂરના શરૂ કર દિયા,મૈંને કહા,'' કાશ! યે (છીંકને વાલા) મર ચૂકા હોતા, તુમ મુજે ક્યું ઘૂર રહે હો !''

યે સૂનકર ઊન્હોંને રાનોં પર હાથ મારના શરૂ કર દિયા.જબ મૈંને સમઝા વો મુજે ખામોશ કરાના ચાહતે હૈં, તો મૈં ખામોશ હો ગયા.

રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ પર મેરે માં બાપ કુરબાન હોં, મૈંને આપ કે જૈસા સમઝાનેવાલા, ના તો આપસે પહેલે કીસીકો નહીં દેખા ના હી આપ કે બાદ. અલ્લાહકી કસમ ! આપને મુજે ના તો ઝિડકા, ના તો બુરા ભલા કહા, ના મારા.

નમાઝસે ફારિગ હોને કે બાદ આપને ફરમાયા,''નમાઝમેં બાતેં નહીં કરની ચાહિયે, નમાઝમેં સિર્ફ તસ્બીહ, તકબીર ઔર તિલાવત કરની ચાહિયે. (યા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઐસા હી કુછ કહા)''

મૈંને ફરમાયા,''યા રસુલુલ્લાહ મૈં દૌરે જાહિલીયત કે કરીબ ઔર અલ્લાહને મુજે દૌલતે ઇસ્લામસે સરફરાઝ ફરમાયા,''હમમેંસે બાઅઝ લોગ કાહિનોં કે પાસ જાતે હૈ.''

આપને ફરમાયા,''તુમ ઊન કે પાસ મત જાઓ.''

મૈંને અર્ઝ કિયા,''હમમેંસે બઅઝ લોગ બદશગુન લેતે હૈ.''

ફરમાયા,''યે ઊનકી મનઘડંત બાત હૈ તુમ ઉસસે દર પૈ મત લો.''

મૈંને ફિર અર્ઝ કિયા,''હમમેંસે કુછ લોગ અમ્લ, રમ્લ કરતે હૈ.''(જાયચા યા કુંડલી બનાના)

આપને ફરમાયા,''અંબિયાએ કિરામમેંસે એક નબીકો યે ઇલ્મ દિયા ગયા થા. જીસ શખ્સકા અમલ ઊસ કે મુતાબિક હો તો સહી હૈ.''

મુઆવીઆ બિન હકમને કહા મેરી એક લૌંડીથી જો અહદ ઔર જવાવિયહ (જગહોં પર) બકરીયા ચરાતી થી. એક દિન જબ મૈં વહાં પહોંચાતો દેખા કે એક ભેડિયા એક બકરીકો લે ગયા હૈ. આખિરકાર મૈં ભી ઇન્સાન હું મુજકો ભી ગુસ્સા આ જાતા હૈ. જૈસે ઉનકો આતા હૈ, ઊસે એક તમાચા મારા.મુજે અફસોસ હુઆ, મૈં રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પાસ હાજીર હુઆ ઔર અર્ઝ કિયા, '' યા રસૂલુલ્લાહ ! મૈં ઊસ લૌંડીકો આઝાદ ના કર દું ? ''

આપને ફરમાયા,''ઊસકો મેરે પાસ લેકર આઓ.''

મૈં ઊસકો આપ કે પાસ લે આયા,''આપને ઊસસે પૂછા, અલ્લાહ કહાં હૈ.''

ઊસને જવાબ દિયા,''આસમાન પર.''

આપને ફરમાયા,''મૈં કૌન હું ?''

ઉસને જવાબ દિયા,''અલ્લાહ કે રસૂલ.''

આપને ફરમાયા,''ઇસકો આઝાદ કરદો યે મુઅમીના હૈ.''

૧૧૦૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઇસી તરહાં કી રિવાયત મન્કુલ હૈ

૧૧૦૩ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ જમાના એ રિસાલતમે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો હાલતે નમાઝમેં સલામ કર લિયાં કરતે થે. ઔર આપ હમેં સલામકા જવાબ ભી દેતે થે. જબ હમ નજજાશી કે યહાંસે લૌટકર આએં ઔર આપકો (હાલતે નમાઝમેં) સલામ કિયા તો આપને જવાબ નહીં દિયા.

હમને અર્ઝ કિયા,''યા રસૂલુલ્લાહ ! હમ પહેલે સલામ અર્જ કરતે થે તો આપ જવાબ દેતે થે.''

આપને ફરમાયા,''નમાઝમેં સિર્ફ નમાઝ હી કી તરફ મશ્ગુલ રહેના ચાહિયે.''

૧૧૦૪ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે યહી હદીષસે રિવાયત હૈ જીસમેં ઉપર ગુજરી હુઇ ઇબારત મન્કુલ હૈ.

૧૧૦૫ : હજરત ઝૈદ બિન અરકમ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,'' પહેલે હમ નમાઝમેં બાતેં કિયા કરતે થે, હર એક શખ્સ અપને પાસવાલેસે નમાઝમેં બાત કરતા થા. હત્તા કે યે આયત નાઝિલ હુઇ, વ કુમુલિલ્લાહ કાનેતીન....(સુર-એ- બકર : ૨ : ૨૩૮) ઇસકે બાદ હમેં (નમાઝમેં) ખામોશ રહેનેકા હુકમ દિયા ગયા.બાતેં કરનેસે રોક દિયા ગયા.''

૧૧૦૬ :: ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે યહી હદીષસે રિવાયત હૈ જીસમેં ઉપર ગુજરી હુઇ ઇબારત મન્કુલ હૈ.

૧૧૦૭ : હજરત જાબીર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ખિદમતમેં હાજીર હુઆ, ઊસ વક્ત આપ સવારી પર નિફલ પઢ્હ રહે થે.

હજરત જાબિર ફરમાતે હૈ કે, મૈંને આપકો સલામ કિયા આપને ઇશારેસે જવાબ દિયા. નમાઝસે ફારિગ હોને કે બાદ આપને મુજે બુલાકર ફરમાયા,''તુમને અભી મુજે સલામ કિયા, હાલાં કી મૈં નમાઝ પઢ્હ રહા થા ?''

હજરત જાબીર કહતે હૈ ઊસ વક્ત આપકા ચહેરા મશ્રીક (પૂરબ) કી તરફ થા.

૧૧૦૮ : હજરત જાબીર બિન અબ્દુલ્લાહ ફરમાતે હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ બનુ મુશ્તલીક કી તરફ જા રહે થે, રાસ્તેમેં આપને મુઝે કીસી કામસે ભેજા. જબ મૈં લૌટ કર આપ કે પાસ આયા તો આપ અપને ઊંટ પર નમાઝ પઢ્હ રહે થે મૈંને બાત શરૂ કી તો આપને હાથસે ઇશારા કિયા. ઊસ વક્ત આપ કુરઆન પઢ્હ રહે થે. ઔર સરસે (સજદે ઔર રૂકુઅકા) ઇશારા કરતે થે. નમાઝસે ફારિગ હોને કે બાદ આપને ફરમાયા,''જીસ કામ કે લિયે ભેજા થા તુમને ઊસકા ક્યા કિયા? ક્યુંકી નમાઝમે મશ્ગુલ હોને કી વજહસે મૈં તુમ્હારી બાતકા જવાબ નહીં દે શકા. નેઝસે રિવાયત હૈ કે, અબુ ઝુબૈરને બતાયા કે બની મુશ્તલકકા રૂખ કઅબે કી તરફ નહીં થા.''

૧૧૦૯ : હજરત જાબીર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ એક સફરમેં થે. આપને મુજે કિસી કામસે ભેજા. જબ મૈં લૌટકર આયા તો આપ અપને ઊંટ પર નમાઝ પઢ્હ રહે થે ઔર આપકા મુંહ કિબ્લે કી તરફ નહી થા. મૈંને સલામ કિયા તો આપને જવાબ નહીં દિયા. નમાઝસે ફારીગ હોને કે બાદ આપને ફરમાયા,''મૈંને જવાબ સિર્ફ ઇસ વજહસે નહીં દિયા કે મૈં નમાઝ પઢ્હ રહા થા.''

૧૧૧૦ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ ફરમાતે હૈ કે, એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત જાબીર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મન્કુલ હૈ.

બાબ ૧૯૪ :- નમાઝમેં શયતાન પર લાનત કરના ઊસસે પનાહ માંગના ઔર અમલે કલીલકા જાઇઝ હોને કે બયાન મેં.

૧૧૧૧ : હજરત અબુ હુરૈરહસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા કલ રાતકો એક જબરદસ્ત જીન્ન મેરી તરફ બઢા થા. તા કે મેરી નમાઝ તોડ દે. લેકીન અલ્લાહ ત્આલાને ઊસે મેરે કાબુમેં કર દિયા. મૈંને ઊસકા ગલા ઘોંટ દિયા આરૈ ઇરાદા કિયા કે મસ્જીદ કે સુતુનોંમેંસે કીસી એક કે સાથ બાંધ દું તા કે સુબ્હ હોતે હી તુમ સબ ઊસે દેખ લો, ફિર મુઝે અપને ભાઇ સુલયમાન કી (અલયહિસ્સલામ) યે

દુઆ યાદ આઇ ''અય અલ્લાહ મુજે મુઆફ ફરમા દે ઔર મુજે ઐસી સલ્તનત દે જો મેરે બાદ કીસી ઔર કો ના મિલે.''

ફિર અલ્લાહને ઉસ જીન્નકો નાકામ વ નામુરાદ લૌટા દિયા

૧૧૧૨ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્આલા અલયહ કે મુતાબિક એક ઔર રિવાયત દૂસરી સનદસે ઇસી તરહાં મનકુલ હૈ.

૧૧૧૩ : હજરત અબુ દરદા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ નમાઝ શરૂ કરને કે બાદ યે કલેમાત ફરમા રહે થે. 'અઊઝુ-બિલ્લાહે મિન્ક' ફિર ફરમાયા '' મૈં તુજ પર તીન બાર અલ્લાહકી લઅનત ભેજતા હું'' ફિર અપના દાહિના હાથ બઢાયા. જૈસે કોઇ ચીઝ પકડ રહે હો. જબ આપ નમાઝસે ફારીગ હુએ તો હમને અર્ઝ કિયા,''યા રસૂલુલ્લાહ ! હમને આજ આપસે નમાઝમેં ઐસે કલેમાત સુને જો પહેલે ના સુને થે. ઔર આપકો નમાઝમેં હાથ બઢાતે હુએ ભી દેખા.''

આપને ફરમાયા,''અલ્લાહકા દુશ્મન ઇબ્લીસ, (અયાઝોબિલ્લાહ) મેરા મુંહ જલાને કે લિયે અંગારે લેકર આયા તો મૈંને તીન બાર કહા, અઊઝોબિલ્લાહે મિન્ક ફિર તીન બાર કહા મૈં તુજ પર અલ્લાહ ત્આલા કી લઅનત ભેજતા હું વો પીછે નહીં હટા, બિલ આખિર મૈંને ઉસે પકડનેકા ઇરાદા કિયા. ખુદારા અગર મુજે સુલયમાન અલયહિસ્સલામ કી દુઆકા ખયાલ ના હોતા તો વો સુબ્હ તક બંધા રહેતા.

બાબ ૧૯૫ :- નમાઝકી હાલતમેં બચ્ચોંકો ઊઠાના જાઇઝ હોના. જબતક ઊન કે કપડોસે નજાસત સાબિત ના હો પાક હોના ઔર અમલે કલીલસે નમાઝકા બાતિલ ના હોના.

૧૧૧૪ : હજરત અબુ કતાદહસે રિવાયત હૈ (રદીઅલ્લાહો અન્હો) કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ. નમાઝ પઢહ રહે થે ઔર આપ અપની નવાસી અમામા બિન્તે ઝયનબ (રદીઅલ્લાહો અન્હા)કો જો અબુલ આસ કી બેટી થી ઊઠાએ હુએ થે. આપ હાલતે કયામમેં ઊન્હેં ઊઠા લેતે ઔર આપ સજદા કરતે તો ઊન્હેં જમીન પર બિઠા દેતે.

૧૧૧૫ : હજરત અબુ કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને દેખા, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ નમાઝ પઢહા રહે હૈ ઔર અમામા બિન્તે અબીલ આસ, આપ કે કન્ધે પર થી જબ આપ રૂકુઅમેં જાતે તો આપ ઊન્હેં ઊતાર દેતે ઔર જબ સજદેસે ઊઠતે તો ફિર ઊઠા લેતે.

૧૧૧૬ : હજરત અબુ કતાદહ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને દેખા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ નમાઝ પઢહા રહે હૈ ઔર અમામા બિન્તે આસ રદીઅલ્લાહો અન્હા આપકી ગરદન પર હૈ. જબ આપ સજદા કરતે તો ઊનકો બૈઠા દેતે.

૧૧૧૭ : હજરત અબુ કતાદહ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ મસ્જીદમેં બૈઠે હુએ થે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ તશરીફ

લાએ... ઈસ કે બાદ વૈસી હી હદીષ હૈ જૈસી ઉપર ગુજરી, અલબત્તા ઊસમેં ઇતના ઝિક્ર નહીં હૈ કે, ઊન્હોંને લોગોં કી ઈમામત કી.

બાબ ૧૯૬ :- નમાઝમેં જરૂરત કી બિના પર એક દો કદમ ચલના ઔર ઈમામકા મુકતદીયોંસે બુલંદ જગહ પર હોના દુરૂસ્ત હૈ.

૧૧૧૮ : હજરત અબુ હાઝીમસે રિવાયત હૈ કે, કુછ લોગ સહલ બિન સાઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ આએ ઔર મિમ્બરે નબવી કે બારેમેં ઝગડા કરને લગે કે વો કીસ લકડીકા બના હુવા થા. હજરત સહલ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા ખુદા કી કસમ મૈં જાનતા હું કે વો મિમ્બર કીસ લકડીકા બના હુઆ થા. ઔર ઊસે કીસને બનાયા થા. ઔર મુજે વો વક્ત યાદ હૈ જબ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ પહેલીબાર રૌનક અફરોઝ હુએ થે.

હજરત અબુ આઝીમ કહેતે હૈં મૈને કહા, ''અય અબુલ અબ્બાસ આપ યે વાકેઆ બયાન કિજીએ.''

ઊન્હોંને ફરમાયા,''રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક ઔરત કે પાસ કાસીદ ભેજા. (અબુ આઝીમસે રિવાયત હૈ કે,હજરત સહલને ઊસ ઔરતકા નામ ભી બતાયા થા)

રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયાકે,''તુમ અપને લડકેસે કહો કે મેરે લિયે લકડીકા મિમ્બર બના દે જીસ પર બૈઠકર મૈં લોગોંસે ખિતાબ કરૂં.''

ઊસ લડકેને તીન સીઢીયોંકા ઝાંવ કી લકડીકા મિમ્બર એક મિમ્બર બના દિયા. રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે હુકમસે વો મિમ્બર ઊસ જગહ રખ દિયા ગયા. મૈંને દેખા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઊસ પર ખડે હો કર તકબીર કહી ઔર લોગોંને ભી આપ કે ઇકતેદામેં તકબીર કહી,ઔર આપ મિમ્બર પર થે. ફિર આપને રૂકુઅસે સર ઊઠાયા, ઊલ્ટે પાંવ નીચે ઊતર કર મિમ્બર કી જળમેં સજદા કિયા, ફિર મિમ્બર પર ખડે હો ગએ હત્તા કી નમાઝ પુરી કરદી. ઈસ કે બાદ લોગોંસે મુત્તવજજેહ હોકર ફરમાયા,''અય લોગો ! મૈંને યે કામ ઇસલિયે કિયા, તાકે તુમ મેરી ઇકતેદા કરો ઔર મેરી નમાઝકો જાનલો.''

૧૧૧૯ : ઈમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહને એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મનકુલ કી હૈ.

બાબ ૧૯૭ :- નમાઝમેં કોખ પર હાથ રખને કી મના હે.

૧૧૨૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને કોંખ પર હાથ રખકર નમાઝ પળહનેસે મના ફરમાયા.

બાબ ૧૯૮ :- નમાઝમેં કંકરીયા હટાને ઔર મિટ્ટી સાફ કરને કી કરાહત.

૧૧૨૧ : હજરત મુઅિક્કીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને સજદાગાહસે કંકરીયા હટાને કે બારેમેં ફરમાયા,''અગર તુમ્હે ઐસા કરના હી પડે તો એક બાર કરો.''

૧૧૨૨ :હજરત મુઅિક્કીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, સહાબાને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે નમાઝમેં કંકરીયોં કે બારેમેં પુછા, ફિર ફરમાયા,''એક બાર.''

૧૧૨૩ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહને હજરત મુઅકકીબ એક ઔર સનદસે ઐસી હદીષ બયાન કી હૈ.

૧૧૨૪ : હજરત મુઅિકકીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને સજદા ગાહસે મીટ્ટી બરાબર કરનેવાલે શખ્સસે ફરમાયા,''અગર તુમ્હેં ઐસા કરના હી પડે તો એક બાર કરો.''

બાબ ૧૯૯ :- મસ્જીદમેં થુંકને કી મુમાનીઅત

૧૧૨૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત કરતે હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલમને કિબ્લા કી જાનીબ દિવારમેં થુંક લગા હુઆ દેખા.

આપને ઊસે ખુરચ ડાલા. ફિર લોગોં કી તરફ મુતવજેહ હોકર ફરમાયા,''જબ તુમ નમાઝમેં હો તો, અપને સામને ના થુંકો ક્યું કે અલ્લાહ ત્આલા નમાઝ કે વક્ત નમાઝી કે સામને હોતા હૈ.

૧૧૨૬ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહને દિગર કઇ અસ્નાદસે ઇન કે મિસ્લ અહાદિષ બયાન કી હૈ.

૧૧૨૭ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને કિબ્લા કી જાનીબ મસ્જીદમેં બલગમ દેખા. ફિર આપને ઊસે કંકરીસે ખુરચ ડાલા ફિર આપને દાંઇ જાનીબ યા સામને થુકનેસે મના ફરમાયા ઔર બાંઇ જાનીબ યા કદમ કે નીચે થુકને કી ઇજાજત દી.

૧૧૨૮ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહને એક ઔર સનદકા ઝિક્ર કર કે ફરમાયા કે ઇસસે ભી યહી હદીષ મરવી હૈ.

૧૧૨૯ હજરત ઊમ્મુલ મુઅમેનીન આએશહ સિદ્દીકા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,નબીએ કરીમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને કિબ્લા કી જાનીબ, દિવારમેં, થુંક યા, રીંટ યા બલગામ દેખા તો ઊસે ખૂરચ ડાલા.

૧૧૩૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હો બયાન ફરમાતે હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને કિબ્લા કી જાનીબ મસ્જીદમેં થુંક દેખા તો લોગોંસે મુતવજજેહ હોકર ફરમાયા,''તુમ લોગ કયા કરતે હો ! એક શખ્સ અપને રબ કી તરફ મુંહ કર કે ખડા હોતા હૈ ફિર અપને સામને થુંકતા હૈ. કયા તુમ લોગ યે પસંદ કરતે હો કે કોઇ

શખ્સ તુમ્હારે સામને ખડા હોકર તુમ્હારે સામને થુંક દે ? જબ તુમમેંસે કીસીકો થુકના હો તો બાંઇ તરફ કદમ કે નીચે થુ કે યા કપડેમેં થુક કર ઊસે સાફ કરે.''

૧૧૩૧ : ઇમામ મુસ્લિમસે રિવાયત હૈ કે,ઇસ કે મિસલ ઔર અસનાદસે ભી મરવી હૈ, એક સનદમેં યે ઇજાફા હૈ કે, હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, ગોયા કે મૈં દેખતા થા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ થુકકો કપડેમેં મલ દેતે થે.

૧૧૩૨ : હજરત અનસ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,'' તુમમેંસે કોઇ શખ્સ જબ નમાઝ પઢતા હૈ તો વો અપને રબ કી મુનાજાતમેં મશ્ગુલ હોતા હૈ. ઇસલિયે અપને સામને ઔર દાયી તરફ ના થુંકે. હાં બાઇ જાનીબ યા કદમ કે નીચે થુંક શકતા હૈ.''

૧૧૩૩ : હજરત અનસ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''મસ્જીદમેં થુંકના ગુનાહ હૈ ઔર ઊસકા કફ્ફારા ઊસકો દફન કર દેના હૈ.''

૧૧૩૪ : શુઅબાસે રિવાયત હૈ મૈંને હજરત કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મસ્જીદમેં થુકને કે બારેમેં દરયાફત કિયા. ઊન્હોંને કહા,મૈંને અનસ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે સુના વો ફરમા રહે થે કે, '' મસ્જીદમેં થુકના મના હૈ ઔર ઉસકા કફ્ફારા, ઊસકો દફન કરના હૈ.''

૧૧૩૫ : હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હજરત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુજ પર મેરી ઊમ્મત કે અચ્છે ઔર બુરે તમામ આમાલ પેશ કિયે ગએ, મૈંને ઊન કે સચ્ચે આમાલ મેં, રાસ્તેમેં ઇઝા દેનેવાલી ચીજોંકા હટાના દેખા ઔર બુરે આમાલમેં મસ્જીદમેં વો થુંક દેખા જીસકો દફન ના કિયા ગયા હો.''

૧૧૩૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન સખીર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ નમાઝ પઢી. મૈને દેખા આપને થુકા ઔર ઊસે બાયેં જુતેસે ઘીસ ડાલા.

૧૧૩૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન સખીર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ઉન્હોંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ નમાઝ પઢી. આપને થુકા ઔર ઊસે અપને બાંયે જુતેસે ઘીસ ડાલા.

બાબ ૨૦૦ :- જુતે પહન કર નમાઝ પઢનેકા જવાઝ.

૧૧૩૮ : સઇદ બિન ઝૈદસે રિવાયત હૈ કે,મૈંને અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહા અન્હોસે દરયાફત કિયા કે 'કયા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જુતે પહન કર નમાઝ પઢતે થે ?'

ઉન્હોંને કહા,''હાં.''

૧૧૩૯ : ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહ એક ઔર સનદસે ભી હસ્બે સાબિક હદીષ હોનેકો કહેતે હૈં.

બાબ ૨૦૧ :- બેલ બૂટે દાર કપડોંમેં નમાઝકી કરાહત.

૧૧૪૦ : હજરત આએશા સીદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હા બયાન કરતી હૈ કે, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને એક નક્શીદાર ચાદરમેં નમાઝ પળ્હી. ફિર ફરમાયા,''ઇસ ચાદર કે નકુશ મેરી ઇલ્હાકમે ખલલ અંદાજ હોતે હૈં,યે ચાદર અબુ જહમકો દે દો ઔર ઊસકી ચાદર મુજે લા કર દો.

૧૧૪૧ : હજરત આએશહ સિદ્દીકહસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ એક નક્શીદાર ચાદર ઓઢ કર નમાઝ પળ્હને લગે, નમાઝમેં આપકી નજર ઊસ કે નકુશ પર પડી. નમાઝસે ફારીગ હોકર ફરમાયા,''યે ચાદર અબુ જહીમ બિન હુઝૈફહ કે પાસ લે જાઓ ઔર ઊનકી ચાદર મુજે લા કર દો ક્યું કી ઇસ ચાદરને મેરી તવજ્જોમેં ખલલ ડાલ દિયા.''

૧૧૪૨ : હજરત આએશા રદીઅલ્લાહ બયાન કરતી હૈ કે, આપ કે પાસ એક નાકેશીન ચાદરથી જીસ કે નકુશ કી વજહસે આપકી તવજ્જોમેં ખલલ હોતી થી. આપને વો ચાદર અબુ જહીમકો દે દી ઔર ઊનસે સાદા ચાદર લે લી.

બાબ ૨૦૨ :- ખાને કે વક્ત નમાઝકી કરાહત.

૧૧૪૩ : હજરત અનસ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અગર નમાઝકી ઇકામત કે વક્ત શામકા ખાના તૈયાર હો તો પહેલે ખાના ખા લો.''

૧૧૪૪ : હજરત અનસ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ મગરીબ કી નમાઝ ખડી હોને લગે ઔર શામકા ખાના તૈયાર હો તો પહેલે ખાના ખાલો, ખાનેસે પહેલે નમાઝ ના પઢો.

૧૧૪૫ : એક ઔર સનદસે ભી હજરત અનસ કી ઐસી હી રિવાયત મનકુલ હૈ

૧૧૪૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કીસી કે સામને શામકા ખાના રખ દિયા જાએ ઔર જમાઅત ભી ખડી હો જાએ, તો વો પહેલે ખાના ખાએ ઔર ખાને કી ફરાગતસે પહેલે નમાઝ કે લિયે જલ્દી ના કરે.''

૧૧૪૭ : એક ઔર સનદસે ભી હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકી ઐસીહી રિવાયત મનકુલ હૈ.

૧૧૪૮ :ઇબ્ને અબી અતિકસે રિવાયત હૈ કે, મૈં ઔર કાસીમ બિન મુહમ્મદ હજરત આએશાહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે એક હદીષ બયાન કરને લગે. કાસીમ બીન મુહમ્મદ બહોત બાતુની થે.

હજરત આએશા રદીઅલ્લાહો અન્હાને ઊનસે ફરમાયા,''કયા બાત હૈ તુમ ઇસ ભતીજે કી તરહાં બાત કયું નહીં કરતે ? મૈં જાનતી હું તુમ કહાંસે આએ હો, ઇસે ઇસકી માં ને અદબ શિખાયા હૈ ઔર તુમ્હેં તુમ્હારી માં ને''

યે સુનકર કાસીમ રંજીદા હુએ ઔર હજરત આએશાહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે અપને રંજકા ઇજહાર ભી કિયા,

કાસીમને જબ દેખા હજરત આએશાહ દસ્તરખ્વાન લગા રહી હૈ તો વો ઊઠ કર ખડે હો ગએ,

હજરત આએશાહને પૂછા,''કહાં જા રહે હો''

કહને લગે,''નમાઝ પળ્હને.''

હજરત આએશહને ફરમાયા,''બૈઠ જાઓ.''

વો કેહને લગે,''મૈં નમાઝ પળ્હને જા રહા હું.''

હજરત આએશહને દૂસરી બાર ફરમાયા,''અય, બેવફા ! બૈઠ જા, મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે સુના હૈ આપને ફરમાયા,''ના ખાને કે વક્ત નમાઝ પઢો, ના હાજતે જરૂરીયહ કે વક્ત.''

૧૧૪૯ : એક ઔર સનદસે ભી હજરત આએશાહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે ઐસી હી રિવાયત મનકુલ હૈ

બાબ ૨૦૩ :- લહસુન યા કોઇ ઔર બદબુદાર ચીજ ખાકર મસ્જીદમેં જાને કી કરાહત.

૧૧૫૦ : હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ગઝવએ ખૈબરમેં ફરમાયા,''જો ઇસ દરખ્ત યાને લહસૂનસે ખાએ વો મસ્જીદમેં ના આએ.''

૧૧૫૧ : હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા જો શખ્સ ઇસ તરહા કી ખાને લહસૂનકો ખાએ વો ઊસ વક્ત તક હમારી મસ્જીદ કે કરીબ ના આએ જબતક ઊસ કે મુંહસે બદબુ ના ચલી જાએ.

૧૧૫૨ : ઇબ્ને સુહૈબસે રિવાયત હૈ કે, હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે લહસુન કે બારેમેં પૂછા ગયા તો ઊન્હોંને કહા, રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઇર્શાદ ફરમાયા,''જો ઇસ દરખ્તસે ખાએ વો ના હમારે કરીબ આએ ઔર ના હમારે સાથ નમાઝ પળ્હે.''

૧૧૫૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહ અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો ઇસ દરખ્તસે ખાએ વો ના તો હમારી મસ્જીદ કે કરીબ આએ ઔર ના હમેં લહસૂન કી બુ સે તકલીફ દે.''

૧૧૫૪ : હજરત જાબીર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને પ્યાઝ ઔર લહસૂન ખાનેસે મના ફરમાયા,''હમને જરૂરતસે મગલુબ હોકર ખા લિયા તો રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ને ફરમાયા,''જો ઇન બદબુદાર દરખ્તેંસે ખાએ વો હમારી મસ્જીદોં કે કરીબ ના આએ ક્યું કે ફરીશ્તોંકો ઊન ચીજોસે તકલીફ હોતી હૈ જીનસે ઇન્સાનોંકો તકલીફ હોતી હૈ.''

૧૧૫૫ : હજરત જાબીર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્સ પ્યાઝ યા લહસુન ખાએ વો હમસે અલગ રહે, યા હમારી મસ્જીદમેં અલાહિદા રહે. ઉસે ચાહિયે કે અપને ઘર બૈઠે.''

એક મરતબા આપકી ખિદમતમેં એક પતીલી લાઇ ગઇ જીસમેં તરકારી થી. આપને ઉસમેં બદબુ મહેસુસ કી, આપને ઊસ તરકારી કે બારેમેં દરયાફ્ત કિયા. આપકો ઇસ કે બારેમેં બતાયા ગયા આપને કીસી સહાબી કે પાસ ઊસે ભેજનેકા હુકમ દિયા. ઉસ સહાબીને આપકી કરાહતકી વજહસે ઉંસે ના પસંદ કિયા, આપને ફરમાયા,''તુમ ખા શકતે હો, ક્યું કે મૈં બિલ-અમૂમ ઇન્સે (ફરિશ્તો સે) કલામ કરતા રહતા હું જીસસે તુમ મહવે ગુફ્તગુ (બાતચીત) નહીં રખતે.

૧૧૫૬ : હજરત જાબીર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલુલ્લાહ નબીએ કરીમ સલલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ ઇસ લહસૂનકો ખાએ વો હમારી મસ્જીદ કે કરીબ ના આએ ક્યું કી ફરીશ્તોંકો ભી ઊન ચીજોંસે ઇજા પહોંચતી હૈ જીન ચીજોંસે ઇન્સાનોંકો ઇજા પહોંચતી હૈ.''

૧૧૫૭ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મનકુલ હૈ.

૧૧૫૮ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ લૌટે ના થે હત્તા કે ખયબરકા કિલા ફતહ હો ગયા, ઊસ રોજ હમ અસ્હાબે રસુલ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ભૂખ કી વજહસે લહસૂન કે પૌદ્યૌ પર ટૂટ પડે ઔર હમને ખૂબ શૈરાબ હોકર લહસૂન ખાયા, ફિર હમ મસ્જીદ કી તરફ ગએ.

રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને બદબૂ મહસૂસ કી તો ફરમાયા,''જીસ શખ્સને ઇસ ખબીસ દરખ્તસે કુછ ખાયા હો વો હમારી મસ્જીદ કે કરીબ ના આએ.''

લોગોંને કહા,''લહસૂન હરામ હો ગયા.''

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ તક યે બાત પહોંચી તો આપને ફરમાયા'' અય લોગો !!મૈં અલ્લાહ ત્આલા કી હલાલ કી હુઇ ચીજકો હરામ નહીં કર શકતા, લેકીન મૈં લહસૂન કી બુ કો નાપસંદ કરતા હું.''

૧૧૫૯ : અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક મરતબા રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા અપને સહાબા કે સાથ એક પ્યાઝ કે ખેતસે ગુજર હુઆ. ઊન લોગોંમેંસે કુછ ને ખેતમેં જાકર પ્યાઝ ખા લી ઔર કુછને નહીં ખાઇ. આપને ઊન લોગોંકો બુલાયા, જીન્હોંને પ્યાઝ નહીં ખાઇ થી. ઔર ઊનકો મુખ્તસર કર દિયા જીન્હોંને પ્યાઝ નહીં ખાઇ થી, યહાં તક કી ઉસકી બુ ખત્મ હો ગઇ.

૧૧૬૦ : હજરત ઊમર ઇબ્ને ખત્તાબ રદીઅલ્લાહો અન્હોને જુમ્આ કે ખુત્બેમેં રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઔર અબુ બક્ર સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોકા ઝીકર કિયા ઔર ફરમાયા,''મૈંને ખ્વાબ દેખા હૈ કે, એક મુર્ગેને મુજે તીન ઠુંગે મારે, મેરે ખયાલમેં ઇસકી તાબીર સિર્ફ યે હૈ કે, મેરી મૌત કરીબ આ ગઇ હૈ, બઅઝ લોગોંસે રિવાયત હૈ કે,તુમ કિસીકો

અપના ખલીફા મુકર્રર કરદો, અલ્લાહ ત્આલા અપને દીન, જનાબ રિસાલત મઆબ કી શરીઅત ઔર આપકી ખિલાફતકો જાયેઅ નહીં હોને દેગા.અગર મેરી મૌત જલ્દી આ ગઇ તો ઇન છે હજરાતમેસે કીસીકો ખલીફા મુન્તખબ કર લેના. જીનસે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ તા ઉમર રાજી રહે. (યે છે લોગ, હજરત ઊસ્માન, હજરત અલી, હજરત તલ્હા, હઝરત ઝુબૈર, હજરત સાઅદ બિન અબી વકકાસ ઔર અબ્દુરહેમાન બિન ઔફ રદીઅલ્લાહુ અન્હુમ હૈ)

આપને મઝીદ યે ભી ફરમાયા,‘‘ મેરા ખયાલ હૈ જીન લોગોસે મૈંને દીને ઇસ્લામ કે લિયે જિહાદ કિયા હૈ વો લોગ ઇસ ખિલાફત પર તાનાઝન હોંગે. અગર ઊન્હોંને ઐસા કિયા તો વોહ અલ્લાહ ત્આલા કે દુશ્મન, ગુમરાહ ઔર કાફિર હૈ. મુજ પર કલાલહકા મસ્અલા જીંદગી ભર મુન્કશીફ નહીં હુઆ.’’(કલાલહ બિના વારીસ,બિના માં બાપ કે જો ગુજર જાએ ઐસા શખ્સ)

મૈંને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે કલાલહ કે બારેમેં જીતને સવાલ કિયે હૈ ઊતને કીસી ઔર મસ્અલે કે બારેમેં નહીં કિયે ઔર આપને અપની ઊંગલી મેરે સીનેમેં માર કર ફરમાયા,‘‘અય ઊમર ! કયા તુમ્હારી તસલ્લી સુરએ નિશા કી ઊસ આખરી આયતસે નહીં હુઇ જો ગરમીયોંમે નાઝીલ હુઇ હૈ ?’’

અગર મૈં જીન્દા રહા તો કલાલહ કી ઐસી તફસીર કર જાઊંગા જીસકી મદદસે આનેવાલી નસ્લે ઊસ કે બારેમેં ફૈસલા કરેંગી. ખ્વાહ ઊન્હોંને કુરઆન મજીદ પળ્હા હો યા નહીં.

અય અલ્લાહ મૈં તુજે ગવાહ બનાકર કહતા હું, મૈંને શહરોંમે હુકકામ ઇસ લિયે મુકર્રર કિયે થે કે વો લોગોં કે દરમ્યાન ઇન્સાફ કરે. ઊન્હેં દીન કી બાતેં શિખાએ, નબી અલયહિસ્સલામ કી સુન્નતકી તાલીમ દે,માલ તકસીમ કરેં, ઓર જીસ મસ્અલેમેં ઉંન્હે દુશ્વારી હો, તો મેરે સામને રજુ કરેં. અય લોગો ! (તુમ) લહસૂન ઔર પ્યાઝ કે પૌદ્યોંસે ખાતે હો, હાલાંકી મૈં ઉંન્હેં ખબીસ હી સમજ્તા હું. મુજે યાદ હૈ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે જમાનેમેં જીસ શખ્સકે મુંહસે ઇસકી બદબુ આતી ઊસે હુકમ દેતે કે વો મસ્જીદસે નિકલ કર બકીઅકી તરફ ચલા જાએ, લેહાઝા જો શખ્સ ઇસે ખાના ચાહે વો ઉંસે પકા કર બદબુ ખતમ કરકે ખાએ.

૧૧૬૧ : ઇસી સનદસે કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી ભી હદીષ રિવાયત હૈ

બાબ ૨૦૪ :- મસ્જીદમેં ગુમશુદા ચીજ કી તલાશ કરને કી મુમાનીઅત

૧૧૬૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,‘‘જો શખ્સ બઆવાઝે બુલંદ કીસી શખ્સકો મસ્જીદમેં અપની ગુમશુદા ચીજ તલાશ કરતે હુઆ સુને તો કહે ‘‘ અલ્લાહ કરે તેરી ચીજ ના મિલે. કયું કે મસાજીદ ઇસ લિયે નહીં બનાઇ ગઇ હૈ.’’

૧૧૬૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઇસી તરહાં કી રિવાયત મનકુલ હૈ.

૧૧૬૪ : હજરત બુરૈદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્સને મસ્જીદમેં એલાન કર કે કહા, ''સુર્ખ ઊંટ કૌન લે
ગયા હૈ?''
નબી કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''તુજે ના મિલે'' મસાજીદ સિર્ફ ઉન્હીં કામોં કે લિયે હૈં જીન કે લિએ બનાઇ ગઇ હૈ.
૧૧૬૫ : હજરત બુરૈદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે નમાઝસે ફારીગ હોને કે બાદ એક શખ્સને કહા, ''સુર્ખ ઊંટ કૌન લે ગયા હૈ?'' રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસ્સલમને ફરમાયા,'''તુજે ના મિલે' મસાજીદ સિર્ફ ઉન્હીં કામોં કે લિયે હૈ જીન કે લિયે બનાઇ ગઇ હૈ.
૧૧૬૬ : હજરત બુરૈદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને નમાઝ પઢને કે બાદ એક દેહાતી સહાબી મસ્જીદ કે દરવાજે કે અંદર દાખિલ હુઆ. સિવા ઇસ કે બાકી હદીષ વૈસી હૈ જૈસી ઉપર ગુજરી.

બાબ ૨૦૫ : સજદહ સહવકા બયાન

૧૧૬૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્સ, નમાઝ પઢતા હૈ તો શયતાન ઉસ પર ખિલ્લત-મિલ્લત ઔર મુસ્તબા કર દેતા હૈ હત્તા કે ઉસે યાદ નહી રહેતા કે ઉસને કીતની રકઅતેં પઢી, જબ તુમમેંસે કીસી શખ્સકો યે અમ્ર પેશ આએ તો વો બૈઠ કર દો સજદહ સહવ કરે.''
૧૧૬૮ : એક ઔર સનદસે ભી ઇસી તરહાં કી રિવાયત મનકુલ હૈ.
૧૧૬૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જબ અઝાન હોતી હૈ તો શયતાન પીઠ ફેરકર ગોઝ મારતા હુઆ ભાગતા હૈ, તા કે અઝાન ના સુન શકે, અઝાન કે બાદ ફિર આ જાતા હૈ ઔર જબ તકબીર હોતી હૈ તો ફિર ભાગતા હૈ, તકબીર કે બાદ આકર વસવસે ડાલના શુરૂ કરતા હૈ ઔર ઉસકી ભૂલી હુઇ બાતોં કે બારેમેં કહેતા હૈ, ફલાં બાત યાદ કર, ફલાં બાત યાદ કર, હત્તા કે નમાઝીકો યાદ નહી રહેતા કે ઉસને કીતની રકઅતેં પઢી, જબ તુમમેંસે કીસી શખ્સકો યે યાદ ના રહે કે ઉસને કીતની રકઅત પઢી હૈ તો વો બૈઠકર સજદહ સહવ કરે.
૧૧૭૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા ''જબ નમાઝ કી તકબીર હોતી હૈ તો શયતાન ગુઝ મારતા હુઆ પીઠ ફેરકર ચલા જાતા હૈ'' બાકી હદીષ ઉપરવાલી હદીષ કે જૈસી હી હૈ. ઔર યે જયાદા હૈ કે, ફિર આકર ઉસે રગબતેં ઔર આરઝુએં દિલાતા હૈ ઔર ઉસકી વો જરૂરત યાદ દિલાતા હૈ જો ઉસે યાદ ના થી.''
૧૧૭૧ : હજરત અબ્દુર્રહમાન બિન બુહૈનહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક દફા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ દો રકઅત નમાઝ પઢા કર બગૈર

કાએદહ કિયે ખડે હો ગએ, લોગ ભી આપ કે સાથ ખડે હો ગએ, જબ આપને નમાઝ પુરી કરલી ઔર હમ સલામકા ઇન્તજાર કર રહે થે કે આપને તકબીર કહી ઔર બૈઠે હુએ સલામસે પહેલે દો સજદે કિયે.

૧૧૭૨ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન બુહૈનહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ, જોહર કી નમાઝમેં કાએદહ કિયે બગૈર તીસરી રકઅતમેં ખડે હો ગએ, નમાઝ પુરી કરને કે બાદ આપને બૈઠે હુએ, સલામસે પહેલે દો સજદે કિયે, હર સજદેસે પહેલે તકબીર કહી યે સજદે ઉસ કાએદે કે ઇવઝ થે જો આપ ભૂલ ગએ થે, લોગોંને ભી આપ કે સાથ સજદહ કિયા.

૧૧૭૩ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન બુહૈનહ બયાન કરતે હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ ઉસ દોગાને કે બાદ ખડે હો ગએ. જીસ કે બાદ આપકા બૈઠનેકા ઇરાદા થા, ઉસ કે બાદ આપ નમાઝ પઢતે રહે હત્તા કી આખિરમેં સલામસે પહેલે સજદહ કિયા.

૧૧૭૪ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કિસી શખ્સકો નમાઝમેં શક હો જાએ ઔર પતા ના ચલે કે ઉસને તીન રકઅત નમાઝ પઢી હૈ યા ચાર, તો શકકો સાકિત કર દે ઔર જીતની રકઅતકા યકીન હો ઉસ કે મુતાબિક નમાઝ પઢે. ઔર સલામસે પહેલે દો સજદે કર લે, અબ અગર ઉસને પાંચ રકઅત પઢી હૈ તો ઉન દો સજદો કે સાથ છેહ રકઅત હો જાએગી, ઔર અગર ચાર રકઅત પઢી હૈ તો યે દો સજદે શયતાન કી ઝિલ્લતકા સબબ હો જાએગે ''

૧૧૭૫ : એક ઔર સનદસે ભી ઇસી તરહા કી હદીષ રિવાયત કી ગઇ હૈ.

૧૧૭૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને નમાઝ પઢાઇ આપને નમાઝમેં કુછ કમી યા જયાદતી કર દી, જબ આપને સલામ ફેરા તો આપકો કહા ગયા, ''યા રસૂલલ્લાહ! કયા નમાઝમેં કોઇ નયા હુકમ નાઝિલ હુઆ હૈ?''

આપને ફરમાયા ''કયું?''

લોગોને કહા, ''આપને ઇસ ઇસ તરહાં નમાઝ પઢી હૈ.''

ઇબ્ને મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, આપને પૈર પલટે ઔર કિબ્લે કી તરફ રૂખ ફેર લિયા. દો સજદે કિયે, ફિર સલામ ફેર દિયા, ફિર હમારી તરફ અપના રૂખ મુબારક કિયા ઔર ફરમાયા,''અગર નમાઝમેં કોઇ નયા હુકમ નાઝિલ હોતા તો મૈં તુમ્હેં ઇસકી ખબર દેતા, લેકીન મૈં તુમ્હારી તરહા બશર હું ઔર તુમ્હારી તરહાં ભૂલ જાતા હું. લીહાઝા જબમેં ભુલું તો તુમ મુજે યાદ દિલા દિયાં કરો ઔર જબ તુમમેંસે કિસી કી નમાઝમેં શક પયદા હો તો ગૌર કરે, જો ઠીક ઔર સહીહ માલુમ હો ઉસ કે મુતાબિક નમાઝ પુરી કરે ફિર સજદે કર કે સલામ ફેર દે.''

૧૧૭૭ : એક ઔર સનદસે ભી કુછ ફર્ક કે સાથ યે હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૧૭૮: એક ઔર સનદ કે સાથ યે હદીષ મન્કુલ હૈ જીસમેં યે હૈ જબ શુબા પૈદા હો તો ગૌર કરે (ક્યું કે નમાઝકે) દુરસ્ત હોને કે લિયે યેહી મુનાસિબ હૈ.

૧૧૭૯ : એક ઔર સનદસે ભી કુછ ફરક કે સાથ યે હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ

૧૧૮૦ : એક ઔર સનદસે ભી યે હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ ઉસમે યે હૈ કે, ''જો સહીહ હો ઉસ કે બારેમેં ગૌર કરે. યેહી ચીજ દુરુસ્ત હોને કે જયાદા કરીબ હૈ.''

૧૧૮૧ : એક ઔર સનદસે યે હદીષ મરવી હૈ જીસમે હૈ, જો સહીહ હો ઉસ કે બારમેં ગૌર કરે,.

૧૧૮૨ : એક ઔર સનદમે હૈ કે, ''સહીહ અમ્ર તલાશ કરે.''

૧૧૮૩ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને જોહર કી પાંચ રકઅત પઢા દી, જબ આપને સલામ ફેરા તો આપસે કહા ગયા, કયા નમાઝ જયાદહ હો ગઇ હૈ?''

આપને ફરમાયા,'' કૈસે?''

અર્ઝ કિયા ગયા, ''આપને પાંચ રકઅત પઢા દીં. તબ આપને દો સજદે કિયે.''

૧૧૮૪ : ઇબ્રાહિમ બિન સુવૈદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, અલ્કમાને જોહર કી નમાઝ પાંચ રકઅત પઢા દી, જબ સલામ ફેરા તો લોગોંને કહા, અય અબુ સુહૈલ આપને પાંચ રકઅત નમાઝ પઢાઇ હૈ.

ઉન્હોંને કહા ''હરગીઝ નહીં''

લોગોંને કહા ''આપને પઢાઇ હૈ.''

ઇબ્રાહીમ કહતે હૈં,''મૈં એક કોનેમેં થા ઔર ઉસ વકત કમસિન ભી થા.''

મૈંને ભી કહા, 'હા, આપને પાંચ રકઅત પઢાઇ હૈ.'

વો કહને લગે, 'અય કાને ! તું ભી યે કહેતા હૈ?'

મૈંને કહા, 'હાં'

યે સુનકર વો મુડે ઔર દો સજદે કિયે ઔર સલામ ફેરા ફિર કહા, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને બયાન ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને હમેં પાંચ રકઅત નમાઝ પઢાઇ જબ નમાઝસે ફારિગ હુએ તો લોગોંને એક દૂસરેસે પૂછના શરૂ કિયા, ''આપને પુછા કયા બાત હૈ?''

ઉન્હોંને અર્ઝ કિયા,''યા રસૂલુલ્લાહ ! કયા નમાઝેં કુઇ જયાદા હો ગઇ હૈ?''

ફરમાયા : ''નહીં''

હાજેરીનને કહા, ''આપને પાંચ રકઅત પઢાઇ હૈ.''

આપને કિબ્લે કી તરફ રૂખ કિયા, ઔર દો સજદે કિયે ફિર સલામ ફેર દિયા. ઔર ફરમાયા હરગાહમેં ભી તુમ્હારી તરહા, બશર હું, જીસ તરહં તુમ ભૂલતે હો, ભુલ જાતા હું.

એક રિવાયતમેં હૈ જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્સ ભૂલ જાએ તો દો સજદે કરે.

૧૧૮૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને હમેં પાંચ રકઅત નમાઝ પઢા દી.

હમને અર્ઝ કિયા, ''યા રસૂલુલ્લાહ ! કયા નમાઝમેં જયાદતી હો ગઇ?''
આપને ફરમાયાઃ ''વો કૈસે?''
હાજેરીનને કહા,'' આપને પાંચ રકઅતેં પઢાઇ હૈ.''
આપને ફરમાયા,''હરગાહ,મેં તુમ્હારી તરહાં બશર હું, મુજે ભી ઇસી તરહાં બાત યાદ આતી હૈ. જીસ તરહાં તુમ્હેં યાદ આતી હૈ.ઔર જીસ તહાં તુમ ભૂલતો હો ઉસી તરહાંમેં ભી ભુલતા જાતા હું.ફિર આપને સહવ કે દો સજદે કિયે,
૧૧૮૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને કુછ કમી યા જયાદતી કે સાથ નમાઝ પઢા દી.(ઇબ્રાહીમ કહતે હૈ કે, યે વહમ મેરી તરફસે હૈ.)
આપસે અર્ઝ કિયા ગયા, ''યા રસૂલલ્લાહ! કયા નમાઝમેં કુછ જયાદતી હો ગઇ હૈ?''
આપને ફરમાયા,''હરગાહ, મૈં તુમ્હારી તરહાં બશર હું, જીસ તરહાં તુમ ભુલતે હો, ભુલ જાતા હું. જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્સ ભૂલ જાએ તો બૈઠ કર દો સજદે કરે.'' ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ (કાબે કી તરફ) ફિરે, ઔર દો સજદે કિયે.
૧૧૮૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને સલામ ફેરને કે બાદ ઔર ગુફતગુ કરને કે બાદ દો સજદે સહવ કે કિયે.
૧૧૮૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હો રિવાયત કરતે હૈ કે, હમને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે સાથ નમાઝ પઢી. આપને નમાઝમેં કુછ જયાદતી યા કમી કર દી. રાવી, ઇબ્રાહીમ કહેતે હૈ કે, વલ્લાહ મુજે શુબા લાહક હુઆ હૈ હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ હમને કહા ''યા રસૂલલ્લાહ! કયા નમાઝમેં કોઇ નયા હુકમ આ ગયા હૈ?''
આપને ફરમાયા,''નહીં,''
હજરત ઇબ્ને મસઊદને ફરમાયા,''ફિર હમને ઝિક્ર કિયા આપને ઇસ તરહાં નમાઝ પઢી હૈ.''
આપને ફરમાયા,''જબ કીસી શખ્સસે નમાઝમેં જયાદતી હો યા કમી હો તો વોહ દો સજદે સહવ કે કરે.'' ફિર આપને દો સજદે સહવ કે કિયે.''
૧૧૮૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને હમેં, જોહર યા અસર કી નમાઝ પઢાઇ ઔર દો રકઅત પઢ કર સલામ ફેર દિયા. ફિર મસ્જીદમેં કિબ્લે કી જાનીબ લગે હુએ સુતુન કી તરફ આએ ઔર ગુસ્સેમેં ઉસ પર ટેક લગા કર ખડે હો ગએ.
નમાઝીયોંમેં હજરત અબુ બક્ર ઔર ઉમર રદીઅલ્લાહુ અન્હુમ ભી થે ઉન દોનોંકો ઇસ મસ્અલેમેં આપસમે બાત કરતે હુએ ડર લગા ઔર લોગ જલ્દીસે યે કહેતે હૈં એ નિકલ ગએ કે નમાઝમેં કમી હો ગઇ.
હજરત ઝુદદીનને અર્ઝ કિયા,''યા રસૂલલ્લાહ! યા નમાઝમેં કમી હો ગઇ હૈ યા આપ ભૂલ ગએ હૈ.''

યે સુનકર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને દાએં-બાએં દેખા ઔર પૂછા કે,''ઝુ-દદીન કયા કહેતા હૈ.'' સહાબાને અર્ઝ કિયા ''યા રસૂલલ્લાહ! વો સહીહ કહેતા હૈં,આપને સિર્ફ દો રકઅત નમાઝ પઢી હૈ.''

આપને દો રકઅત નમાઝ પઢા કર સલામ ફેરા, ઉસ કે બાદ આપને અલ્લાહો અકબર કહે કર ફીર સજદા કિયા, ફિર અલ્લાહો અકબર કહે કર સજદેસે સર ઊઠાયા. મુહમ્મદ બિન સીરીન કહેતે હૈં,મુજે ઇમરાન બિન હસીનને યે ખબર દી થી કે, આપને સલામ ફેર દિયા.

૧૧૯૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલલ્લાહ, સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને હમેં ઝુહર યા અસર કી નમાઝ પઢાઇ ઉસ કે બાદ ઉપર જૈસી ગુજરી વૈસી હી હદીષ હૈ.

૧૧૯૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈં કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને અસરકી નમાઝ પઢાઇ ઔર દો રકઅત પઢકર સલામ ફેર દિયા.

હજરત ઝુદદિનને ખડે હોકર અર્ઝ કિયા, ''યા રસૂલલ્લાહ! કયા નમાઝ કમ હો ગઇ યા આપ ભૂલ ગએ?''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,'''ઇનમેંસે કુછ નહીં હુઆ.' ઉન્હોંને કહા, ''યા રસૂલલ્લાહ! ઇનમેંસે કુછ તો હો ગયા હૈ.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને લોગોં કી તરફ મુતવવજેહ હોકર ફરમાયા,''કયા ઝૂદ-દિન સચ કહ રહે હૈ?''

સહાબાને અર્ઝ કિયા, ''જી હાં! યા રસૂલલ્લાહ!''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ જીતની નમાઝ બાકી રહે ગઇ થી વો પુરી કી, ફિર સલામ કે બાદ બૈંઠે બૈંઠે દો સજદે કિએ.

૧૧૯૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ઝુહરકી દો રકઅત નમાઝ પઢી ફિર સલામ ફેર દિયા. બનુ સલૈમકા એક શખ્સ ખડા હુઆ ઔર ઇસ કે બાદ વૈસી હી હદીષ જેસે ઉપર ગુજરી.

૧૧૯૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે સાથ ઝુહરકી નમાઝ પઢ રહા થા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને દો રકઅત કે બાદ સલામ ફેર દિયા. બનુ સલૈમકા એક શખ્સ ખડા હુઆ ઔર ઇસ કે બાદ વૈસી હી હદીષ જેસે ઉપર ગુજરી.

૧૧૯૪ : હજરત ઇમરાન બિન હસીન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને અસર કી નમાઝ પઢાઇ ઔર તીન રકઅત કે બાદ સલામ ફેર દિયા, ઔર ઘર જાને લગે.ફિર લમ્બે હાથોં વાલે ખિરબાક નામ કે એક શખ્સ ખડે હુએ ઔર અર્ઝ કિયા, ''યા રસુલલ્લાહ! '' ઔર આપ કી તીન રકઅત પઢાનેકા ઝિક્ર કિયા.

આપ ગુસ્સેમે ચાદર ખિંચતે હુએ નિકલે ઔર નમાઝીઓસે જાકર પુછા, ''કયાં યે સચ કહેતે હૈં?''
ઉન્હોંને કહા, ''જી, હાં!'' આપને એક રકઅત નમાઝ પઢા કર (એક તરફ) સલામ ફેરા ફિર દો સજદે કર કે (ફિરસે દોનો તરફ) સલામ ફેરા.
૧૧૯૫ : હજરત ઇમરાન બિન હસીન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને તીન રકઅત અસર કી નમાઝ પઢા કર સલામ ફેર દિયા. ફિર આપ ખડે હોકર હુજરેમેં જાને લગે.
એક લમ્બે હાથોં વાલે શખ્સને કહા, ''યા રસૂલુલ્લાહ ! કયા નમાઝ કમ હો ગઇ હૈ?''
આપ ગુસ્સેમેં આએ ઔર જો રકઅતેં રહ ગઇ થી આપને પઢાઇ, ફિર આપને સલામ ફેરા. ફિર સજદએ સહવ કિએ ઔર ફિર સલામ ફેર દિયા.

બાબ ૨૦૬ :- સજદ એ તિલાવત

૧૧૯૬ : હજરત ઇબ્ને ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ જબ ભી સજદ-એ-તિલાવત વાલી સૂરત કિરઅત ફરમાતે તો, સજદહ કરતે ઔર હમ ભી આપ કે સાથ સજદહ કરતે, યહાં તક કે હમમેંસે કુછ લોગોંકો અપની પેશાની રખને કે લિયે જગહ ભી નહીં મિલતી થી.
૧૧૯૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, કંઇ બાર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ નમાઝ કે સિવાય હમારે સાથ કુરઆન મજીદ કી કિરઅત કરતે ઔર આયતે સજદ-એ-તિલાવત પઢતે. સજદ-એ-તિલાવત અદા કરતે, યહાં તક કે હુજુમ કી વજહસે હમમેંસે કીસીકો સજદે કી જગહ ના મિલતી.
૧૧૯૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબી એ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને સૂર-એ-નજમ પઢી ઔર સજદહ (તિલાવત કા) અદા કિયા, આપ કે પાંસ જીતને લોગ થે સબને સજદહ કિયા, સિવાય એક બુઢે શખ્સકે, જીસને મટ્ટી કી એક મુઠ્ઠી ભરકર અપની પેશાની પર લગાઇ ઔર કહા કે મુજે યહી કાફી હૈ. હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો તઆલા અન્હો ફરમાતે હૈ કે, વો શખ્સ ઉસ કે બાદ કુફ્ર કી હાલતમેં હી કતલ કિયા ગયા.
૧૧૯૯ : અતા-અ બિન યસાર કહતે હૈં કે મૈંને ઝૈદ બિન સાબિત રદીઅલ્લાહો અન્હોસે સવાલ કિયા, ''કયા, ઇમામ કે પીછે કીરઅત કરના જાઇઝ હૈ?''
ફરમાયા,''ઇમામ કે પીછે કિરઅત હરગીઝ જાઇઝ નહીં, ઔર કહા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને વન-નજમે ઇઝા હવા.. .. (કી સુરત) કિરઅત કી ઔર સજદહ નહીં કિયા.
૧૨૦૦ : હજરત અબુ સલમહ રિવાયત કરતે હૈ કે, હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને, ''ઇઝ-સ-સમાઓ ઉન્શક્કત'' પઢી ઔર સજદ-એ-તિલાવત કિયા ઔર નમાઝસે

ફારીગ હો કર કહા, ''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ઇસ સૂરતમેં સજદહ કિયા હૈ.''

૧૨૦૧ : એક ઔર સનદસે ઐસી કી હદીષ મન્કુલ હુઇ હૈ.

૧૨૦૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કી હમને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે સાથ, ''ઇઝ-શ સમાઓ ઉન્શફકત'' ઔર ઇકરા-અ બિસ્મે રબ્બેક... .. (કી સુરતોં) મેં સજદા કિયા.

૧૨૦૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહ અન્હોસે હમને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે સાથ, ''ઇઝ-શ સમાઓ ઉન્શફકત'' ઔર ઇકરા-અ બિસ્મે રબ્બેક .. ..(કી સુરતોં) મેં સજદા કિયા.

૧૨૦૪ : એક ઔર રિવાયતસે ભી ઇસી તરહાં કી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૨૦૫ : અબુ રાફેઅસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી ઇકતેદામેં ઇશાંકી નમાઝ પઢી. ઉન્હોંને ''ઇઝસ-સમાઓ-ઊન્શફકત'' કી સૂરત તિલાવત કી ઔર સજદહ કિયા, મૈંને પૂછા, ''આપને યે કૈસા સજદા કિયા?''

ઉન્હોંને કહા, ''મૈંને અબીલ કાસીમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કી ઇકતેદામેં ભી યે સજદહ કિયા થા. ઔર તબ તક કરતા રહુંગા જબ તક આપસે જા મિલું. (જીંદગીભર)'' ઇબ્ને અબ્દીલ-અલી કી રિવાયતમેં યું હૈ કે, 'યે સજદહ હંમેશા કરતા રહુંગા.'

૧૨૦૬ : હજરત અબુ રાફેઅસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકો 'ઇઝઝા સમાઓ ઉન્શફકત ..' કી તિલાવત કે બાદ સજદા કરતે દેખા.

મૈંને ઉનસે પછા તો ઉન્હોંને કહા, ''મૈંને અપને ખલીલ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમકો ઇસ આયત કે બાદ સજદહ કરતે દેખા હૈ ઔર મૈં (જીંદગીભર) જબ તક આપસે જાન ના મિલું સજદહ કરતા રહુંગા.''

બાબ ૨૦૭ :- નમાઝમેં બૈઠનેકા ઔર દોનોં રાનોં પર હાથ રખનેકા બયાન

૧૨૦૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબૈર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ જબ નમાઝમેં બૈઠતે તો બાયેં પૈર કી રાન ઔર પિંડલી કે દરમિયાન ખડા કર લેતે ઔર દાયાં પાંવ બિછાતે, ઔર બાયાં હાથ, બાયેં ઘૂટને પર ઔર દાયાં હાથ દાહિની રાન પર રખતે ઔર ઊંગલીસે (શહાદત કા) ઇશારા કરતે.

૧૨૦૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ, જબ દુઆ કે લિયે બૈઠતે તો દાહિના હાથ દાહિની રાન પર રખતે ઔર બાયાં હાથ બાંયી રાન પર રખતે ઔર શહાદત કી ઉંગલીસે ઇશારા કરતે ઔર અપના અંગુઠા બીચ કી ઊંગલી પર રખતે ઔર બાયાં હાથ ઘૂટનોં પર રખતે.

૧૨૦૯ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉંમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ તશહહુદમેં બૈઠતે તો દોનોં હાથ ઘૂટનો પર રખતે ઔર દાહિને હાથ કી કલમે કી ઉંગલીકો ઊઠાતે ઔર ઇશારા કરતે.

૧૨૧૦ : એક ઔર સનદસે ભી યહી હદીષ થોડે ફરકકે સાથ મન્કુલ હૈ.
૧૨૧૧ : એક ઔર સનદસે ભી યહી હદીષ થોડે ફરકકે સાથ મન્કુલ હૈ.
૧૨૧૨ : અલી બિન અબ્દુલર્રહમાન મઆવીસે રિવાયત હૈ કે, અબ્દુલ્લાહ બિન ઉંમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને મુજે નમાઝમેં કંકરીયોંસે ખેલતે હુએ દેખા. ઉન્હોંને નમાઝસે ફારીગ હોને કે બાદ મુજે ઇસસે મના ફરમાયા. ઔર કહા, ઇસ તરહાં કિયા કરો જૈસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કરતે થે.
મૈંને પુછા ,''વો કૈસે કરતે થે ? ''
તો કહા,''જબ આપ નમાઝમેં બૈઠતે તો દાઇં હથેલી અપની દાઇં રાન પર રખતે ઔર સબ ઊંગલિયોંકો બંધ કર કે જો ઊંગલી અંગુઠે કે કરીબ હૈ (કલ્મે કી) ઉસસે ઇશારા કરતે. ઔર બાઇં હથેલી બાઇ રાન પર રખતે.
૧૨૧૩ : એક ઔર સનદસે ભી યહી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૦૮ :- નમાઝ ખત્મ કરતે વકત સલામ કૈસે ફેરના ચાહિયે?

૧૨૧૪ : અબુ મુઅમ્મર બયાન કરતે હૈ કે, મકકાકા અમીર દોનોં તરફ સલામ ફેરાં કરતા થા. હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉંમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,'' ઉસને યે સુન્નત કહાંસે હાંસિલ કી?''
ઔર હકમ કી રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ ઇસી તરહાં કિયા કરતે થે.
૧૨૧૫ : અબુ મુઅમ્મર બયાન કરતે હૈં કે મકકાકા અમીર દોનોં તરફ સલામ ફેરાં કરતા થા. હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉંમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''ઉસને યે કહાંસે શિખા?''
૧૨૧૬ : હજરત સઅદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ''મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમકો દાંએ ઔર બાએં તરફ સલામ ફેરતે હુએ દેખતા થા, યહાં તક કે મૈં આપ કે રૂખસારોં કી સુફેદી દેખતા.''

બાબ ૨૦૯ :- નમાઝ કે બાદ કે ઝિક્રકા બયાન

૧૨૧૭ : અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને રિવાયત હૈ કી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કી નમાઝ કે ખત્મ કરને કી તકબીરકો હમ પહેચાન લેતે થે.
૧૨૧૮ : અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કી નમાઝ ખતમ કરનેકો તકબીર (કી આવાઝ)સે પહેચાન લેતે થે.
અમ્ર બિન દિનાર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે કહેતે હૈં મૈંને અબુ મઅબદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે યે હદીષ દોબારા બયાન કી તો ઉન્હોંને નહીં પહેચાના. ઉન્હોંને કહા યે હદીષ મૈંને નહીં બયાન કી હાલાં કે ઇસસે પહેલે ઉન્હોંને હીં બયાન કી થી.

૧૨૧૯ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે જમાનેમેં ફર્ઝ નમાઝ કે બાદ બુલંદ આવાઝસે ઝિક્ર કરના મઅરૂફ તરીકા થા,

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, જબમેં ઇસ ઝિક્ર કી આવાઝ સુનતા તો જાન લેતા કે લોગ નમાઝસે ફારીગ હો ચુકે હૈ.

બાબ ૨૧૦ :- તશહહુદ ઔર સલામ કે દરમ્યાન, અઝાબે કબ્ર, અઝાબે જહન્નમ, જીન્દગી ઔર મૌત ઔર મસીહ દજજાલ કે ફિત્ને સે, ગુનાહ સે, કર્ઝસે પનાહ માંગના.

૧૨૨૦ : ઊમ્મુલ મુઅમેની હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ મેરે પાસ તશરીફ લાએ તબ એક યહુદી ઔરત મેરે પાસ બૈઠી હુઇ થી.

વો કહેને લગી ''કયા તુમ્હેં માલુમ હૈ કબ્રમેં તુમ્હારી આજમાઇશ કી જાએગી?''

યે સુન કર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ ખૌફઝદા હો ગએ ઔર ફરમાયા,''આજમાઇશમેં સિર્ફ યહુદ મુબ્તેલા હોંગે.''

ચંદ દિન ગુજરને કે બાદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''કયા તુમ્હેં પતા ચલા મુજ પર વહી નાઝિલ કી ગઇ હૈ કે, કબ્રમેં તુમ્હારી આજમાઇશ કી જાએગી?''

હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા ફરમાતી હૈં કે ઇસ કે બાદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કબ્ર કે અઝાબસે પનાહ માંગતે થે.

૧૨૨૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને સુના, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ અઝાબે કબ્રસે પનાહ માંગતે થે.

૧૨૨૨ : હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા બયાન કરતી હૈં દો બુઢી યહુદી ઔરતેં મેરે પાસ આઇ ઔર કહેને લગી કબ્રવાલોંકો કબ્રમેં અઝાબ હોતા હૈ. મૈંને ઉન્હેં ઝુટલાયા ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ તશરીફ લાએ, મૈંને આપસે અર્ઝ કિયા, મદીના કી યહુદીઓંમેંસે દો બુઢી ઔરતેં મેરે પાસ આઇ થી ઔર કહે રહી થી ''કબ્રવાલોંકો કબ્રમેં અઝાબ હોગા.''

આપને ફરમાયા,''ઉન્હોંને સચ કહા, કબ્રવાલોં પર ઐસા અઝાબ હોતા હૈ જીસકો જાનવર તક સુનતે હૈ.''

૧૨૨૩ : હજરત આયેશહ ફરમાતી હૈ મૈંને દેખા ઇસ વાકેએ કે બાદ આપ હર નમાઝમેં અઝાબે કબ્રસે પનાહ માંગતે થે.

એક ઔર સનદસે ભી યે હદીષ મન્કુલ હૈ જીસમેં હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાકા યે કૌલ હૈ કે, ઇસ કે બાદ મૈં હર નમાઝ કે બાદ આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમસે કબ્રસે પનાહ કી દુઆ સુનતી થી.

૧૨૨૪ : હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ અપની નમાઝમેં દજજાલ કે ફીત્નેસે પનાહ કી દુઆ માંગતે થે.

૧૨૨૫ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્સ તશહહુદ પઢે તો ચાર ચીજોંસે પનાહ માંગે યું કહે, યા અલ્લાહ મૈં જહન્નુમ કે અઝાબસે તેરી પનાહ માંગતા હું, અઝાબે કબ્રસે, જીન્દગી ઔર મૌત કી આજમાઇશસે, મસીહ દજજાલ કે અસરસે.

૧૨૨૬ : હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હો બયાન કરતી હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ નમાઝમેં યે દુઆ માંગા કરતે થે, અય અલ્લાહ મૈં અઝાબે કબ્રસે તેરી પનાહ માંગતા હું, મસીહ દજજાલ કે ફિત્નેસે તેરી પનાહ માંગતા હું. ગુનાહ ઔર કર્ઝસે તેરી પનાહ માંગતા હું.

આપસે કીસી કહનેવાલેને કહા, ''યા રસૂલલ્લાહ, આપ કર્ઝસે કીસ કદર જયાદા પનાહ માંગતે હૈં?''

આપને ફરમાયા,''જબ આદમી મકરૂઝ હો જાતા હૈ તો ઝુટ બોલતા હૈ ઔર વાદા ખિલાફી કરતા હૈ.''

૧૨૨૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્સ આખરી તશહહુદસે ફારીગ હો જાએ તો ચાર ચીજોંસે અલ્લાહકી પનાહ માંગે. જહન્નુમ કે અઝાબ સે, કબ્ર કે અઝાબ સે, જીન્દગી ઔર મૌત કી આજમાઇશ સે, ઔર મસીહ દજજાલ કે ફિત્ને સે.''

૧૨૨૮ : એક ઔર સઅદસે ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ. જીસમેં તશહહુદ કે સાથ આખીરકા લફઝ નહીં હૈ.

૧૨૨૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈં કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ ફરમાતે થે,'' અય અલ્લાહ મૈં અઝાબે કબ્રસે તેરી પનાહ માંગતા હું. ઔર અઝાબે નારસે, દુનિયા ઔર આખિરત કી આઝમાઇશસે ઔર દજજાલ કી સરસે.''

૧૨૩૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''અલ્લાહ તઆલાસે પનાહ માંગો, કબ્ર કે અઝાબ સે, અલ્લાહ તઆલાસે પનાહ માંગો દજજાલ કે ફિત્ને સે, અલ્લાહ તઆલાસે પનાહ માંગો, જીંદગી ઔર મૌત કી આજમાઇશ સે.

૧૨૩૧ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસા હી રિવાયત મનકુલ હૈ.

૧૨૩૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મનકુલ હૈ.

૧૨૩૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ અઝાબે કબ્ર સે, અઝાબે જહન્નુમ સે, અઝાબે-ફિત્ન-એ દજજાલસે પનાહ માંગતે થે.

૧૨૩૪ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ. કુરઆને કરીમ કી સુરત કી તરહાં ઇસ દુઆ કી તાલીમ દેતે થે. અય અલ્લાહ હમ અઝાબે જહન્નમસે તેરી પનાહ માંગતે હૈ. અઝાબે કબ્રસે, તેરી પનાહ માંગતા હું. મસીહ દજજાલ કે ફિત્નેસે તેરી પનાહ માંગતા હું. મૈં જીન્દગી ઔર મૌત કે ફિત્નેસે તેરી પનાહ માંગતા હું.''

રાવી કહતે હૈં કે તાઉસને અપને બેટેસે કહા,''તુને નમાઝમેં યે દુઆ માગી?''

ઉસ કે કહા,''નહીં''

તાઉસને કહા, ''નમાઝ ફિરસે પઢ''

કયું કે તાઉસને ઇસ હદીષકો તીન ચાર રાવીઓંસે નકલ કિયા હૈ.

બાબ ૨૧૧ :- નમાઝ કે બાદ ઝિક્રકા તરીકા ઔર ઉસકા ઇસ્તહબાબ.

૧૨૩૫ : હજરત ષોઅબાન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ નમાઝસે ફારીગ હોને કે બાદ તીન બાર ઇસ્તીગફાર કરતે ઔર ફરમાતે, અલ્લાહુમ્મ અન્ત સલામ વ મિનકસ્સલામ તબારકત યા ઝિલ જલાલે વલ ઇકરામ.

રાવી કહતે હૈ મૈંને અવજાઈસે પુછા, ''ઇસ્તિગફાર કૈસે કરતે હૈ?''

કહા , ફરમાતે થે, ''અસ્તગફિરૂલ્લાહ.. અસ્તગફિરૂલ્લાહ''

૧૨૩૬ : હજરત આયેશહ સિદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ સલામ ફેરને કે બાદ સિર્ફ. ''અલ્લાહુમ્મ અન-તસ-સલામ વ મિન્કસ-સલામ, તબારકત ઝલ-જલાલે વલ ઇકરામ'' પઢને કી મિકદાર તક બૈંઠતે થે.ઔર ઇબ્ને નઝીર કી રિવાયતમેં ''યા ઝલ જલાલે વલ ઇકરામ હૈ.''

૧૨૩૭ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી કી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૨૩૮ : હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી ઔર એક સનદસે યે હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ ઉસમે ''યા ઝલ જલાલે વલ ઇકરામ'' હૈ.

૧૨૩૯ : હજરત મુગીરહ બિન શોઅબા રદીઅલ્લાહો અન્હોને હજરત મુઆવિયહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકો લિખા. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ નમાઝસે ફારીગ હોને કે બાદ ફરમાતે,''લા ઇલાહ ઇલ્લલ્લાહો વહદહુ લા શરીક લહુ, લ હુલ મુલ્કો વ લહુલ હમ્દો વહોવા અલા કુલ્લે શયઇન કદીર, અલ્લાહુમ્મ લા-આનેઅ લન્ત લેમા અ-અતય-ત, વલા મુઅતી બેમા મનઅ-ત વલા યુન્ફઓ ઝલ જદ્દે મિન્કલ જદ-દૂ.''

તરજુમા :- અલ્લાહ કે સિવાય કોઇ ઇબાદત કે લાયક નહીં, વો યગાના હૈ ઉસકા કોઇ શરીક નહીં. મુલ્ક ઉસીકા હૈ ઔર ઉસ કે લિયે હમ્દ હૈ ઔર વોહ હર ચીજ પર કાદીર હૈ. અય અલ્લાહ તું જો ચીજ દે ઉસે કોઇ છીન નહીં શકતા ઔર જીસ ચીજકો તું રોકલે ઉસે કોઇ દેનેવાલા નહીં હૈં,ઔર કીસી ભી કોશીષ કરનેવાલે કી કોશીષ તેરે મુકાબલેમેં ફાયદા દેનેવાલી નહીં હૈ.

૧૨૪૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી કી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૨૪૧: એક ઔર સનદસે યહી હદીષ મન્કુલ હૈ ઇસમેં ''વહોવા અલા કુલ્લે શઇયન કદીર'' કે અલ્ફાઝ નહીં હૈ.

૧૨૪૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી કી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૨૪૩ હજરત મુગીરહ બિન શોઅબા રદીઅલ્લાહો અન્હો કે કાતિબ બયાન કરતે હૈ કે, હજરત મુઆવિયહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકો લિખા કે મુજે કોઇ ઐસી હદીષ લિખ ભેજો જો તુમને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમસે સુની હો.

હજરત મુગીરહને ઉન્હેં લિખ કર ભેજા કે મૈંને સુના હૈ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ જબ નમાઝસે ફારિગ હોતે તો પઢતે, ''લા ઇલાહ ઇલ્લલ્લાહો વહદહુ લા શરીક લહુ, લ હુલ મુલ્કો વ લહુલ હમ્દો વહોવા અલા કુલ્લે શયઇન કદીર, અલ્લાહુમ્મ લા-આનેઅ લન્ત લેમા અ-અતય-ત, વલા મુઅતી બેમા મનઅ-ત વલા યુન્ફઓ ઝલ જદ્દે મિન્કુલ જદ્- દૂ.''

તરજુમા :- અલ્લાહ કે સિવાય કોઇ ઇબાદત કે લાયક નહીં, વો યગાના હૈ ઉસકા કોઇ શરીક નહીં. ઉસકા મુલ્ક હૈ ઔર ઉસ કે લિયે હમ્દ હૈ ઔર વોહ હર ચીજ પર કાદીર હૈ. અય અલ્લાહ તું જો ચીજ દે ઉસે કોઇ છીન નહીં શકતા ઔર જીસ ચીજકો તું રોકલે ઉસે કોઇ દેનેવાલા નહીં હૈં,ઔર કીસી ભી કોશીષ કરનેવાલે કી કોશીષ તેરે મુકાબલેમેં ફાયદા દેનેવાલી નહીં હૈ.

૧૨૪૪ : હજરત ઇબ્ને ઝુબૈર રદીઅલ્લાહો અન્હો હર નમાઝમેં સલામ ફેરને કે બાદ ફરમાતે થે. લા ઇલાહ ઇલ્લલ્લાહો ..... વહદહુ લા શરીક લહુ લહુલ મુલ્ક વ લહુલ હમ્દ. વહોવા અલા કુલ્લે શઇન કદીર, લા હવલા વલા કુવ્વતા ઇલ્લા બિલ્લાહ, લા ઇલાહા ઇલ્લલ્લાહો વ લા નઅબોદો ઇલ્લા ઇય્યાહ, લહુન્નેઅમતો, વલ હુલ ફઝલો, વલહ્ુષ-ષના-ઉલ હસનો, લા ઇલાહ ઇલ્લલ્લાહો મુખ્લેસીના લહુદ-દીન. વલ લવ કરેહલ કાફેરૂન.

ઔર ઉન્હોંને કહા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ ઇન કલેમાતકો હર નમાઝ કે બાદ બુલંદ આવાઝસે ફરમાતે થે.

૧૨૪૫ : એક ઔર સનદ કે સાથ યે રિવાયત મન્કુલ હૈ ઔર ઉસ કે આખિરમેં હૈ કે, ઇન કલેમાતમેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ બઆવાઝ બુલંદ ફરમાતે થે

૧૨૪૬ : અબુ ઝુબૈરસે રિવાયત હૈ. મૈંને સુના હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબૈર રદીઅલ્લાહો અન્હો મિમ્બર પર ખુત્બા દે રહે થે ઔર ફરમાતે થે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સ્સલમ નમાઝમેં સલામ ફેરને કે બાદ ફરમાતે થે, ઔર ઇસ કે બાદ ઇન કલેમાતકા ઝિક્ર કિયા.

૧૨૪૭ : ઐસી હી એક ઔર હદીષ હજરત અબ્દુલ્લાહ અબુ ઝુબૈરસે મનકુલ હૈ. જીસમેં ઇજાફા હૈ વો યે કહેતે થે કે યે હદીષ ઉન્હોંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ સે સુની હૈ.

૧૨૪૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કી ખિદમતમેં ફુકરાઅ મુહાજેરીન હાજીર હુએ ઔર કહને લગેંકે,''માલદાર બુલંદ દરજાત ઔર હંમેશા કી નેઅમતેં લેંગે.'' આપને કહા,'' વો કૈસે?''

કહા,''વો હમારી તરહા નમાઝ પઢતે હૈ ઔર હમારી તરહાં રોજા રખતે હૈ ઔર ફિર સદકા દેતે હૈં,ઔર હમ સદકા નહી દે શકતે ઔર વો ગુલામ આઝાદ કરતે હૈ ઔર હમ ગુલામ આઝાદ નહીં કર શકતે.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ ને ફરમાયા,''કયાં મૈં તુમ્હેં ઐસા કામ ના બતાદું જીસ કે સબબ તુમ ઉન કી સબકત હાંસિલ કર લો ઔર બાદવાલોં પર સબકત લે જાઓ ઔર તુમ પર કોઇ ના બઢ શ કે સિવા ઇસ કે કે   વો ભી ઐસા હી કરેં.''

ઉન્હોંને અર્ઝ કિયા, ''કયું નહીં ! યા રસૂલલ્લાહ!!''

આપને ફરમાયા,''હર નમાઝ કે બાદ તૈંતીસ મરતબા અલ્લાહો અકબર ઔર સુબ્હાન અલ્લાહ, અલહમ્દો લિલ્લાહ કહો.

રાવીકા બયાન હૈ કે, ફુકરાઅ મુહાજેરીન ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કી ખિદમતમેં હાજીર હુએ ઔર કહા કે હમારે માલદાર ભાઇઓને ભી વો તસબીહ સુનલી ઔર વો ભી હમારી તરહાં પઢને લગે.''

 તો આપને ફરમાયા,''અલ્લાહકા ફઝલ હૈ જીસે ચાહે અતા ફરમાએ.''

સુમયાહ કહેતે હૈ કે, મૈંને યે હદીષ અપને ઘરવાલોંસે બયાન કી તો ઉન્હોંને,'' કહા આપ ભૂલ ગએ''

આપને ફરમાયા થા,''તૈંતીસ બાર સુબ્હાનલ્લાહ, તૈંતીસ બાર અલહમ્દો લિલ્લાહ ઔર ચોંતીસ બાર અલ્લાહો અકબર પઢે'' ફિર મૈં સાલેહ કે પાસ ગયા,ઔર ઉન્હોંને મેરા હાથ પકડ કર કહા,''અલ્લાહો અકબર. ઔર સુબ્હાનઅલ્લાહ ઔર અલ હમ્દોલિલ્લાહ ઔર અલ્લાહો અકબર, સુબ્હાનઅલ્લાહ ઔર અલહમ્દોલિલ્લાહ ઇસ તરહાં કે કુલ આદાદ ૩૩ હો જાએ.''

ઇબ્ને અજલાનને કહા, મૈંને યે હદીષ રજાઅ બિન હયવહસે બયાન કી. ઉન્હોંને મુજસે ઇસી તરહાં સનદ કે સાથ બયાન કી.

૧૨૪૯ : ''હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમસે રિવાયત કરતે હૈંકે, ફુકરા-મુહાજેરીનને અર્ઝ કિયા,''યા રસૂલલ્લાહ! માલદાર લોગ બુલંદ દરજા ઔર જન્નત લે ગએં.''

 બાકી હદીષ ઉપર ગુજરનેવાલી હદીષ જૈસી હૈ લેકીન ઇસમે સુહૈલકા યે કૌલ હૈ કે, ''તીનોં કલેમાત ગ્યારહ, ગ્યારહ મર્તબા કહે તા કી તૈંતીસ (૩૩) હો જાએ.''

મગર લૈસને હજરત અબુ હુરૈરહ કી રિવાયતમેં યે ઇજાફા કિયા હૈ કિ ''ફુકરાએ મુહાજેરિન ફીર હુઝુર કે પાસ આએ.''

૧૨૫૦ :હજરત કઅબ બિન ઉજરહ રદીઅલ્લાહો અન્હો બયાન કરહે હૈ, કે ''રસૂલલ્લાહ, સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ ને ફરમાયા,''નમાઝ કે બાદ કુછ અઝકાર ઐસે હૈં જીસે પઢનેવાલા કભી મહરુમ નહીં હોતા.

તૈંતીસ બાર (૩૩) સુબ્હાનલ્લાહ, તૈંતીસ બાર (૩૩) અલ હમ્દોલિલ્લાહ, ઔર ચૌંતીસ બાર (૩૪) અલ્લાહો અકબર. ''

૧૨૫૧ : હજરત કઅબ બિન ઉજરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''કુછ અઝકાર ઐસે હૈ જીન્હેં પઢનેવાલા કભી મહરૂમ નહીં હોતા હર નમાઝ કે બાદ તૈંતીસ બાર (૩૩) સુબ્હાનલ્લાહ, તૈંતીસ બાર (૩૩) અલહમ્દુલિલ્લાહ ઔર ચૌંતીસ બાર (૩૪) અલ્લાહો અકબર.''

૧૨૫૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ.

૧૨૫૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જીસ શખ્સને હર નમાઝ કે બાદ તૈંતીસ (૩૩) બાર સુબ્હાનઅલ્લાહ, તૈંતીસ (૩૩) બાર અલ હમ્દોલિલ્લાહ ઔર તૈંતીસ (૩૩) બાર અલ્લાહો અકબર કહા તો યે નિન્યાન્વે (૯૯) કલેમાત હો ગએ ઔર સો (૧૦૦)વાં અદદ પુરા કરને કે લિયે લા ઇલાહ ઇલ્લલ્લાહો વહદહુ લા શરીક લહુ, લહુલ મુલ્ક, વલહુલ હમ્દ વ હોવા અલા કુલ્લે શયઇન કદીર. તો ઉસ કે તમામ ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાએંગે ખ્વાહ વો સમંદર કે ઝાગ કે બરાબર હોં.''

૧૨૫૪ એક ઔર સનદસે હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે ઐસી હી હદીષ મનકુલ હૈ.

બાબ ૨૧૨ : - તકબીરે તહરીમાકે બાદ દુઆ :-

૧૨૫૫ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ, તકબીરે તહરીમા કે બાદ નમાઝમેં કિરઅત કરનેસે પહેલે કુછ દેર ખામોશ રહેતે થે.

મૈંને અર્ઝ કિયા ''યા રસૂલલ્લાહ! મેરે માં-બાપ આપ પર કુરબાન મુજે બતાએ કે તકબીર ઔર કિરઅત કે સકુત કે દરમ્યાન આપ કયા પઢતે હૈ?''

આપને ફરમાયા મૈં પઢતા હું, ''અલ્લાહુમ્મ બાઇદ બયની વ બયના ખતાયા-વ-કમા બઅદત બયનલ મશરી કે વલ મગરિબે અલ્લાહુમ્મ નક-કીની ખતાયા-ય કમા યુનક-કીસ સવબુલ અસવદુ મિનદ-દનસે. અલ્લાહુમ્મ-ગસિલની મિન ખતાયા-ય બિસ-સલજે વલ માએ વલ બરદે.''

તરજુમા :- અય અલ્લાહ મરે ઔર મેરે ગુનાહોં કે દરમીયાન ઇસ કદર ફાસલા કરદે જીસ કદર મશરીક ઔર મગરીબ કે દરમ્યાન ફાસલા હૈ. અય અલ્લાહ મુજે ગુનાહોંસે ઇસ તરહાં સાફ કરદે જૈસે મેલસે સુફેદ કપડા સાફ કર દિયા જાતા હૈ. અય અલ્લાહ ! મેરે ગુનાહોંકો બર્ફ,પાની ઓર ઓલોંસે ધો દે.

૧૨૫૬ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મનકુલ હૈ.

૧૨૫૭ : હજરત અબૂ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ જબ દુસરી રકઅતમેં ખડે હોતે તો ''અલ હમ્દુ લિલ્લાહે રબ્બીલ આલમીન''સે કિરઅત શુરૂ કરતે ઔર ખામોશ નહીં હોતે થે.

૧૨૫૮ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્સ આ કર સફમેં સામિલ હો ગયા ઉસકી સાંસ ફુલ રહીથી ઉસને કહા, ''અલહમ્દો લિલ્લાહે હમ્દન કસીરન તૈયબન મુબાકરન ફીહી'' જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ નમાઝસે ફારીગ હુએ તો ફરમાયા,''તુમમેંસે ઇન કલેમાતકા પઢનેવાલા કૌન હૈ?''

લોગ ચુપ રહે, આપને દોબારા ફરમાયા,''તુમમેંસે ઇન કલેમાતકા કહેનાવાલા કૌન હૈ? ઉસને કોઇ બુરી બાત નહીં કહી,''

તબ એક શખ્સને કહા,''જબ મૈં આયા તો મેરી સાંસ ફુલ રહીથી તબ મૈંને યે કલેમાત કહેથે.''

આપને ફરમાયા,''મૈંને બારહ ફરીશ્તોંકો દેખા જો ઇન કલેમાતકો ઉપર લે જાને કે લિયે ઝપટ રહે થે.''

૧૨૫૯ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કી ઇકતેદામેં નમાઝ પઢ રહે થે, અચાનક નમાઝીયોંમેંસે એક શખ્સને કહા, ''અલ્લાહો અકબર કબીરન, વલ હમ્દોલિલ્લાહે કસીરન. વ સુબ્હાનલ્લાહે બુકરતંવ્વ અસીલા.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''ઇન કલેમાતકા કહેનેવાલા કૌન હૈ?''

નમાઝીયોંમેંસે એક શખ્સને કહા, ''યા રસૂલુલ્લાહ ! મૈં હું.''

આપને ફરમાયા,''મુજે તઅજજુબ હુઆ કે ઇન કલેમાત કે લિયે આસમાન કે દરવાજે ખોલે ગએ.''

હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હો કહેતે હૈં કે, જબસે મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમસે યે બાત સુની હે.ઇન કલેમાતકો કભી નહીં છોડા.

બાબ ૨૧૩ :- નમાઝમેં વકાર કે સાથ આનેકા ઔર સુકુનકા હુકમ

૧૨૬૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જબ જમાઅત ખડી હો જાએ તો દૌડતે હુએ મત આઓ, ઇત્મીનાનસે ચલતે હુએ આઓ, જો રકઅત મિલ જાએ ઉન્હેં પઢ લો ઔર જો રહે જાએ ઉન્હેં પુરા કર લો.''

૧૨૬૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયાકે, ''જબ નમાઝ કી ઇકામત હો જાએ તો દૌડતે હુએ મત આઓ. સુકુન ઔર વકાર કે સાથ આઓ. જો રકઅત મિલ જાએ ઉન્હેં પઢ લો ઔર જો રહ જાએં ઉન્હેં પુરા કર લો. કયું કી જીસ વકત તુમમેંસે કોઇ શખ્સ નમાઝકા ઇરાદા કર લેતા હૈ ઉસ વકતસે વો નમાઝ મેં હોતા હૈ.''

૧૨૬૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જબ અઝાન કહી જાએ તો દૌડતે હુએ ના આઓ, ઇત્મીનાનસે ચલતે હુએ આઓ, જો રકઅત તુમ્હેં મિલ જાએં ઉન્હેં પઢ લો, ઔર જો રહે જાએં ઉન્હેં પુરા કરો.

૧૨૬૪ : હજરત અબુ કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કી ઇકતેદામેં નમાઝ પઢ રહે થે. આપને (કીસીંકે) દૌડને કી આવાઝ સુની.

નમાઝ કે બાદ આપને પુછા ''કયા બાત હુઇ?''

ઉન્હોંને કહા, ''હમને નમાઝમેં જલ્દી કી થી.''

આપને ફરમાયા,'' ઇસ તરહા મત કિયા કરો, જબ તુમ નમાઝ પઢને કે લિયે આઓ તો સુકુન ઔર વકાર કે સાથ આઓ, જો (રકઅત) તુમ્હેં મિલ જાએ. ઉન્હેં પઢ લો ઔર જો રહે જાએ ઉન્હેં બાદમેં પુરા કરો.''

૧૨૬૫ : એક ઔર સદનસે ભી ઐસી હી હદીષ મનકુલ હૈ.

બાબ ૨૧૪ : નમાઝ કે લિયે કીસ વકત ખડે હોં.

૧૨૬૬ : હજરત અબુ કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જબ નમાઝ કી ઇકામત હો તો ઉસ વકત તક ખડે મત હોં જબ તક મુજે દેખ ના લો.

ઇબ્ને અબી હાતિમ કહતે હૈ ''જબ નમાઝ કી ઇકામત યા અઝાન હો.''

૧૨૬૭ : એક ઔર સનદસે ભી યહી હદીષ મનકુલ હૈ.

૧૨૬૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નમાઝ કી ઇકામત હુઇ ઔર હમને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમકો તશરીફ લાનેસે પહેલે સફેં બરાબર કરના શુરુ કર દી.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ તશરીફ લાએ ઔર અપને મુસલ્લે પર ખડે હો ગએ, તકબીરે તહરીમા કહેનેસે પહેલે આપકો (ગુસ્લ કરના) યાદ આયા, આપ લૌટ ગએ ઔર હમસે ફરમાયા,''આપની અપની જગહ ખડે રહો.હમ આપ કે ઇન્તજારમેં ખડે રહે હત્તા કે આપ તશરીફ લાએ ઔર આપ કે સર મુબારકસે પાની કે કતરે ગિર રહે થે. ફિર આપને તકબીર કહે કર હમેં નમાઝ પઢાઇ.

૧૨૬૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નમાઝ કી ઇકામત કહી ગઇ ઔર લોગોંને અપની અપની સફેં બાંધ લી ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ તશરીફ લાએ ઔર અપની જગહ પર ખડે હો ગએ, ફિર હમેં આપને ઇશારા કિયા કે અપની જગહોં પર રહો. ફિર આપ તશરીફ લે ગએ આપને ગુસ્લ કિયા (ઔર જબ આપ વાપસ આએ) તો સર મુબારકસે પાની ટપક રહા થા ફિર આપને સબકો નમાઝ પઢાઇ.

૧૨૭૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નમાઝ કી ઇકામત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે તશરીફ લાને પર કહી જાતીથી લોગ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે તશરીફ લાનેસે પહેલે અપની શર્ફે દુરસ્ત કર લેતે થે.

૧૨૭૧ : હજરત જાબિર બીન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, : હજરત બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હો ઝવાલે આફતાબ કે બાદ અઝાન કહેતે, ઔર ઉસ વકત તક ઇકામત નહીં કહેતે થે જબ તક કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમકો તશરીફ લાતે હુએ દેખ ના લેતે.

બાબ ૨૧૫ : જીસને નમાઝ કી એક રકઅત પા લી ઉસને નમાઝ પા લી

૧૨૭૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જીસ શખ્સને નમાઝ કી એક રકઅત મિલ ગઇ ઉસે નમાઝ મિલ ગઇ.

૧૨૭૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જીસ શખ્સને ઇમામ કે સાથ એક રકઅત મિલ ગઇ ઉસને નમાઝકો પા લિયા.''

૧૨૭૪ : કઇ ઔર અસનાદસે ભી ઐસી હી અહાદીસ મનકુલ હૈ જીસમેં કહી ''ફ-કદ અદરક-સ-સલાત કુલ્લાહા'' કે અલ્ફાઝ હૈ તો કહી ''મઅલ ઇમામ'' કે અલ્ફાઝ હૈ.

૧૨૭૫ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જીસને તુલુઅ આફતાબસે પહલે ફજરકી એક રકઅતકો પા લીયા ઉસને ફજરકી નમાઝકો પા લિયા. ઔર જીસ શખ્સને ગુરુબ આફતાબસે પહેલે અસર કી એક રકઅતકો પા લીયા ઉસને અસર કી નમાઝકો પા લિયા.''

૧૨૭૬ : હજરત આયેશહ સિદ્દિકા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, ''જીસ શખ્સને ગુરુબ આફતાબસે પહેલે અસરકા એક સજદા પા લિયા, જીસ શખ્સને તુલુઅ આફતાબસે પહેલે ફજરકી નમાઝકા એક સજદા પા લિયા ઉસને ઉસ નમાઝ (ફજર યા અસર)કો પા લિયા ઔર સજદેસે મુરાદ રકઅત હૈ.''

૧૨૭૭ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મનકુલ હૈ.

૧૨૭૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જીસ શખ્સને ગુરુબે આફતાબસે પહેલે અસર કી એક રકઅતકો પા લિયા, ઉસને (અસર કી) નમાઝકો પા લિયા ઔર જીસ શખ્સને તુલુઅ આફતાબસે પહેલે ફજરકી નમાઝ કી એક રકઅતકો પા લિયા ઉસને (ફજર કી) નમાઝકો પા લીયા.''

૧૨૭૯ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસીહી હદીષ મનકુલ હૈ.

બાબ ૨૧૬ :- પાંચ નમાઝો કે અવકાત

૧૨૮૦ : ઇબ્ને શિહાબ જુહરીસે રિવાયત હૈ કે, એક દિન ઉમર ઇબ્ને અબ્દુલ અઝીઝને અસર કી નમાઝ તાખિરસે પઢાઇ તો ઉરવહને ઉનસે કહા,''જીબ્રીલ અમીન નાઝિલ હુએ ઔર ઉન્હોંને નમાઝ પઢી, વો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે ઇમામ થે.''

ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝને કહા,''અય ઉર્વહ કયા કહે રહે હો?''

ઉર્વહને કહા, ''મૈંને બશીર બિન અબી મસઊદસે સુના, ઉન્હોંને હજરત અબુ મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે સુના, વો કહેતે થે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''જીબ્રીલ અમીન અલયહિસ્સલામ નાઝીલ હુએ ઔર ઉન્હોંને ઇમામ બન કર નમાઝ પઢાઇ મૈંને ઉન કે સાથ નમાઝ પઢી. ફિર ઉન કે સાથ નમાઝ પઢી, ફીર ઉન કે સાથ નમાઝ પઢી, વો પાંચ નમાઝોંકા અપની ઊંગલિયોંસે શુમાર કરતે થે.''

૧૨૮૧ : ઇબ્ને શિહાબ જુહરી ફરમાતે હૈ કે, એક દિન ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝને અસર કી નમાઝમેં તાખિર કી. ઉસ કે પાસ ઉર્વહ બિન ઝુબૈર તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા,''એક દિન હજરત મુગીરહ બિન શોઅબા રદીઅલ્લાહો અન્હોને અસર કી નમાઝમેં તાખિર કર દી. તો ઉન કે પાસ હજરત અબુ મસઊદ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હો આએં ઔર કહા, 'મુગિરહ યે કયા કિયા? કયા તુમ નહીં જાનતેકે, જીબ્રીલ અમીન નાજિલ હુએ થે ઉન્હોંને નમાઝ પઢી ઔર હુઝુરને (ઉન કી ઇકતેદામે) નમાઝ પઢી, ફિર ઉન્હોંને નમાઝ પઢી ઔર હુઝુરને ભી નમાઝ પઢી ફિર ઉન્હોંને નમાઝ પઢી ઔર હુજુરને ભી પઢી. ફિર ઉન્હોંને નમાઝ પઢી ઔર હુઝુરને ભી પઢી. ફિર ઉન્હોંને નમાઝ પઢી ઔર હુઝુરને ભી પઢી. ફિર જીબ્રીલને હુઝુર સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમસે કહા, આપકો ઇન નમાઝોંકા હુકમ દિયા ગયા હૈ.''

ઉમર બિન અબ્દુલ્લાહ અઝીઝને કહા, ''અય ઉર્વહ દેખો તુમ કયા બયાન કર રહે હો? કયા જીબ્રીલને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમકો નમાઝ કે અવકાત કી તાલિમ દી થી?''

ઉર્વહને કહા, ''બશીર બીન અબુ મસઉદ અપને વાલિદસે ઇસી તરહાં રિવાયત કરતે હૈ''

નેઝ ઉર્વહને કહા ''મુજસે ઊમ્મમુલ મુઅમેનિન આયેશહ સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હા ઝવજહ એ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને બયાન કિયા, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ, અસર કી નમાઝ પઢતે, યહાં તક કે ધૂપ ઉન કે સહનમેં હોતી થી ઔર સાયા ઝાહિર ના હોતા થા.''

૧૨૮૨ : હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને રિવાયત કી હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ અસર કી નમાઝ પઢતે થે યહાં તક કે મેરે હુજરેમેં સૂરજ ચમક રહા હોતા થા ઔર અભી તક ધૂપ બુલંદ નહીં હોતી થી.

૧૨૮૩ : નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કી ઝવજહ હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, ''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી

વસ્સલમ અસર કી નમાઝ પઢતે થે ઔર ધૂપ સહેનમેં હોતી થી દિવારોં પર ઉસ વકત તક નહીં ચઢતી થી.''

૧૨૮૪ : હજરત આયેશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા બયાન કરતી હૈ કે, ''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ અસર કી નમાઝ પઢતે થે યહાં તક કે ધૂપ મેરે હુજરેમેં હોતી થી..''

૧૨૮૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''ફજરકીનમાઝ પઢને કે બાદ ઉસ વકત તક સુબ્હકા વકત રહેતા હૈ, જબ તક સુરજકા બાલાઇ કિનારા તુલુઅ ના હો, ઔર જુહર કી નમાઝ પઢને કે બાદ અસર તક ઉસકા વકત રહેતા હૈ, ઔર અસર કી નમાઝ પઢને કે બાદ જબ તક સુરજ પીલા ના પડ જાએ ઉસકા વકત રહેતા હૈ, ઔર મગરીબ કી નમાઝ પઢને કે બાદ શફક કે ગાયબ હોને તક ઉસકા વકત બાકી રહેતા હૈ, ઔર ઇશાંકી નમાઝ પઢને કે બાદ આધી રાત તક ઉસકા વકત રહેતા હૈ.''

૧૨૮૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''અસર શુરૂ હોને તક જુહરકા વકત બાકી રહેતા હૈ, ઔર આફતાબ ઝર્દ હોને તક અસરકા વકત બાકી રહેતા હૈ ઔર શફક કી તેજી મધ્ધમ હોને તક મગરીબકા વકત બાકી રહેતા હૈ ઔર ઇશાંકા વકત આધી રાત તક ઔર સુબ્હકા વકત તુલુઅ આફતાબ તક બાકી રહેતા હૈ.

૧૨૮૭ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસીહી હદીષ મનકુલ હૈ.

૧૨૮૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમને ફરમાયા,''ઝુહરકી નમાઝકા વક્ત આફતાબ કે ઢલ જાને તક રહતા હૈ જબ આદમીકા સાયા તુલમેં ઉસ કે બરાબર હો જાએ, ઔર અસર કી નમાઝકા વકત શુરૂ હોને તક ઝુહરકા વકત રહેતા હૈ, ઔર અસરકા વકત આફતાબ કે પીલે પડ જાને તક રહતા હૈ ઔર મગરીબ કી નમાઝકા વકત શફક કે ગાયબ હોતે તક રહેતા હૈ ઔર ઇશાંકી નમાઝકા વકત દરમ્યાની રાત કે આધે જીતના હૈ ઔર ફજરકીનમાઝકા વકત તુલુઅ ફજરસે તુલુઅ આફતાબ તક રહેતા હૈ. જબ સુરજ તુલુઅ હો જાએ તો નમાઝસે રૂક જાઓ કયું કે વો શયતાન કે દો શિંગો કે દરમ્યાનસે તુલુઅ હોતા હૈ.

૧૨૮૯ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમસે નમાઝ કે અવકાત પુછે ગએ આપને ફરમાયા,''ફજરકી નમાઝકા વકત ઉસ વકત તક રહેતા હૈ જબ તક સૂરજકા ઉપરકા કિનારા ના નિકલે, ઔર જુહર કી નમાઝકા વકત સૂરજ ઢલને કે બાદમેં અસર તક રહેતા હૈ, જબ તક સૂરજ પીલા ના પડ જાએ. (તબ તક) અસરકા વકત હૈ.ઔર ગુરૂબ આફતાબસે લેકર શફક ગાયબ હોને તક મગરિબ કી નમાઝકા વકત હૈ. ઔર ઇશાંકી નમાઝકા (મુસ્તહબ) વકત આધી રાત તક હૈ.

૧૨૯૦ : યાહયા બિન અબી કસીરસે રિવાયત હૈ કે, " આરામ તલબીસે ઇલ્મ હાંસિલ નહીં હોતા."

૧૨૯૧ : હજરત બુરૈદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમસે એક શખ્સને નમાઝકા વકત પુછા, આપને ફરમાયા,"તુમ હમારે સાથ દો રોજ નમાઝ પઢ કર દેખ લો."

જબ આફતાબ નિસ્ફો નિહારસે ઢલ ગયા તો, આપને હજરત બિલાલકો અઝાન દેનેકા હુકમ દિયા. અઝાન કે બાદ આપને ઇકામતકા હુકમ દિયા. ઇસ કે બાદ અભી સુરજ બુલંદ ઔર સુફૈદ થા તો અસર કી ઇકામત કહી. ફિર આફતાબ ગુરૂબ હોને કે બાદ મગરીબ કી ઇકામત કહી ફિર શફક ગાયબ હોને કે બાદ ઇશાંકી ઇકામત કહી. ફિર તુલુઅ ફજર કે બાદ ફજરકી ઇકામત કહી, દુસરે દિન આપને ઝોહરકો ઠંડે વકતમેં પઢનેકા હુકમ દિયા. ઔર ખુબ ઠંડે વકતમેં ઝોહર પઢી ગઇ ઔર પહેલે દિનસે મુઅખ્ખર કર કે નમાઝે અસર પઢી ગઇ જબ સૂરજ બુલંદ થા ઔર શફક ગાયબ હોનેસે પહેલે મગરીબ કી નમાઝ પઢી ગઇ ઔર તિહાઇ રાત કે બાદ ઇશાંકી નમાઝ પઢી ગઇ ઔર સુફૈદી ફૈલ જાને કે બાદ ફજરકી નમાઝ પઢી ગઇ.

ફિર આપને ફરમાયા,"વો શખ્સ કહાં હૈ જો અવકાતે નમાઝ પુછા રહા થા?"

ઉસ શખ્સને કહા "હાજિર હું યા રસૂલુલ્લાહ "

આપને ફરમાયા,"જો અવકાત તુમને દેખે ઉન કે દરમિયાન તુમ્હારી નમાજોંકા વકત હૈ."

૧૨૯૨ : હજરત બુરૈદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કે પાસ એક શખ્સ આયા ઔર નમાઝ કે અવકાત દરયાફત કિયે.

આપને ફરમાયા,"તુમ હમારે સાથે નમાઝ પઢો."

ફિર બિલાલકો મુંહ અંધેરે અઝાન દેનેકા હુકમ દિયા. ફિર તુલુએ આફતાબ હોતે હી ફજરકી નમાઝ પઢી.

ફિર જબ સૂરજ આધે આસમાનસે ઢલ ગયા તો ઝુહરકા હુકમ દિયા. ઔર અભી સૂરજ બુલંદ થા તો અસરકા હુકમ દિયા. સૂરજ ગુરુબ હોને કે બાદ મગરીબકા હુકમ દિયા ઔર શફક ગાયબ હોને કે બાદ ઇશાંકા હુકમ દિયા. ફિર દુસરે દિન સુફેદી ફેલને કે બાદ ફજરકા હુકમ દિયા. ઠંડા વકત કર કે ઝુહરકા હુકમ દિયા. ઔર જબ સૂરજ સુફૈદ આર ચમકદાર થા ઔર ઉસમે પીલાપન નહીં આયા થા તબ અસર કી નમાઝકા હુકમ દિયા ઔર શફક કે ગાયબ હોનેસે પહેલે મગરિબ પઢનેકા હુકમ દિયા. ઔર તિહાઇ રાત ગુજર જાને કે બાદ યા કદરે કમ વકત કે બાદ ઇશાંકા હુકમ દિયા.

ફિર સુબ્હ કે વકત ફરમાયા,"વો સવાલ કરનેવાલા કહાં હૈ?"

ઔર ફરમાયા,"જો તુમને દેખા ઇનકે દરમ્યાનમેં નમાઝોં કે અવકાત હૈ."

૧૨૯૩ : હજરત અબુ મુસા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્સ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસ્સલમ કી ખિદમત મેં. હાજીર હુઆ ઔર આકર નમાઝ કે અવકાત પુછે.

આપને ઊસ વક્ત કોઇ જવાબ નહીં દિયા.

રાવી બયાન કરતે હૈ કે, આપને તુલુઅ ફજર કે બાદ ફજરકી નમાઝ પળ્હાંઇ, ઊસ વક્ત લોગ એક દૂસરેકો પહેચાન નહીં શકતે થે. ફિર સૂરજ ઢલ જાને કે બાદ ઝુહર પળ્હાંઇ. કહેનેવાલા કહેતા થા, નિસ્ફુન્નીહાર હો ચુકા હૈ ઔર આપ ઇસકો ખુબ જાનતે થે.

ફિર જબ અભી સૂરજ બુલંદથા તો આપને અસર કી નમાઝ પળ્હાંઇ. ઔર સૂરજ ગુરૂબ હોને કે બાદ મગરીબ કી નમાઝ પળ્હાંઇ ઔર શફક ગાયબ હોને કે બાદ ઇશાંકી નમાઝ પળ્હાંઇ ફિર દૂસરે દિન ફજરકી નમાઝ દેરસે પળ્હાંઇ, કે નમાઝસે ફારિગ હોને કે બાદ કહેનેવાલે કહેતે થે કે સૂરજ નિકલ ચૂકા હૈ. યા નિકલનેવાલા હૈ.

ફિર ઝુહરકી નમાઝ પહેલેવાલે દિન કી અસર કી નમાઝ કે કરીબી વક્તમેં પળ્હાંઇ, ફિર અસર કી નમાઝ ઇસ કદર તાખિરસે પળ્હાંઇ કે નમાઝસે ફારીગ હોને કે બાદ કહેનેવાલે કહેતે થે કે સૂરજ પીલા પડ ગયા હૈ. ફિર મગરીબ કી નમાઝ ઇસ કદર તાખિરસે પળ્હાંઇ કે શફક ડુબને કે કરીબ હો ગઇ. ફિર ઇશાંકી નમાઝ તિહાઇ રાત કે અવકાત વક્તમેં પળ્હાંઇ.

સુબ્હ આપને સાઇલકો બુલાકર ફરમાયા,‘‘ઇન દો અવકાત કે બીચમેં નમાઝકા વક્ત હૈ.

૧૨૯૪ : એક ઔર સનદસે ભી યહી રિવાયત મન્કુલ હૈ. ઇસસે યે હૈ કે, મગરીબ કી નમાઝ દૂસરે દિન ગુરૂબે શફકસે પહેલે પળ્હાંઇ.

બાબ ૨૧૭ :- ગર્મીઓ કે વક્તમેં જુહર કી નમાઝ ઠંડે વક્તમેં પળ્હનેકા ઇસ્તહબાબ :-

૧૨૯૫ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,‘‘જબ ગરમી કી શિદ્દત હો તો જુહર કી નમાઝ ઠંડે વક્તમેં પળ્હોં. ક્યું કે ગરમી કી શિદ્દત દોજખ કી સાંસ કી વજહસે હૈ.

૧૨૯૬ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૨૯૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જબ ગરમી હો તો જુહર કી નમાઝ ઠંડે વક્તમેં પળ્હોં ક્યું કે ગરમી કી શિદ્દત દોજખ કી સાંસકી વજહસે હૈ.

૧૨૯૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,‘‘યે ગરમી દોજખ કી સાંસ કી વજહસે હૈ. લેહાજા નમાઝકો ઠંડે વક્તમેં પળ્હોં.

૧૨૯૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,‘‘ગરમીમેં નમાઝ ઠંડે વક્તમેં પળ્હોં ક્યું કી ગરમી કી સિદદત દોજખ કી સાંસ કી વજહસે હૈ.

૧૩૦૦ : હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે મુઅઝઝીનને ઝુહરકી અઝાન દી, તો આપને ફરમાયા,''ઠંડા વક્ત હોને દો.. .. ઠંડા વક્ત હોને દો, યા ફરમાયા,''ઇન્તઝાર કરો,.. ઇન્તઝાર કરો''
ઔર ફરમાયા,''ગરમી કી શિદ્દત દોજખ કી સાંસ કી વજહસે હૈ, જબ ગરમી જ્યાદહ હો તો જુહર કી નમાઝ ઠંડે વક્તમેં પળહોં.''
હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, ઝુહરકી નમાઝમેં ઇતની દેર કી ગઇ કે હમને ટીલોં કે સાયે દેખ લિયે.
૧૩૦૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જહન્નુમ કી આગને અપને રબસે શિકાયત કી ઔર અર્ઝ કિયા કે અય મેરે રબ મેરા કુછ હિસ્સા (દૂસરે) કુછ હિસ્સેકો ખા ગયા, તબ અલ્લાહ ત્આલાને ઊસે દો સાંસે લેને કી ઇજાજત દી. એક સાંસ શરદીમેં ઔર એક સાંસ ગરમીમેં. ઔર શરદી ઔર ગરમી કી જો શિદ્દત તુમ મહેસૂસ કરતે હો વો ઇસકી સાંસ કી વજહસે હૈ. શિદ્દત
૧૩૦૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જબ ગરમી હો તો નમાઝ ઠંડે વક્તમેં પઢે ક્યું કે ગરમી કી જહન્નુમ કી સાંસ કી વજહસે હૈ. ઔર ઝિક્ર કિયા કે જહન્નુમને અપને રબસે શિકાયત કી તો ઊસે એક સાલમેં દો સાંસ લેને કી ઇજાજત દી ગઇ, એક સાંસ શરદીમેં ઔર એક સાંસ ગરમીમેં.
૧૩૦૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જહન્નુમને કહા અય મેરે રબ ! મેરા બાઅઝ હિસ્સા, મેરે બઅઝ હિસ્સેકો ખા ગયા હૈ, લેહાજા મુજે સાંસ લેને કી ઇજાજત અતા ફરમા, તબ અલ્લાહ ત્આલાને ઊસે દો સાંસ લેને કી ઇજાજત દી. એક સાંસ શરદીમેં ઔર એક સાંસ ગરમીમેં, તુમ લોગ જો શરદી મહસૂસ કરતે હો વો જહન્નમ કી સાંસસે હૈ ઔર જો ગરમી મહસૂસ કરતે હો વો ભી જહન્નમ કી સાંસસે હૈ.''

બાબ ૨૧૮ :- ગરમી ના હો તો જુહર કી નમાઝ અવ્વલ વક્તમેં પળહનેકા બયાન.

૧૩૦૪ : હજરત જાબિર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ આફતાબ ઢલ જાને કે બાદ જુહર કી નમાઝ પળહતે થે.
૧૩૦૫ : હજરત ખબ્બાબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ગરમીમેં નમાઝકી શિકાયત કી, આપને ઇસ શિકાયતકો દૂર નહીં ફરમાયા.
૧૩૦૬ : હજરત ખબ્બાબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાઝીર હુએ ઔર ગરમી કી શિદદત કી શિકાયત કી, આપને ઇસ શિકાયતકો દૂર નહીં ફરમાયા.

ઝુબૈર કહતે હૈ મૈંને અબી ઇસ્હાકસે પુછા,''કયા ઝુહરમેં (શિકાયત થી) ?''

આપને કહા,''હાં''

મૈંને કહા,''અવ્વલ વક્તમેં નમાઝ અદા કરનેકી?''

આપને કહા,''હાં.''

૧૩૦૭ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ સખ્ત ધૂપમેં રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પીછે નમાઝ પળ્હતે થે. અગર હમમૈંસે કીસી શખ્શ કે લિયે અપની પેશાનીકો સજદાગાહ પર રખના દુશ્વાર હોતા તા અપના કપડા બિછા કર ઊસ પર સજદા કર લેતા.

બાબ ૨૧૯ :- અસરકી નમાઝ અવ્વલ વક્તમેં પળ્હનેકા બયાન

૧૩૦૮ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ અસર કી નમાઝ પળ્હતે ઔર ઊસ વક્ત સૂરજ બુલંદ હોતા થા ઔર ઊસમેં ગરમી હોતી થી, ઔર કોઇ જાનેવાલા ઊંચાઇ પર (આઇ હુઇ) બસ્તીયોંમેં જાતા ઔર વહાં પહોંચને કે બાદ ભી સૂરજ રોશન રહેતા થા, કુતૈબાહને અપની રિવાયતમેં ઊંચાઇ પર (આઇ હુઇ) બસ્તીયોંકા ઝિક્ર નહીં કિયા.

૧૩૦૯ : અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયતવાલી ઐસી હી એક ઔર હદીષ દૂસરી સનદસે ભી મન્કુલ હૈ.

૧૩૧૦ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ અસર કી નમાઝ પળ્હતે ઔર ઊસ કોઇ જાનેવાલા કુબા જાતા ઔર વહાં પહોંચને કે બાદ ભી સૂરજ બુલંદ હોતા થા

૧૩૧૧ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ અસર કી નમાઝ પળ્હતે ફિર કોઇ જાનેવાલા બનુ અમ્ર બિન ઔફ કે મુહલ્લેમેં જાતા ઔર ઊન લોગોંકો નમાઝે અસર પળ્હતે હુએ પાતા.

૧૩૧૨ : અલાદ બિન અબ્દુર્રહમાનસે રિવાયત હૈ કે, વો બશરામેં જુહર કી નમાઝ પળ્હકર હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હો કે ઘર ગએ, ઊનકા ઘર મસ્જીદ કે પહેલુમેં થા. જબ હમ ઊ કી ખિદમતમેં હાજીર હુએ તો ઊન્હોંને પુછા,''કયા તુમને અસર કી નમાઝ પળ્હલી હૈ ?''

હમને કહા,''હમ તો અભી ઝુહરકી નમાઝસે ફારિગ હુએ હૈ.''

ઊન્હોંને કહા,''અસર પળ્હ લો. હમને ખડે હોકર અસર કી નમાઝ પળ્હી.''

જબ હમ અસર કી નમાઝસે ફારીગ હુએ તો હજરત અનસને કહા, મૈંને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે સુના હૈ આપને ફરમાયા,''યે મુનાફિક કી નમાઝ હૈ જો સૂરજકા ઇન્તજાર કરતા રહેતા હૈ, યહાં તક કે જબ સૂરજ શયતાન કે દો શિંગો કે દરમ્યાન હો જાતા હૈ તો વો ખડા હોકર ચાર ઠુંગે મારતા હૈ. ઔર અલ્લાહકા બહોત કમ ઝિક્ર કરતા હૈ.''

૧૩૧૩ : અબી ઊમામહ બિન સહલ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,હમને ઊમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ કે સાથ ઝુહરકી નમાઝ પળ્હી. ફિર હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ ગએ.તો દેખા કે વો અસર કી નમાઝ પળ્હ રહે થે.

મૈંને પૂછા,''અય ચચા, આપ કૌન સી નમાઝ પળ્હ રહે હૈ ?''